CALENDAR SĂPTĂMÂNAL

1937

TURISM, SKI, GEOGRAFIE

APARE SUB EGIDA

TOURING-CLUBULUI ROMÂNIEI

VOLUMUL IV

PRIM-REDACTOR
MIHAI HARET

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ", BUCUREȘTI

1937

AL PATRULEA

CALENDAR SĂPTĂMÂNAL

TURISM, ALPINISM, VILEGIATURĂ, BALNEOLOGIE, SKI, FLORĂ, FAUNĂ, GEOGRAFIE

APARE SUB EGIDA

TOURING-CLUBULUI ROMÂNIEI

ASOCIAȚIE DE TURISM ȘI PENTRU PROTECȚIA NATUREI

PRIM-REDACTOR

MIHAI HARET, geograf

PREȘEDINTELE ASOCIAȚIEI T.-C.R.

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ", BUCUREȘTI

10.496

CUVÂNT ÎNAINTE

In linia făgăduinței din primul an al apariției acestor calendare, avem bucuria să prezentăm excursioniștilor — și în deosebi membrilor teceriști — al patrulea calendar săptămânal de turism pe 1937, care pe măsură ce s'a infiltrat în public, a devenit o adevărată necesitate pentru toți turiștii. Prin urmare, nu vom mai reveni cu demonstrații cari să dovedească, pentru a câtea oară?, că bogăția turistică a României este foarte însemnată. Faptul acesta e cunoscut și admis acuma de toată lumea. De asemenea toți suntem de acord, că în desvoltarea noastră turistică, ne izbim la fiece pas nu numai de neajunsuri și neplăceri materiale, de sigur importante, dar mai ales de lipsuri — cărora le vom zice spirituale — și cari pentru cei cu dragostea de Natură, de frumos sau de interesant, sunt mai mult decât supărătoare.

Iată spre ex. faptul pozitiv al munților noștri — mai valoroși ca oricare altă regiune din punct de vedere turistic, de vreme ce Carpații și sub-Carpații acoperă mai bine de o treime din întreaga suprafață a Țării — cari nu au în genere nici tradiții, nici un istoric bine stabilit, nici legende și nici măcar suficiente descrieri, așa cum au munții din alte regiuni, unii celebri încă din antichitate iar alții deveniți cunoscuți prin vestite lucrări de specialitate. De aceea, denumirile masivelor carpatice și munților care-i compun, apar — prea adeseori — lipsite de consacrația și prestigiul pe care-l dau descripțiile istorice, religioase, literare ori științifice și de aceea vedem încă și azi cum se încearcă pe ici pe colo, schimbarea vechei toponimii românești, în cele mai multe cazuri pitorească și legată de înseși formele de teren, cu alta fantezistă, uneori streină și în orice caz artificială. In această privință, ca și în multe altele, totul rămâne de făcut: de aceea trebue să căutăm, ca pe lângă fapte actuale să scoatem la iveală și tot ce se poate ști cu siguranță, din trecutul îndepărtat al locurilor descrise, ceeace va mări totdeauna interesul articolelor.

Succesul crescând al ,,Calendarelor'', nerăbdarea cu care este așteptat cel prezent, ne dovedesc utilitatea publicației și adevărul celor spuse mai sus.

Căutând să răspundem pe cât posibil sugestiilor ce ni s'au dat, atât editura ,,Cartea Românească'' cât și noi, ne-am silit ca fiece volum să reprezinte un progres asupra celui anterior. Dar tocmai de aceea publicul cititor e dator să ne ajute, răspândindu-l cât mai mult, fiindcă numai creșterea tirajului — care până acum este net deficitară — poate aduce alte frumoase și reale îmbunătățiri.

Cu aceste scurte cuvinte, încheiem și anul acesta prezentarea noastră, mulțumind atât editurei ,,Cartea Românească'' și în deosebi domnului C a r o l R a s i d e s c u, membru tecerist, pentru continuitatea cu care sprijină apariția calendarului, din care dorește să facem — prin cuprins și prezentare — una din cele mai folositoare publicații românești de turism.

Mai mulțumim și colegilor autori, cari se devotează exclusiv ,,pentru dragostea artei'', oferindu-ne articole bune, documentate, variate și frumos ilustrate; într'un cuvânt cât se poate de interesante, astfel că articolul nostru de prezentarea acestui volum ,,G â n d u r i R ă z l e ț e'', continuare a celui din 1935 și cerut cu insistență de foarte numeroși cititori, ne-am văzut siliți — din lipsă de spațiu — să-l lăsăm pentru calendarul pe 1938.

Mihai Haret
Membru corespondent al „Acad. de Științe din România"
Membru al „Soc. Geografice din Paris".

MARELE VOEVOD MIHAI LA CASA RARĂU „MITROPOLITUL NECTARIE" A T.-CLUBULUI ROMÂNIEI

DE PROF. A. MOROŞANU
Secr. general al T. C. R.-secţia Bucovinei „Iorga G. Toma"

Marele Voevod Mihai în drum spre Rarău

Ziua de 21 Iunie 1936 a fost pentru T.-C.-R.-secţia Bucovinei „Iorgu G. Toma" evenimentul cel mai fericit din vieaţa ei, căci în această zi a găzduit în casa ei de pe Rarău un turist şi oaspe înalt, pe Marele Voevod Mihai.

Intre 15 şi 23 Iunie 1936 Măria Sa însoţit de profesorii şi colegii clasei Sale a făcut o călătorie de studii în Bucovina şi după vizitarea localităţilor şi monumentelor istorice din jud. Suceava şi Rădăuţi, a trecut în judeţul Câmpulung vizitând vechile biserici: Mănăstirea Humorului şi Voroneţ.

In dimineaţa zilei de 21 Iunie, Inaltul Oaspe şi însoţitorii Săi întreprind călare ascensiunea Rarăului, din Capul-Satului (gara de West a Câmpulungului-Moldovenesc) pe drumul Izvorului Alb (foto. 1) şi sosesc la ţintă la orele $10\frac{1}{2}$. Inaintea casei de adăpost sunt întâmpinaţi de către Comitetul Secţiei care urează — bun sosit — „Celui dintâiu vlăstar regesc" care a vizitat pentru prima dată frumoasele plaiuri ale Rarăului (foto 2).

Sosirea pe Rarău şi primirea de către Comitetul T.-C.R.-secţia Bucovinei.

După descălecare, urmează fără răgaz vizitarea împrejurimii iar de pe „Piatra-Şoimului" se dau M. S. deslușiri asupra munţilor înconjurători.

După lecţia de geografie (foto. 3) şi mai multe fotografieri în grup (foto. 4 şi 5) s'a servit masa comună în sala bufetului casei de adăpost. La orele $12\frac{1}{2}$ s'a ridicat masa după care Măria Sa a vizitat una din camerele de dormit rămânând plăcut impresionat de felul cum este înzestrată cabana şi exclamând: „este exact la fel ca la noi". Cu alte cuvinte, ca la casele Piscul-Câinelui, Peştera şi Omu din Bucegi, pe cari — ca activ membru tecerist — Marele Voevod le-a vizitat în mai multe rânduri. Cu această ocazie s'a oferit Inaltului Oaspe amintiri de pe Rarău.

Lecţia de geografie în curtea Casei Rarău.

Marele Voevod Mihai în grup în faţa Casei Rarău.

Inainte de plecare, preşedintele secţiei mulţumeşte Măriei Sale pentru înalta atenţiune, urându-I mulţi ani şi sănătate. La orele 13 se ordonă plecarea iar „Frumosul Prinţ" ca din poveşti, ovaţionat de lumea adunată şi în sunet de bucium, întovărăşit de comandantul, profesorii şi colegii clasei Sale coborî pe jos plaiul Rarăului înspre Sihăstrie, iar de aici călare spre Capul-Satului, sub razele luminoase ale soarelui, în după ameaza frumoasei zile de 21 Iunie, lăsând în urmă neşterse amintiri.

Astfel se creşte viitorul Mare Domn al României-Mari în conformitate cu lozinca: „Cine nu-şi cunoaşte de-aproape Ţara şi poporul, acela nu nimereşte calea vieţii sale şi cu atât mai mult nu poate pune pe alţii la cale".

Marele Voevod Mihai cu un grup de elevi veniţi întru întâmpinare.

IN BUCEGI LA „OMU"

DE PROF. ING. ION PROTOPOPESCU
Președintele „T.-C. R.-secția Banat"

Foto I. Protopopescu
Valea Cerbului. Peretele sudic al Morarului

Ca și crestele, (vezi Cal. III) văile dela „O m u" constitue o serie de plimbări care se pot face din acest punct culminant.

Deși văile din jurul Omului sunt drumuri de acces deci folosite de turiști pentru a ajunge la vârf sau a coborî dela el, totuși ele nu sunt în aceeași măsură cercetate. Din cele cinci văi care izvorăsc dela „O m u", trei au oarecum esclusivitatea de circulație curentă; Valea Ialomiții, Valea Cerbului și Valea Mălăești. Valea Morarului constitue încă un traseu rezervat puținilor turiști pe care curiozitatea îi împinge dincolo de marcaje, iar Valea Gaura este aproape necercetată. Cât despre cele două văi din complexul imediat vecin „Omului", Valea Ciubota și Valea Sugărilor, am putea spune că ele figurează numai în cărți și pe hărți și aproape deloc în itinerariile turistice.

Este drept că plimbările pe văi, făcându-se cu pierdere mare de înălțime, nu prea ispitesc pe turiști și de aceea ei preferă să facă văile în drumurile de acces la „Omu" sau de coborîre dela „Omu".

Evident că și în acest chip în patru ascensiuni s'ar putea face cele șapte văi care au toate legătură cu puncte importante turistice. Valea Ialomiții și Valea Sugărilor cu „C a s a P e ș t e r a", Valea Cerbului și Valea Morarului cu Buștenii, Valea Mălăești cu „Casa Mălăești" și mai departe cu Râșnovul. Valea Ciuboții cu Poarta-Bran și Valea Gaura cu Șimon-Bran.

Este însă iarăși drept că pentru turiștii din Valea Prahovei este un mare ocol să coboare în Bran — și invers — când nu au în mod special prevăzut acest traseu. Și fiindcă condițiunile în care se poate rămâne la „Omu" sunt excelente în special acum când cabana s'a dublat ca suprafață și s'a îmbunătățit ca confort, sfătuim insistent pe turiști—când au prins o vreme bună—să rămână aici și să facă partea superioară a văilor ca plimbări din acest punct.

a) „V a l e a C e r b u l u i" vechi drum de acces la „O m u", — fostă potecă de grăniceri — este cel mai scurt itinerariu și mai ușor din V. Prahovei — 18000 pași. Curge între Coștila și Moraru. Interesantă este partea superioară începând din poiana Coștilei.

Foto I. Protopopescu
Dinții Morarului și Țimbalu

Pornind dela „Omu" pe serpentinele ce se desfășoară pe fața sudică a Morarului, tăiem o sumă de viroage care alimentează izv. V. Cerbului. Vederea lor depe Obârșie și Coștila este plastică, toate întinzându-se în sus ca niște tentacule care ar vrea să cuprindă C a s a O m u „M i h a i H a r e t".

In mai puțin de jumătate de oră ajungem la o minunată pajiște în care se găsește bordeiul din Valea Cerbului. Este fundul căldării și un adevărat rai floristic. Aici poteca taie firul văii — 3900 pași și 30 până la 50 minute — și trece pe Coștila desfășurându-se pe dreapta văii care coboară repede printr'un bolovăniș fantastic. Când paralel cu valea, când pe serpentine, când pe scurtături, după alți 2000 pași, ajungem iar la firul văii pe care îl trecem din nou pe stânga. In vâlcelul din Coștila pe care îl traversăm puțin mai înainte se găsește de obicei apă. Vederea înapoi este admirabilă. „C o l ț u l O c o l i t" și „P i a t r a d e I a r n ă" domină fundul văii iar pe „M o r a r u" dinții se profilează elegant în zare. Acum poteca merge liniștit pe sub peretele Morarului, lasă în stânga începutul brânelor și, după 1000 pași, între „Ș i ș t o a c a D r a c i l o r" și „V a l e a P r i p o n u l u i" trece din nou pe dreapta. In acest punct Valea Cerbului face o săritoare mascată de piatra pe sub care coboară poteca. Locul se chiamă „P r i p o n u l V ă i i C e r b u l u i". Incă 1000 pași pe sub peretele Coștilei și suntem în pragul Văii Cerbului pe care în serpentine naturale de piatră coborâm 300 de pași până în gura „V ă i i C a p r e l o r" la „N u m ă r ă t o a r e a O i l o r". Aspectul Văii Caprelor este sălbatic iar accesul ei direct pare imposibil. Patru dinți de ferestrău complectează în fund pe cer impresia aceasta. Printre urzicile care străjuesc poteca ajungem îndată la „P i a t r a P â r l i t ă", un adăpost natural, și după 900 pași dela Valea Caprelor poteca șerpuiește printre stânci care o strâng într'un gang veșnic răcoros, „P o a r t a V ă i i C e r b u l u i".

Foto I. Protopopescu
Spinarea Morarului Vrf. Omu și viroagele văii Cerbului

Scăpată din această strânsoare valea svâcnește într'o deschidere spre dreapta, lăsând ochiului priveliștea fantastică „a altor colți ai Coștilei care domină „Valea Urzicei" — 200 pași dela Poartă —. Un tumult enorm de bolovani indică turistului greutățile cu care are de luptat în escalada acestei văi. De aici la alți 200 pași gura „Văii Țapului" după care poteca trece pe stânga văii Cerbului, intrând în pădure. Poteca se ține paralel cu valea și după 700 pași ajungem la punctul de confluentă cu „V a l e a S e a c ă" a Coștilei. Incă puțin — 500 pași — și suntem la gura „V ă i i V e r d e" unde trecem, peste podul stricat, valea Cerbului și intrăm în poiana Coștilei. Total dela „O m u" până aici 10600 pași, 1190 m diferență de nivel și o

Foto I. Protopopescu
Peretele vestic al Bucșoiului-dolomiți românești

Foto I. Protopopescu

Valea Mălăeşti cu Ţigăneştii şi căldarea Ţigăneşti

oră jumătate până la trei timp de parcus. Urcuşul înapoi la ,,Omu" trei până la cinci ore.

Din poiana Coştilei peste Gâlma sau peste Munticelu în cel mult o oră şi jumătate suntem în Buşteni.

b) ,,Valea Morarului", pornind din a doua căldare estică dela ,,Omu", este cuprinsă între Moraru şi Bucşoiu. Potecă nu este din care pricină dificultăţile de teren cer turistului efortul de a-şi alege locul. Prin asta este incomparabil mai pitoresc drumul. Valea se atacă mai comod dela baliză, pe faţa Morarului, pe care urmând-o costiş în jos intrăm repede în firul văii. Pe cealaltă faţă Bucşoiu îşi desfăşoară spinarea dincolo de care se profilează ,,Cristianu Mare" şi ,,Piatra Mare". După 1200 paşi valea se strâmtează şi ajungem în pragul primei terase care formează căldarea de sus. Drumul coboară acum repede şi după alţi 500 paşi suntem deasupra unei spălături nu prea înclinată care se trece direct. Traversăm firul pe stânga şi dăm pe un tăpşan de iarbă. Suntem pe terasa din mijloc, — 2200 paşi dela Omu. Vederea înapoi e impresionantă. Pentru cine vine din aval pare că valea se termină aici prin cele două fire, unul din Bucşoiu, la dreapta şi cel pe care am coborât noi, la stânga. Intre ele se ridică un frumos ţanc. Aici se găseşte apă. Din nou începem să coborâm pe panta de iarbă între cele două fire şi după 500 paşi valea se lărgeşte puţin spre Bucşoiu din coasta căruia picură câte odată apă. Pe panta îndulcită a Bucşoiului, lângă o cruce de lemn înfiptă în pământ, sub perete, se găseşte un scorţar, adăpost al ciobanilor, — 3300 paşi dela Omu. — Trecem o mică săritoare şi după 800 paşi suntem la începutul săritorii mari. Aici trebue să luăm pe dreapta văii singura accesibilă pe fund. Vederea asupra acestui salt enorm e grandioasă. Valea tăiată lângă peretele Bucşoiului e îngustă şi apa cade pe verticală din lighean în lighean. Săritoarea mare durează 700 paşi după care alţii 600 paşi ne duc la o săritoare mai mică. Apoi liniştit drumul urmează până la ,,Gura Râpii" cu zăpadă şi a ,,Văii Adânci" care vin de sub perdeaua şi dinţii Morarului. Vederea este deosebit de frumoasă. In dreapta, Moraru cu dinţii şi creasta lui pe care s'ar părea că nu e posibilă ascensiunea, pe stânga piciorul ,,Ţimbalului" care se lasă vertical în vale, par că închid o poiană de basme — ,,Poiana cu Urzici" — care se desfăşoară puţin mai jos. Cu cei 600 paşi până la ,,Râpa Zăpezii" şi cu cei 1000 până în ,,Poiana cu Urzici" suntem la capătul drumului. Total dela Omu 7200 paşi, 1000 m diferenţă de nivel şidouă până la trei ore de mers. Intorsul la Omu două ore şi jumătate până la patru ore şi jumătate.

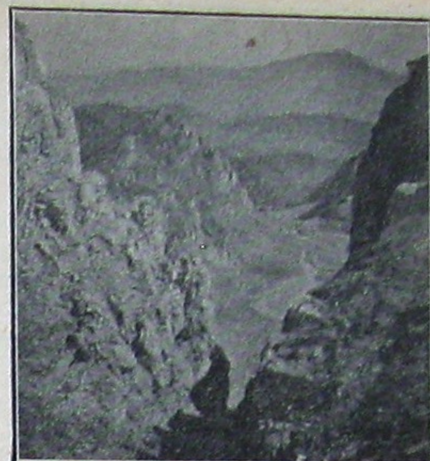

Foto I. Protopopescu

Căldarea şi hornurile din valea Mălăeşti

In aval de ,,Poiana cu Urzici", în ,,Poiana Morarului" poteca la stânga duce la Diham iar la dreapta spre ,,Poiana Coştilei".

c) A treia vale extrem de interesantă este ,,Valea Mălăeştilor", drum de acces din Ardeal, dela Râşnov, pe la ,,Casa Mălăeşti" a S. K. V. (Soc. Carpatină Ardeleană a turiştilor) la ,,Omu".

Ca în tot lanţul meridional la Carpaţilor, împins dela sud la nord, versantul nordic este mai abrupt, mai fantastic în jocurile de arhitectură ale stâncilor, de aceea mai impresionant, mai grandios. De aceste însuşiri se bucură şi ,,Valea Mălăeşti" pornită dela ,,Omu" în jos spre nord, între ,,Bucşoiu" şi ,,Mălăeşti", sora mai mică a ,,Ţigăneştilor". Dela Omu la cabana Mălăeşti 7000 paşi, 800 m. diferenţă de nivel şi o oră şi un sfert până la două de mers. Este potecă bună, marcată. Drumul este (acelaş cu cel indicat în Cal. III pentru creasta Ţigăneşti) pe marginea căldării Mălăeşti până la bifurcarea potecilor — una spre Ţigăneşti cealaltă în jos spre Mălăeşti — 1000 paşi. Apoi coboară în serpentine pe versantul nord-vestic către fundul căldării. Vederea spre ,,Ţigăneşti" înfiorătoare prin abrupturile formând fundul căldării Tigăneşti dela cota 2417 până dincolo de ,,Scara". Trecem căldarea Mălăeşti pe sub cele două hornuri şi printr'un arc în semicerc ajungem pe malul stâng al văii. In spate ,,Hornul Mălăeşti", de obicei cu zăpadă, şi peretele sudic al căldării stau par'că să se surpe peste noi. Poteca urmează o brână agăţată deasupra văii în care coboară printre bolovani la fir după 5500 paşi dela Omu.

Foto I. Protopopescu

Valea Mălăeşti văzută prin hornul Mălăeşti

Suntem în a doua terasă, o pajişte verde de frăgezimea ierbei — adevărat rai cabalin. — O clipă de răgaz căci priveliştea e magnifică. Dunga subţire a brânei Caprelor care încinge Bucşoiu cu haosul lui de colţi şi abrupturi, ,,Biserica Mălăeşti", fundul căldării sumbru şi crenelat ca o cetate, liniştea pajiştei şi a vederii spre ţara Bârsei dau sensaţii de neuitat. La 6000 paşi lăsam în dreapta începutul serpentinelor ce ură la ,,Brâna Caprelor" şi începem coborâşul în a treia terasă în care se găseşte cabana Mălăeşti. Urcuşul înapoi la Omu pe acelaş drum, două până la trei ore. Intoarcerea se poate face şi pe brâna Caprelor. (vezi. Cal. III).

d) ,,Valea Gaura" formează căldarea vestică dela Omu. E cuprinsă între ,,Doamnele" şi ,,Bătrâna" pe stânga şi ,,Ţigăneşti" şi ,,Gaura" pe dreapta. Potecă nu este şi valea e interesantă până la ,,Moara Dracului". Pornind dela

Foto I. Protopopescu

Valea Gaura-căldarea văzută după Plaiul Pleşii — în stânga vrf. Lancia

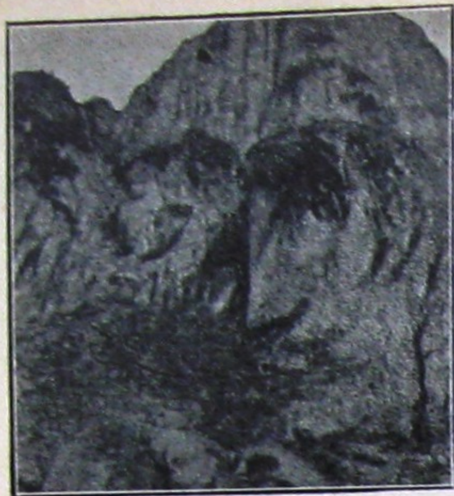

Foto I. Protopopescu

Valea Gaura—Fruntea Cățunașului

O m u atacăm căderea pe fața dreaptă lăsându-ne treptat în jos spre fir. In stânga peretele Doamnelor aproape vertical, în dreapta pantele colosale ale Țigăneștilor și ale Găurii dau o impresie pe care nu o bănuim de sus. Prima terasă, „C ă ț u n u l M a r e" ține până la șiștoaca de separație între Țigănești și Gaura. Distanța dela O m u, 4000 pași. Aici coborâm în „C ă ț u n a ș" pe care îl parcurgem pe sub „G ă l b i n ă r i l e G ă u r i i", fantastic joc de colți care străjuesc, pe dreapta, valea. Pe stânga abruptul Doamnelor și apoi al Bătrânei interzic evadarea din vale pe acest versant. După 700 pași suntem la „F r u n t e a C ă ț u n a ș u l u i" impresionantă cădere în a treia terasă. Ținând pe lângă „Gaura" printre jnepeni coborâm printr'un uluc (horn) care se deschide în partea din aval a frunții. Traversăm pe stânga firul și pe un grohotiș de sub peretele Bătrânei coborâm încă 1000 pași la „M o a r a D r a c u l u i". Suntem acum sub vârful „L a n c i a" din „G a u r a" și am făcut 5700 pași cu un coborâș de 800 m. Timpul necesar o oră jumătate până la două la vale și două până la patru ore la urcuș.

e) „V a l e a I a l o m i ț i i" este cea mai frecventată de turiști și e drept și cea care leagă mai direct cele două centre turistice, C a s a O m u „M i h a i H a r e t" și „C a s a P e ș t e r a" pe o distanță de numai 10.200 pași cu o diferență de nivel de 900 m. Desigur, dela Omu, se poate face într'o zi destul de ușor acest drum, dus și întors, în ca. cinci până la șase ore. Cum însă „C a s a P e ș t e r a" reprezintă însăși un important centru turistic la care drumețul trebue să rămână mai îndelung, vom da aci numai partea superioară a văii până la cascadă cu varianta pe „Ș i ș t o a c a O b â r ș i e i".

Dela O m u pe una din cele două poteci care încercuesc „B u c u r a" (vezi Cal. III) sau urmând drumul pe creasta peste acest vârf ajungem sub „P i a t r a d e I a r n ă" sau sus pe ea. Până în șeaua Pietrei de Iarnă 700 pași, sus pe ea 900 pași. De deasupra Pietrei de Iarnă vedere frumoasă de jur împrejur. Coborâm în poteca ce vine dela „Casa Peștera" unde se întâlnesc cele două variante. De aci fie pe dreapta pe actualul marcaj, fie pe stânga pe vechea potecă se coboară peste 200 m pe o pantă repede în fundul căldării unde se unesc cele două izvoare ale Ialomiții. Coborâșul „M e c e t u l u i" pe stânga — dealungul „V â l c e l u l u i B i s e r i c i i" — durează 900 pași, pe dreapta, pe actualul marcaj, prin căldarea „V â l c e-

Foto I. Protopopescu

Valea superioară a Ialomiții, cu Doamnele în dreapta și cheile Zănoagii în fund

l u l u i C o t l o n u l u i", 1400 pași. După 3200 pași dela O m u cele două poteci se racordează. Vederea înapoi ne arată M e c e t u l în toată majestatea sa, iar sus pe creastă cele două pietre albe de calcar pe care le zărim dela „Casa Peștera" stau de strajă între căldarea Găurii și a Ialomiții. Valea merge aproape orizontal până deasupra C a s c a d e i, la bordeiul cârlanilor. Suntem încă la 2145 m altitudine și am făcut 4000 pași dela O m u. Din acest punct se poate urmări toată valea Ialomiții din fund — unde se profilează Z ă n o a g a cu șeaua ei caracteristică, tăetura în V a „C h e i l o r Z ă n o a g i i", pedeasupra lor colții „L e s p e z i l o r" lui Panțuroiu, „C h e i l e T ă t a r u l u i, — până jos sub noi unde Ialomița strălucește ca un fir de argint ce se pierde în „C h e i l e U r ș i l o r". Pe stânga, în „P o i a n a C r u c i i", „Casa Peștera" îmbie pe drumeț, iar pe dreapta „D o a m n e l e" își desfășoară seria de stânci mutonate, mărturie a ghețarului care a curs odată pe aici.

Pe serpentine în 1000 pași coborâm încă 100 m la poalele C a s c a d e i mari a I a l o m i ț i i unde debușează și „Ș i ș t o a c a O b â r ș i e i" care vine din stânga.

Dela O m u până aici 5000 pași, 470 m diferență de nivel și trei sferturi de oră până la o oră timp de parcurs. Intoarcerea într'o oră jumătate până la două ore pe acelaș drum sau pe „Șiștoaca Obârșiei". Pentru acest din urmă drum urmăm firul până sub vârful mare al „O b â r ș i e i" — 2488 — de unde pe sub vârf la stânga eșim la capătul „Cerdacului Obârșiei" zis și „B r â u l O b â r ș i e i" unde întâlnim marcajul galben, Sinaia-Omu.

f) „V a l e a S u g ă r i l o r" se atacă din marcajul galben. Dela Omu pela „C o l ț u l O c o l i t" — 1300 pași — pe sub „C e r d a c" sau pe sub „B r â u" ajungem în „Ș e a u a S u g ă r i l o r" — 3500 pași dela O m u. Căldarea se coboară lesne. Valea e ușoară și monotonă. După 5200 pași suntem în poteca „Peștera-Omu" de unde ne putem întoarce, aproape toată valea fiind parcursă. Dela O m u aici 10.200 pași, 700 m diferență de nivel și 2 ore jumătate până la trei, timp de parcurs. Intoarcerea se poate face pe poteca albastru urmând piciorul de iarbă care sue domol până la piatra sub care e un splendid exemplar de zimbru — 1800 pași. Peste 400 pași trecem lavina din 1935 și după încă 1200 pași suntem la „C a s c a d a I a l o m i ț i i" de unde urmăm traseul de sub ea.

g) „V a l e a C i u b o t a" constitue o plimbare de completare a celei pe creasta „Ț i g ă n e ș t i" (vezi Cal. III.) Dela vârful Țigănești mergem spre vest pe „P o d u S p i n t e c ă t u r i i" la vale, 700 pași de unde coborâm printr'un uluc (horn) spre nord în căldarea „V ă i i C i u b o t a". Din această terasă coborâm pe un fel de scoc de piatră în cățunul de mijloc la bordeiul cârlanilor — 1800 pași — și după încă 800 pași ajungem la stâna de sus a C i u b o ț i i, — cea de jos este în „P o i a n a C i u b o ț i i". Până aici am coborât 900 m dela O m u. Vederea înapoi spre „S p i n t e c ă t u r a C i u b o t e i" este impresionantă iar ruptura „U r l ă t o r i i" în vale, sălbatică.

De aici prin pădure, — pela „P i e t r i l e S c r i s e", și prin „P o i a n a C i u b o ț i i" la Poarta-Bran. Urcușul îndărăt la O m u 3—5 h.

Incheind această descriere a locurilor din jurul Omului nu putem spune că am epuizat tot ce se poate vedea aici. Multe colțuri sihăstrite între clențe, multe vâlcele ascunse între falduri de munți sunt încă de cercetat.

Numai în felul acesta învățăm să cunoaștem locurile, cercetându-le cu atenție iar nu parcurgându-le în fuga care ne dă satisfacția că am călcat un loc însă nici odată pe aceea de a-l fi cunoscut.

CODRUL SECULAR DIN SLĂTIOARA

DE PROF. UNIV. MIHAIL GUŞULEAC
Membru al T.-C. R.-secţia Bucovinei „Iorgu G. Toma"

Foto A. Mühldorf, 1926

Stâncăriile depe Todirescu deasupra pădurii seculare din Slătioara. In fund la stânga se văd „Pietrele Doamnei". Poienile alpine, prin expropiere devenite proprietatea Statului, cu o suprafaţă de 65 ha. se arendează pentru păşunat de Serviciul Agricol din Câmpulung locuitorilor din com. Slătioara.

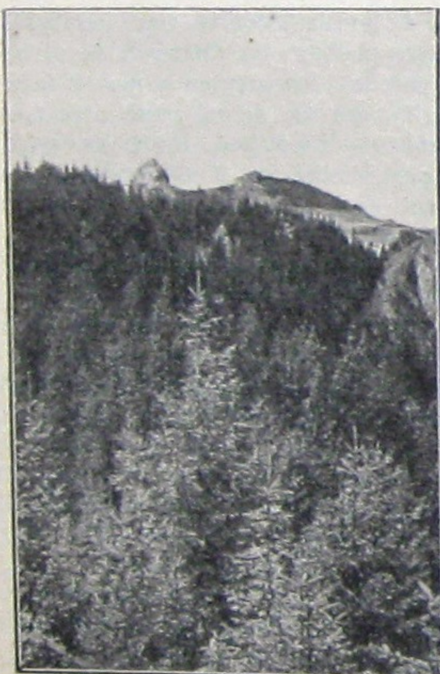

Foto A. Mühldorf, 1925

Partea de sus a pădurii seculare din Slătioara în spre Todirescu

Călătorul care vine din şesul Bucovinei şi străbate munţii de gresie, între „Vama" şi „Câmpulung", este atras de câteva ori, în goana trenului pentru puţine clipe de o măreaţă privelişte. Spre S se ridică pe masivul uriaş al „Rarăului" (1.653) ţancurile bizare ale „Pietrelor Doamnei" (1.647). Suntem în capătul N-E al zonei calcaroase a Carpaţilor orientali, zonă care într'o fâşie îngustă şi flancată de gresie şi şisturi cristaline intră în ţară la gura pârăului „Pârcălab", trece peste „Muncelul Pojorâtei", „Adam şi Eva", masivul „Rarăului". „Pietrele Roşii" (Tulgheş), formează minunatele „Cheile Bicazului" şi se termină cu masivul „Hăjmaşului" pentru a apare apoi din nou abia în „Bucegi".

In această zonă stâncile albe calcaroase se ridică din întunericul codrilor dând un farmec deosebit peisajului. Intreaga fâşie calcaroasă este o podoabă a Carpaţilor orientali.

Dar nu numai prin frumuseţea ei ci şi prin bogăţia în plante şi animale rare, zona de calcar şi-a câştigat renumele ei. Mai ales numărul mare de endemisme vegetale este legat de locurile enumerate mai sus, iar între ele „Rarăul" ocupă un loc de frunte.

Spre S-E Rarăul este despărţit prin o curmătură de o creastă calcaroasă cu câteva culminaţiuni dintre care „Todirescul" (1.492) este mai important. Pe versantul său spre N-E se întinde o pădure bine închegată de molizi şi brazi, vestitul codru secular din „Slătioara". (fig. 2).

De departe acest codru ne apare ca o pantă plană împădurită; cu cât ne apropiem mai mult de el cu atâta mai ondulată devine suprafaţa sa, trădând un relief variat al solului. Aproape de marginea de jos şi mai mult sau mai puţin paralel cu ea, se ridică câteva serii de ţancuri cari formează garduri înguste naturale, iar două din cele patru pâraie care strâng apele versantului îl străbat în minunate cascade. (fig. 3 şi 4).

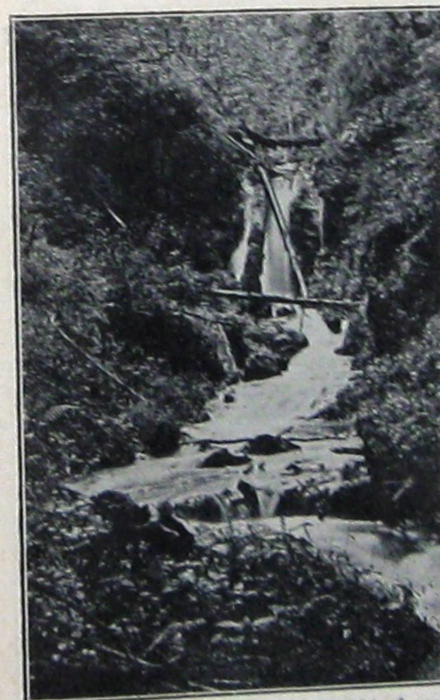

Foto A. Mühldorf, 1925

Vedere din pădurea seculară Slătioara „Pârâul Ursului" cascadă

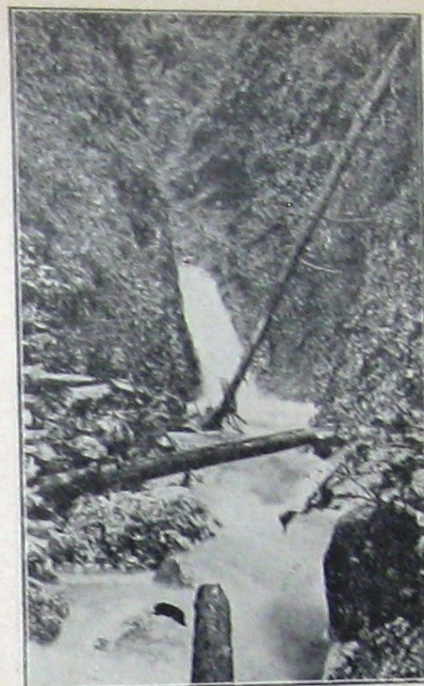

Foto A. Mühldorf, 1925

Pădurea seculară din Slătioara „Cascada din Latoace"

Această cascadă care exista până în anul 1930, a fost distrusă cu dinamită din partea fostului administrator silvic din Stulpicani, pentru croirea unui drum de exploatare. Astăzi nu se mai află în acest loc nici drum şi nici cascadă. (Topa 1932)

Inaintând în pădure suntem impresionaţi de măreţia priveliştei ce o oferă diferitele forme vitale ale codrului. Stratul arborescent este compus din giganţi vegetali. Unii din ei zac doborâţi la pământ de ani şi de vânt, în diferite stadii de descompunere servind adesea ca loc de aşezare naturală a puieţilor pe care din această cauză îi vedem uneori înşiraţi în linii drepte. Un covor des de muşchi acoperă buturugile putrede în care se înfundă piciorul călătorului. Licheni, muşchi, ferigi

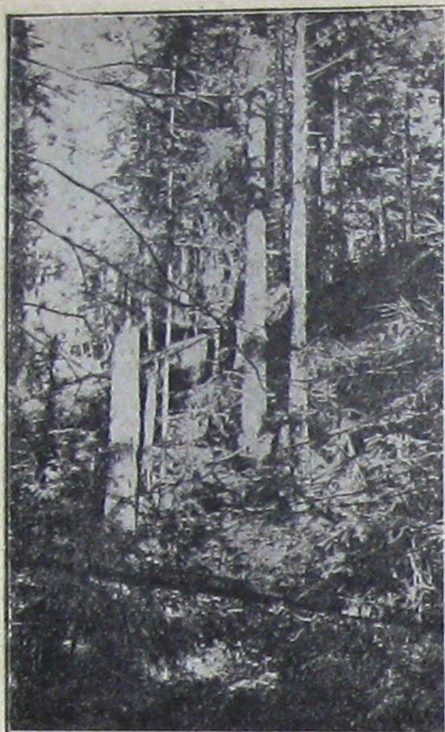

Foto A. Mühldorf 1925

Vedere din pădurea seculară Slătioara, coasta din stânga „Pârâului lui Ion"

şi chiar plante cu flori se urcă pe scoarţa copacilor vii până la înălţimi considerabile, oferind astfel o icoană slabă a minunatei vegetaţii de epifite din ţările tropicale. Pretutindeni o vitalitate viguroasă a formelor biologice care garantează o protecţie reciprocă în interiorul asociaţiei codrului cât şi influenţei din afară. De sigur vom afla şi în alte locuri prin Carpaţii orientali privelişti de acest fel, însă nicăeri în întinderi neîntrerupte de sute de hectare.

Pe lângă bogăţia în forme vitale codrul secular din Slătioară adăposteşte şi un număr mare de rarităţi din lumea plantelor şi animalelor. Astfel pe stâncăriile dela „Latoace" se află singurul loc din Bucovina a lui *Daphne cneorum*. Aici aflăm şi endemismul Carpaţilor orientali, *Hieracium pojoritense*, *Poa anceps*; dintre muşchi *Buxbaumia indusiata*, iar dintre insecte *Carabus rareuensis*, etc.

Astfel se explică că acest masiv în anul 1906 a fost ales în întindere de 671,11 ha ca pădure neatinsă încă de topor cu scopul de a rămâne şi mai departe şi veşnic neatins ca un monument al Naturii în care să se facă experienţe ştiinţifice asupra solului, arboretelor şi al climatului local.

După războiu s'a decretat un amenajament de neexploatare al pădurii care dispune textual: „Pădurea „seculară într'o suprafaţă de 671 ha „formează o secţie a ocolului silvic „S t u l p i c a n i. Ea este în între„gime o pădure seculară destinată „pentru experienţe şi studii şi nu se „vor face încă nici un fel de tăere".

Ori în anul 1930, organele silvice ale Fondului Bisericesc au scos şi au fasonat 7200 mc din pădurea seculară sub pretextul unei preîntimpinări de invazie a insectelor, iar în toamna aceluiaş an însăşi „Direcţia Fondului Bisericesc" declară pădurea seculară din Slătioară neaptă pentru rezervaţie şi cere Ministerului Agri-

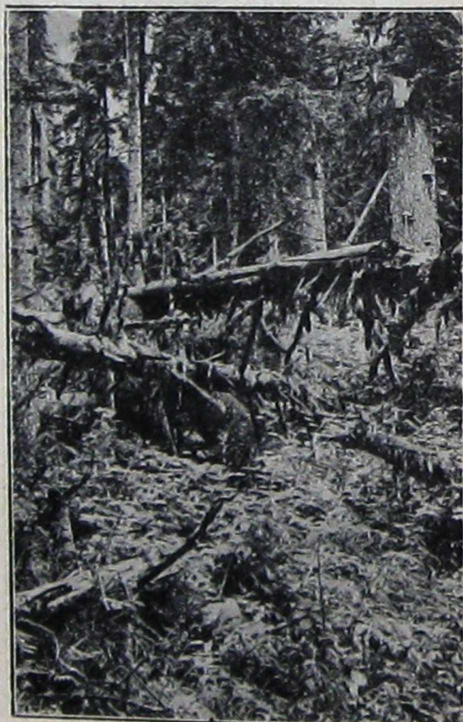

Foto A. Mühldorf, 1926

Vedere din interiorul pădurei seculare Slătioara

culturii schimbul ei cu o altă pădure din „P o i a n a I ţ c a n i", pe versantul S-W al „G i u m a l ă u l u i" de 609 ha. Ministerul Agriculturii aprobă în Octomvrie 1930 schimbul, iar în iarna 1931 pădurea din „I ţ c a n i" este luată în primire de organele silvice ca rezervaţie naturală în locul celei din „S l ă t i o a r ă".

Prin aceasta, pădurea seculară din „S l ă t i o a r ă" a fost desfiinţată iar în locul ei a fost declarată ca monument natural o pădure care în cea mai mare parte a fost exploatată şi chiar reîmpădurită pe cale artificială. Aceasta însă nu era intenţia Ministerului, care cerea, ca pădurea cea nouă s ă a i b ă a c e l a ş a s p e c t, a c e l a ş s t a d i u d e d e s v o l t a r e, a c e l e a ş i c o n d i ţ i u n i d e v e g e t a ţ i e ş i a c e e a ş i î n t i n d e r e. Intrucât numai ultima condiţie era îndeplinită, Institutul Botanic din Cernăuţi, prin directorul său, ca delegat al „Comisiei Monumentelor Naturii" a determinat o intervenţie a Facultăţii de Ştiinţe din Cernăuţi pe lângă Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, cerând revizuirea schimbului.

Foto M. Guşuleac, 1934

Membrii comisiunii de examinare a codrului secular din Slătioara înainte de începerea lucrărilor 17 Iulie 1924.

Dela dreapta spre stânga:
Ing. Insp. Silvic, Ţurcanu, deleg. Fondului Bisericesc
Prof. Univ. Dr. M. Guşuleac, deleg. Comis. Monum. Naturii
Ing. Consil. Silv. M. Boldur, deleg. Regimului Silvic
Prof. M. Drăcea, deleg. Şc. Politehnice şi al Instit. Cercet. Forest. Bucureşti
Ing. Silv. Ţibu, Administr. Silv. Stulpicani
Prof. Univ. Dr. E. Botezat, deleg. Facult. Ştiinţe Cernăuţi
Ing. Silv. Nicorovici, Administr. Silv. Câmpulung

Ministerul Agriculturii, prin referatul din 21 Iunie 1934, a hotărât revenirea asupra schimbului celor două păduri şi a instituit o comisie care să cerceteze la faţa locului starea de fapt, iar până atunci să se oprească exploatările care urma să le facă Fondul Bisericesc conform amenajamentului aprobat în anul 1933.

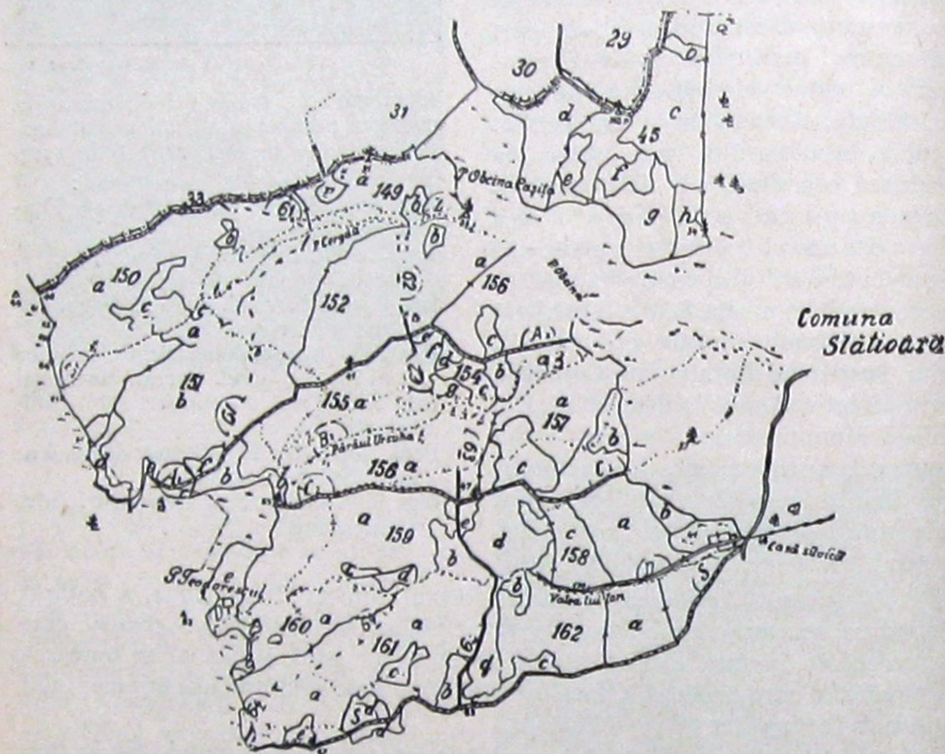
Comisia (compusă din delegatul Inspectoratului Regimului Silvic Ing. Consil. M. Boldur; delegatul Facultăţii de Ştiinţe din Cernăuţi Prof. Univ. E. Botezat; delegatul Comis. Monum. Naturale Prof. Univ. M. Guşuleac; delegatul Şcoalei Politehnice şi al I. C. F. din Bucureşti Dr. Marin Drăcea; delegatul Fondului Bisericesc Ing. Subinsp. silv. V. Ţurcanu, împreună cu Ing. şefi silvici din Câmpulung şi Stulpicani Procopie Cormoş şi Gavril Ţibu) după vizitarea pădurilor în ziua de 18 şi 19 Julie 1934, hotăreşte în unanimitate:

Să se recomande Ministerului Agriculturii şi Domeniilor conservarea ca rezervaţie naturală pentru scopuri de studi ştiinţifice „p ă d u r e a S l ă t i o a r ă" în întindere de 295,28 ha precum şi poienile alpine de sub „T o d i r e s c u" cu o suprafaţă de 65 ha, în prezent proprietatea Statului şi luate în arendă pentru păşunat de locuitorii din „S l ă t i o a r a". Totdeodată se decide a recomanda Ministerului Agriculturii şi Domeniilor de a stărui pe lângă Fondul Bisericesc care rămâne şi mai departe proprietar şi administrator al pădurii, ca restul din codrul secular din „S l ă t i o a r ă" să fie supusă regimului de c o d r u g r ă d i n ă r i t şi să se asigure o pază

care să ferească rezervaţia de orice fel de intervenţie omenească (păşunat, vânat, etc.).

Totodată s'a decis de a recomanda şi o parte a pădurii din „Valea Putnei" (Poiana Iţcani de sub Giumalău) în întindere de 292,29 ha ca tip de pădure ce diferă de tipul codrului din Slătioara.

Până în prezent n'a sosit încă hotărârea Ministerului de Agricultură asupra raportului comisiunii. Existenţa codrului secular din Slătioara nu este deci definitiv asigurată. S'au sistat numai exploatările până la deciziunea definitivă a Ministerului care, sperăm, va fi favorabilă, întrucât priveşte preîntimpinarea nimicirii unei comori naţionale de valoare nepreţuită.

Harta pădurii seculare după amenajarea proiectată de Fondul Bisericesc pentru exploatarea începând cu anul 1930. Cu ocazia revizuirii din 17/VI/934, membrii Comisiei instituite de Min. Agr., au fost propuse ca monument natural parcelele 155 a, b, c; 156 a, b; 158 a, c, d, e; 159 a, b, c, d, e; 160 a, b; 161 a, b, c, d, e şi 162 a (pp) b, c, d, în suprafaţa totală de 295, 28 hectare

Codrul secular din Slătioara merită, după cele expuse, să fie vizitat de turişti cari, pornind din „Câmpulungul-Moldovenesc" prin „Valea Caselor" (ca 15 km) sau „Pârâul Şandru" (ca 10 km) ajung la codru (casa brigadierului). De aici la ca 1 km dist. se pot vizita „Lătoacele" şi mai sus cascada, continuându-se drumul pe „Bâtca cu Plaiu" spre „Todirescu" şi „Rarău". Turiştii cari doresc să viziteze „Valea Ursului" cu cascada pot continua drumul prin pădure spre „Todirescu-Rarău" prin „Bâtca-Les".

PARCUL NAŢIONAL AL ROMÂNIEI „RETEZATUL"

DE VALERIU PUŞCARIU
Secretar al Comisiunei Monumentelor Naturii pentru Ardeal

Ideia înfiinţărei unui parc naţional al României, de mult pusă în discuţie prin scris şi conferinţe de către prof. Al. Borza, actualul preşedinte al Comisiei Monumentelor Naturii pentru Ardeal a fost însfârşit tradus în fapt în cursul anului 1935 prin înfiinţarea parcului naţional al Retezatului [1]).

Foto Val. Puşcariu

Căldarea glaciară în care se adăposteşte lacul Vasielului.

In adevăr prin jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 593 din 22 Martie 1935 s'a confirmat ca monument al Naturii un teritoriu de aproximativ 100 km p, din masivul Retezatului (jud. Hunedoara) în următoarele limite: valea Râul Mare, începând cu punctul Gura Zlatii, urmând valea Lăpuşnicului, înglobând vârful Stănuleţ (cota 2050), continuând, dela punctul 1413, pe Lăpuşnicul Mare în sus, trecând, pe culmea vârful Buţii, la cota 1977, urmând culmea Păpuşii, vârful Custura, vârful Gruniul 2302, spre Nord cota 1563, vârful Mare 2456, cuprinzând văile superioare ale râului Nucşorului până la cota 1367, trecând la vârful Retezatului (2484) şi pe scoaba Retezatului la râul Zlătuia până la Gura Zlata.

Alegerea Retezatului pentru înfiinţarea primului parc naţional al României, în care să se păstreze neatinse rarităţile şi fenomenele naturii e datorită pe deoparte întinderei compacte şi izolărei acestui masiv muntos, şi reliefului său sălbatic, plăsmuire a celei mai intense glaciaţiuni ce a avut loc în Carpaţii României (circuri glaciare, văi suspendate, stânci scrijelate şi mutonate, morene, iezere, zăvoare de gheţar, blocuri eratice, etc.

Acest masiv muntos, înglobat aproape în întregime în limitele unui singur judeţ — Hunedoara — reprezintă $^{1}/_{3}$ din ţara Haţegului, ocupând o suprafaţă de aproape 800 km p, adică de 3 ori cât Bucegii [2]), numai pentru „Retezatul" propriu zis.

Priveliştele de pe vârfurile de aproape 2500 m,—Peleaga depăşeşte chiar această înălţime cu 11 m—asupra mărturiilor glaciare, desfăşurate într'un imens amfiteatru, deasupra căruia stăpâneşte perspectiva tuturor masivelor din vecinătate, e desigur fără pereche în munţii noştri.

---

1. Problema înfiinţărei acestui parc a fost pentru întâia oară pe larg desbătută de către specialişti, cu ocazia întâiului Congres al Naturaliştilor din România ţinut la Cluj dela 18—21 Aprilie 1928, în urma conferinţei ţinută de prof. Al. Borza despre: „Protecţia Naturii în România".

2. Axa de N. S. din câmpia Haţegului până în depresiunea subcarpatină a Olteniei măsoară în linie aeriană 60 km, iar cea de S-W, din regiunea Sebeşului până în dealurilor Timişului aproape 80 km.

Adăogați la acestea fauna bogată (capre negre, râși, urși) cu specii rare de vulturi cum e zăganul sau vulturul bărbos (Gypaetus barbatus grandis, sau vulturul sur, Gyps fulvus fulvus) păstrăvii, care abundă în iezerele alpine și vegetația cu zone impunătoare de jepi (jnepeni) și zâmbri (Pinus cembra) cu o floră caracteristică de pajiști și stâncării (Draba stylosa, Aconitum hunyadense, Pedicularis Baumgarteni, Centaurea ratezatensis și nu mai puțin de 12 specii, 42 subspecii ori hibrizi de Hieracium, operă a unei evoluții în plină desvoltare și rămășițe din vechea floră de munte terțiară și se va înțelege că Retezatul reprezintă o personalitate geografică bine conturată, meritând să fie ocrotită ca un adevărat monument sacru al Naturii.

Menirea lui este arătată în cuvintele despre Retezat, ale prof. Al. Borza: „In acest gigantic sanctuar al Naturii, vor admira și studia minunile creațiunii, concentrate aci par'că din adins, generațiile actuale și viitoare de naturaliști, vânători (cu camera), turiști din țară și de peste hotare, atrași de faima Retezatului. Aici își va face educația patriotică și tinerimea; ea va sorbi în acești munți aerul de libertate, lăsat moștenire de craiul Decebal, și-și va umplea sufletul de mândrie, cunoscând acest petec de pământ, unic în felul său, simbol al bogățiilor noastre naturale: Retezatul".

Foto E. Nyarady.

Grup de *Hieracium* pe stâncării alpine.

Notă. Un regulament care a fost deja alcătuit prevede regimul de protecție și de funcționare al parcului național al Retezatului. O comisie compusă din specialiști și delegați ai instituțiunilor administrative cu sediul la Com. Mon. Naturii din Cluj și un comitet executiv restrâns din sânul acestei comisii, cu sediul în Deva, va observa aplicarea acestui regulament.

Recomandăm celor ce vor să se inițieze asupra Retezatului lucrările D-lor: Al. Borza, Retezatul, viitorul parc național al României (Rev. „Carpații" I/12; 1933).

M. Haret, Masivul Retezatului (Revista „Boabe de Grâu" I, 1930 și în revista T.-C.R. Nr. 2; Colonel A. de Spiese, Die Wildkammen des Retezatmassivs (1933) și articolele din primele trei Calendare. (A se vedea și fotografiile din Cal. 1934—XIV și XXXVI).

AVALANȘELE IN BUCEGI

DE PROF. ING. ION PROTOPOPESCU
Președintele „T.-C. R.-secția Banat"

Foto I. Protopopescu

Avalanșa din 1935 în V. Ialomiței

Munții se nasc în fundul mărilor și mor pe înălțimi. Sunt nimiciți de acțiunea aerului, a vânturilor, a apei, a gheței care an de an, zi de zi, minut de minut, macină suprafața muntelui rozând-o, firimițând-o, dezagregând-o. Cursurile de apă cară apoi în fundul mărilor prada luată din munții vechi ca din ea să se creeze munții cei noi.

O formă de distrugere este prin avalanșe sau lavine. Este o formă bruscă de distrugere din care pricină este periculoasă nu numai pentru munți ci și pentru turiști.

O avalanșă este o curgere violentă de zăpadă pe pantele repezi ale muntelui. Masa enormă de zăpadă și vitesa de curgere fac ca avalanșele să răstoarne sau să zdrobească tot ce întâlnesc în cale. Astfel de avalanșe au distrus vechea cabană din Mălăești și cabana din Vlădușca — Piatra Craiului. — Alte ori, după desgheț, se produc curgeri de pietre și căderi de blocuri de mărimi impresionante.

Două asemenea avalanșe s'au produs recent în Bucegi, una în iarna 1935 pe valea Ialomiții și alta în 1936 pe valea Albă. La 4800 pași dela „Casa Peștera" pe poteca ce duce la „Omu" și la 400 pași dela colțul sub care se găsește în această potecă splendidul exemplar de zimbru — Pinus Cembra, — în a doua viroagă de aici în amonte, un tumult de blocuri enorme astupă poteca. Aceste blocuri de un volum variind între 40 și 60 mc. au căzut în iarna anului 1935 distrugând poteca și marcajul. Ele au fost târâte de o avalanșă de zăpadă. Acest lucru l-am putut constata chiar în primăvara anului 1935 când bolovanii proaspăt căzuți — în toamna 1934 nu erau acolo — arătau toate semnele unor blocuri nerostogolite ci târâte de zăpadă.

Probabil că fenomenul s'a produs în timpul unei furtuni căci sgomotul puternic pe care trebue să-l fi făcut nu s'a auzit la Casa Peștera deși distanța în linie dreaptă este de ca 2700 m. Pietrele pe care era marcajul au fost târâte jos în Valea Ialomiții. Masa întreagă de piatră antrenată de avalanșă trece de 200 mc. — ca 50 vagoane.

Cealaltă avalanșă s'a produs în „Valea Albă" în 1936, după Paști. Aceasta a fost de tipul al doilea, desprindere de blocuri după desgheț. Un sgomot înspăimântător, auzit în Bușteni de localnici, a întovărășit această avalanșă care s'a produs în două etape. Blocurile par a se fi desprins de sub fereastra Coștilei și au căzut pe vale în jurul cotei 1600. Dacă această din urmă avalanșă, produsă în a doua jumătate a lunei Aprilie, era de prevăzut și deci de evitat renunțând la urcușul abruptului în perioada de desgheț, prima însă nu putea fi prin nimic prevăzută, nici ca timp și nici ca loc. Datorită unei simple întâmplări — sau poate viscolului puternic — nu s'a înregistrat nici o victimă pe urma ei.

PEŞTERILE DIN MUNŢII APUSENI

DE VALERIU PUŞCARIU
Secretar general T.-C. R.-secţia „Frăţia Munteană" Cluj

Foto Val. Puşcariu

Valea Arieşului. Peisaj karstic tipic

Rolul şi însemnătatea peşterilor. — Una din înfăţişările mai variate şi mai impresionante, pe care le oferă alcătuirea reliefului pământului este acea a peşterilor. Străvechi lăcaşuri subpământene, formate prin acţiunea apei de infiltraţie, ce a săpat mii şi mii de veacuri ganguri labirintice şi încăperi îmbrăcate cu podoaba măiastră a stalactitelor şi stalagmitelor, peşterile păstrează pe lângă imaginea plastică a evoluţiei forţelor naturale, secretul primelor manifestări de civilizaţie omenească, cât şi al traiului specific acelor vieţuitoare, care au preferat luminei soarelui,un adăpost în împărăţia întunerecului.

Deşi cele mai multe peşteri au fost martore ale vieţii trudnice, pe care a dus-o omul încă din vremea pietrei cioplite, frica de necunoscut, — mamă a atâtor legende şi superstiţii — a împiedicat multă vreme cunoaşterea lor.

Cercetările preistoricilor au stabilit sigur, că peşterile au servit omului primitiv drept adăpost temeinic, după ce a alungat din ele fiarele sălbatice cum erau urşii şi hienele.

Din peşterile d'alungul Mediteranei, din Franţa şi Spania s'au cules unele din cele mai preţioase resturi ale indeletnicirilor oamenilor preistorici.

In peşteri trăiau, în peşteri îşi îngropau morţii, pe pereţii lor aceşti contimporani ai renului şi ai mamutului, observatori ageri şi artişti neasemuit de dibaci pentru vremea lor, au zugrăvit în negru şi ocru, adevărate fresce ce reprezintă întreagă lumea animală pe care o vânau, redând aceste animale nu numai în forma lor, ci şi în mişcările şi atitudinile lor caracteristice. Obiceiul de a trăi în peşteri dealtfel n'a dispărut cu totul nici în vremurile noastre. El dăinueşte chiar în unele regiuni din ţări civilizate, cum e Franţa; iar la noi casele săpate în marne cretacee le întâlnim pe valea Ichelului din Basarabia, sau în peşterile de pe malul Nistrului, fără a mai aminti de bordeiele ţigăneşti, care se aciuiază aproape pretutindeni unde găurile săpate în coasta dealurilor le oferă un adăpost [1]).

Totuşi — cum am amintit — până în vremuri destul de apropiate de noi, frica fără temeiu de „stafiile" şi „strigoii", ce le-ar popula şi alte născocitoare ale bâtii, iscodite de o ignoranţă egală cu aceea a semenilor din epoca bronzului şi a fierului, a făcut ca cele dintâi adăposturi, în care s'a închegat

1. Urmele vieţii omului primitiv au fost găsite în mai multe peşteri din Munţii Apuseni (la Râmeţi, Igriţa, Someşul Rece). Cercetările savantului preistoric Abbé Breuil au găsit aproape pretutindeni în buza peşterilor de pe Crişul Repede urmele vetrelor de foc ale omului preistoric.

faptul vieţii omeneşti să fie trecute cu vederea de către cercetători şi oameni de ştiinţă. Abia pe la începutul veacului trecut, apar pionerii întreprinzători în cercetarea golurilor subpământene: sunt turiştii încercaţi şi desinteresaţi, cari încep a aduna din numeroasele lor exploatări însemnate date: geografice, geologice, fizice, chimice şi chiar biologice. Au venit apoi oamenii de ştiinţă, care au simţit nevoia coordonării şi sintetizării acestui material, născânduse o ştiinţă nouă a peşterilor pentru care s'a adoptat după propunerea neobositului explorator al peşterilor Franţei, E. A. Martel numele de Speleologie, sau acel mai eufonic, care s'a instăpânit în ştiinţa internaţională de Speologie, adică „ştiinţa golurilor subpământene", de către adevăratul părinte al speologiei ştiinţifice, profesorul Emil Racoviţă dela Universitatea din Cluj.

De peşteri se leagă însă, în afară de problemele geofizice, care au atras mai cu seamă atenţia primilor exploratori şi o serie de probleme biologice speciale. Căci ele constituesc un mediu de trai cu totul deosebit de celelalte (întunecime veşnică, temperatură constantă, aer saturat de umiditate, ş. a.), la care anumite vietăţi de pe pământ au reuşit să se adapteze, formându-se cu timpul forme noi de organisme.

Studiul acestor vietăţi după un plan sistematic de cercetare a peşterilor, analiza ştiinţifică a „habitatului" — adică a mediului de trai — şi a efectelor ce le exercită fiecare din agenţii mediului asupra vieţii acestor organisme şi-a găsit un îndrumător abia la începutul acestui veac — în 1907 — când apare în cunoscuta revistă ştiinţifică franceză „Archives de Zoologie expérimentales et générales" lucrarea fundamentală a lui Emil Racoviţă: „Essai sur les problémes biospéologiques". E leagănul în care se va naşte o ştiinţă nouă „BIOSPEOLOGIA" înfiinţându-se totodată, sub conducerea sa directă, la Sorbona: centrala cercetărilor biospeologice din întreaga lume.

Câmpul cercetărilor a fost lărgit, odată cu mutarea acestei centrale şi creiarea la Cluj a unui institut de cercetare ştiinţifică a peşterilor, Inst. de Speologie, sub direcţia prof. Racoviţă; inventarul explorărilor subterane, pe care le-a făcut el şi colaboratorii săi în ultimele 4 decenii, fiind punctul de plecare spre întocmirea unei „Istorii naturale a domeniului subpământean". Noua disciplină ştiinţifică, care se bucură de o colaborare internaţională e manifestată ,atât prin culegerea unui vast material biologic, documentar, fotografic, bibliografic privind peste 1500 de peşteri răspândite în toate continentele, cât şi prin publicarea în revista „BIOSPEOLOGICA" a cercetărilor întreprinse asupra vieţii mediului subteran.

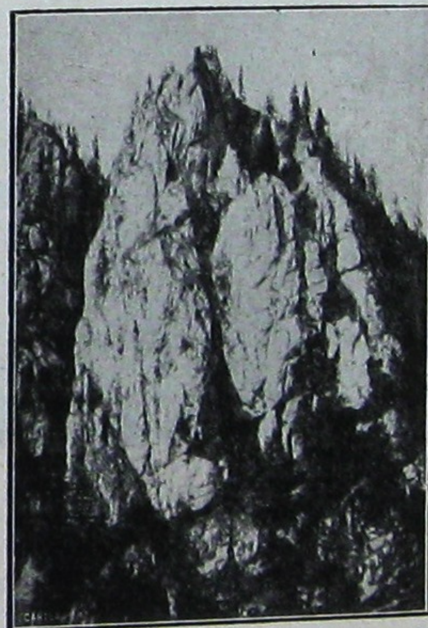

Foto Val. Puşcariu

Păretele abrupt al uneia din dolinele Cetăţilor Ponorului

Răspândirea, așezarea și alcătuirea peșterilor din cuprinsul Munților Apuseni.

E lucru stabilit astăzi, că golurile subpământene iau naștere prin acțiunea apei, care pătrunzând dealungul crăpăturilor litosferei își lărgește calea prin roadere sau disolvare, formând fie pâlnii sau gropi — uneori de proporții uriașe — cunoscute sub numele de c o i f u r i sau d o l i n e, fie

Foto Val. Pușcariu

Peștera din Valea Fierei (afluent al Someșului Cald)

hrube largi de cele mai adesea ori cu încăperi întortochiate, p e ș t e r i l e, care apar acolo unde acțiunea apei e transformată în râu subteran.

Această activitate foarte intensă în regiunile bogate în depozite calcare, numite și regiuni k a r s t i c e, nume împrumutată dela neospitalierul teren al karstului istrian — e legată la noi de răspândirea pe care o au în special calcarurile din era secundară.

Vom întâlni deci peșteri dealungul întregului lanț al Carpaților Olteniei, în special în Munții Cernei și în podișul Mehedințului, în masivul Bucegilor, în regiunea karstică a Banatului (Carașul), țara Hațegului și mai cu seamă în Munții Apuseni.

Putem împărți în patru regiuni, domeniul pe care-l stăpânește calcarul în cetatea închisă a Apusenilor: regiunea calcară a Bihariei, basinul Crișului Negru, masivul calcaros de la Vad (pădurea Craiului), masivele Trăscău și Râmeți.

I. Cea mai importantă din punct de vedere speologic este r e g i u n e a c e n t r a l ă a M u n ț i l o r A p u s e n i, unde se întâlnesc într'o rețea hidrografică foarte complicată afluenții Someșului Cald cu cei ai Crișului Negru și ai Arieșului, formată din calcaruri triasice, liasice și jurasice în care fenomenele karstice au luat o desvoltare și o varietate de formații, care poate fi asemuită cu acea a Karstului din Carniolia. Pe o suprafață care nu depășește 20 km p găsim cele mai desăvârșite aspecte ale karstului: văi înguste cum e canionul Ordâncușei, ghețari, tufuri calcaroase, platouri karstice (Padiș) săpate de doline, izbucuri (Galbena), tuneluri naturale (Rădeasa), polje tipice (Ponor), etc. Biharia calcaroasă este o foarte veche platformă ale cărei resturi trec de 1000 m, regiunea sa meridională locuită de Moți, împrăștiați în sate rare întinse pe zeci de km până la 1200 m alt. (Scărișoara).

Foto C. Burghele

Intrarea în peșterea dela „Poarta lui Ioanele"

Aceste fenomene subpământene sunt localizate într'un decor foarte pitoresc (păduri seculare de conifere și de fagi sub care mușchiul formează covoare moi și umede, pășuni bogate, etc).

II. V e r s a n t u l a p u s e a n a l B i h a r i e i (basinul Crișului Negru) formează a 2-a regiune speologică a Apusenilor, mărginită la Vest de pitorescul și îmbelșugatul basin terțiar al Beiușului. Vârsta calcalurilor e cam aceiași cu a regiunei precedente cu deosebirea că aspectul e altul datorită pe deoparte izolărei regiunei încă din timpurile geologice și a disecărei platformelor orizontale interioare prin văi adânci și sălbatice în plină activitate, separate astăzi prin creste abrupte. Este regiunea în care se găsesc cele mai mari și mai frumoase peșteri din Transilvania (peștera Meziadului, peștera Măgura), thalweguri subterane, drenaje fosile sau actuale, canionuri de o sălbăticie și de un pitoresc desăvârșit (Valea Galbenei).

III. M a s i v u l c a l c a r o s d e l a V a d s a u P ă d u r e a C r a i u l u i, format mai ales din calcaruri jurasice și triasice și cuprins între Valea Iadului la W și Crișul repede la N, reprezintă un platou ondulat de alt mult mai mică (400—800) găurit în partea de N-W, de numeroase pâlnii și doline (Dealul Crucei), care formează o rețea poligonală de creste.

Buda lui Păpară în muntele Bedeleu (resurgent a Văii Ponorului, care străbate pe sub pământ 2 km)

Geograful R. Ficheux, insistă asupra asemănărei acestei regiuni cu karstul dalmat „fenomenele karstice fiind foarte numeroase, cu doline suprapuse și depresiuni uscate bine desvoltate". Peșterile sunt numeroase mai ales în regiunea nordică. Accesul acestei regiuni interesante este dealtfel destul de greu din cauza numeroaselor păduri, rețelei încurcate de cărări și împrăștierei așezările omenești [1]).

IV. **Masivele Trăscău și Râmeți**, formează o regiune speologică de un interes mai restrâns. Fenomenele karstice deși destul de numeroase (peșteri, lapiesuri, râuri subterane) sunt mai puțin interesante decât cele din regiunile precedente. Totuși banda de calcaruri jurasice care se arcuește în chip de coroană între Turda și Aiud și care se prelungește până în Ampoi, este străpunsă de chei adânci frumoase (Cheile Turzii, Runcului, Poienei, Râmeților, Intregalde, Bâcaia, etc.) de râuri subterane (Ponor), cu poduri înalte de calcare sau creste izolate (Bedeleu, Piatra Ceții, Piatra Craivii, Rachișul, etc.) martorii unei splendori apuse de unde privirea îmbrățișează priveliști mărețe către regiunea vulcanică a Munților Apuseni, cât și spre Valea Mureșului.

1. Noua șosea care se construește între Bratca și Roșia va ușura mult circulația în această regiune.

Foto Szabo

Peșterea Meziadului

Situația și alcătuirea peșterilor. Care este situația și cum sunt alcătuite aceste lăcașuri subpământene? Le găsim cuibărite pe pereții inaccesibili ai munților, ori înșirate adesea dealungul unei falii, cum e în canionul Ordâncușei ca și în pădurile nestrăbătute ce acoperă acești munți, cel mai adesea tăinuite pe versantul pâraielor sălbatice. Deschiderea lor e largă, formând bolți înalte ca aceea a peșterei Meziadului pe lângă Beiuș, sau se face prin crăpături înguste (peștera dela Groși în Bedeleu) — pe unde trebuie să intri deabușile — deschideri trădate fie de o bogată vegetație (peștera dela Poarta lui Ioanele) fie de acele izvoare bogate numite de popor „isbucuri" sau „toplițe", prin care apa de infiltrație, adunată în râuri subpământene iese din nou la lumina zilei (Huda lui Păpară).

Simple ganguri întortochiate, formate de cursul acestei ape, sau încăperi de proporții uriașe, acolo unde albia lor s'a lărgit printr'o acțiune de lungă durată, peșterile din Munții Apuseni sunt în general de dimensiuni ce rar depășesc câteva sute de metri.

Foto Val. Pușcariu

Intrarea în Ghețarul dela Scărișoara

Totuși peștera Măgura are mai mult de ½ km, peștera Meziadului are peste 1150 m. Adăugând la lungimea galeriilor principale lungimea întreagă a gangurilor suprapuse adesea în etaje, ajungem însă la lungimi ce trec de câțiva km., cum e cazul peșterei Meziadului cu o întindere de aproape 3 km 5 (3410 m).

Spre a pătrunde prin deschiderile înguste și scunde ale peșterilor nu e totdeauna lucru ușor. Trebuie de multe ori să te târâi pe brânci, să te lipești de peretele umed al stâncii de teama unui obstacol sau afundături, să te obișnuești cu chițcăitul și sgomotul ce-l fac pusderia de lilieci, pentru a străbate gang după gang și încăpere după încăpere, la lumina faclelor sau a lampei de acetilen, cuprinsul unei peșteri.

După galerii întortochiate, urmează adesea domuri înalte de aceiași măreție ca și turnurile catedralelor, pe care nici lumina torțelor, nici acea a magneziului nu ajung să le lumineze. Draperii de stalactite și masive stalagmitice, cu forme bizare împodobesc tavanul și dușumeaua. Incrustațiile calcare nu lipsesc nici de pe pâreții laterali, dar de multe ori aceștia sunt așa de moi, încât poți tăia din „laptele de piatră", calupuri mari ca cele de spăun (peștera Lucia de lână Câmpeni).

Alte ori podeaua lor e străbătută de sbuciumate torente ca în peșterile de la: Vad, Huda lui Păpară, Porțile Bihorului, Cetatea Rădesei, etc. cu coridoare labirintice ce urcă în etaje, ducând la lacuri unde apa iezește în ochiuri limpezi și lucii ca cristalul, cu oglindiri în care laptele de stâncă a înmărmurit în stalactite uriașe, curate ca sloiul de ceară.

Şi mai anevoioasă e pătrunderea în locuinţa întunecată a strămoşilor noştri, când intrarea în peşteră în loc să fie orizontală e verticală. Trebuie atunci să te cobori într'un „aven", într'una din acele „hoance" cum îi zic ţăranii noştri, tip specific de dolină adâncă cu gâtul lung, astupate de obiceiu de localnici cu pietre pentru a nu cădea copiii sau vitele înăuntrul lor (Honca din Grumazul Bătrânei).

Avenuri de acestea foarte răspândite în regiunea karstului istrian şi dalmatin, cu adâncimi de sute de metri (Aven de Trebiciano, 322 m) se

Foto Val. Puşcariu

Peştera „Măgura" (interior)

găsesc şi la noi în regiunea Haţegului, în Oltenia, dar mai cu seamă în preajma locului de unde pornesc în direcţii deosebite, izvoarele Someşului Cald şi ale Văii Galbene, afluent al Crişului Negru.

Spre Miazăzi de izvorul Someşului Cald, în căldarea cuprinsă între Padiş şi muntele Glăvoaia se află trei doline imense, adânci de peste 200 m „Cetăţile Ponorului" explorate încă numai în parte şi care închid desigur în peşterile şi subteranele până acum neaccesibile, abisuri tot aşa de profunde ca şi cele dela San Canziano cu care de altfel aceste „cetăţi" se întrec în măreţie.

In afară de cele pe care le-am amintit până acum, mai există şi un alt soi de peşteri, acel în care locul concreţiunilor calcaroase întruchipate în stalactite şi stalagmite e luat de cea mai sclipitoare şi mai curată ghiaţă. Sunt gheţăriile naturale sau gheţarii ascunşi în peşteri; asemenea peşteri cu ghiaţă nu sunt o raritate în Munţii Apuseni. Localnicii cunosc ascunzişurile gheţarului dela Barsa, a celui aflat în dolina adâncă a Borţigului, gheţarul dela Focul Viu şi mai cu seamă gheţarul dela Scărişoara, minunea cea mai de preţ a acestei regiuni, către care se îndreaptă orice drumeţ, odată ce a apucat să intre pe Valea Arieşului.

Notă: Pentru o documentare mai temeinică asupra rostului peşterilor recomandăm lucrarea prof. EM. RACOVIŢA: Speologia (Cluj, Edit. „Astrei", tip. Ardealul 1927). (A se vedea şi fotografiile; Piatra Ceţii şi In Cheia Râmeţilor, Cal. 1935—XVIII).

Foto Val. Puşcariu

Gheţarul dela Scărişoara „Biserica" cu stalagmite de ghiaţă

EXCURSII. Indicăm mai jos câteva itinerarii pentru vizitarea peşterilor şi celorlalte fenomene karstice din M-ţii Apuseni.

I. Regiunea centrală a Bihariei.

1. Izvoarele Someşului Cald, Cetatea Rădesei (vezi art. din calendarul turistic pe 1936, săpt. XL—XLII).

2. Peştera Zmeilor din Onceasa (a) Din Stâna de Vale 14 km prin Gruieş-Piatra Săritoare-Piatra Tâlharului; întoarcere pe cărarea ce trece pe sub Piatra Grăitoare — Sâlha oarbă — deasupra Cârligaţilor — F-ta Rece — Vrf. Poienei (aprox. 17 km). b) Din Someşul Cald până la peşteră (cărare marcată roş vertical) peste: Scrânciob — Vrf. Ferecariului (urcuş greu, 6 km în 3 ore).

3. Cetăţile Ponorului (vezi art. Cetăţile Ponorului de ing. I. Protopopescu, cal. turist. pe 1934, săpt. XXXII şi Padiş- Valea Galbenei de: Valeriu Puşcariu, cal. turistic pe 1936, săpt. XLIV-XLVI).

4. Gheţarul dela Scărişoara şi împrejurimile lui (Valea Ordâncuşei, Poarta lui Ioanele); vezi cal. turist, pe 1934, săpt. XXIX, cal. turist. pe 1936, săpt.

XXIX şi XXXIII şi broşurile: Gheţarul dela Scărişoara (1934) şi Valea Arieşului (1930) de: Val. Puşcariu.

II. Versantul apusean al Bihariei.

1. Valea Galbenei, Gheţarul dela Focul Viu (vezi art. Padiş — Valea Galbenei, cal. turist. pe 1934, săpt. XLIV—XLVI).

2. Peştera Meziadului la 4 km 5 N. de comuna Meziad (10 km din Beiuş); dispre Cluj se ajunge la peşteră mai uşor pe Valea Iadului (linia ferată Valea Iadului-Remeţi-Stâna de Vale).

3. Porţile Bihorului şi izvoarele Crişului Negru; excursie de ½ zi dus şi întors din Băiţa (la 11 km de gara Ştei).

4. Izbucul dela Călugări (2 km de satul Călugări); din Vaşcău prin Sohodol — Călugări până la izbuc, 3 ore).

III. Pădurea Craiului.

1. Peştera dela Vad şi Defileul Crişului Repede.

Peştera dela Vad (peştera lui Zichy) se află în staţiunea de vilegiatură Vad (haltă locală Peştera la: 3 h. de Cluj, 1 h. ½ de Oradea (vezi şi calendarul turistic 1936, săpt. XI şi XII).

2. Peştera Igriţa, cu numeroase oseminte de Ursus spaeleus, în apropiere de satul Peştera (2 km de gara Aleşd, de pe linia Oradea-Cluj).

3. Numeroase alte peşteri şi fenomene karstice în această regiune (pe valea Meşidului, peştera dela Cugliş, Piatra Şoimului, din valea Vizu, groapa Poiana Mare pot fi cercetate plecând din: Şuncuiuş, Dobreşti (Bihor); Roşia, dacă turistul are timp mai mult disponibil şi este însoţit de călăuză.

IV. Masivele Trascău şi Râmeţi.

1. Cheile: Turzii (6—7 km din oraşul Turda), Runcului (pe valea Runcului), Pociovaliştei şi masivul Scărişoara-Belioara, pornind din Ocoliş sau dela casa T.-C. R., „Muntele Băişoara" (vezi cal. turist. pe 1936, săpt. VII şi VIII).

2. Muntele Bedeleu, pornind din Sălciua de jos sau Izvoarele (vezi cal. turist. pe 1936, săpt. XXI şi XXII).

3. Cheia Râmeţilor şi Piatra Ceţii, pornind din Aiud, Abrud sau Teiuş (vezi cal. turist. pe 1935, săpt. XVIII şi XIX).

4. Piatra Trascăului (urcuş din satul Colţeşti) şi Cheia Poienei: din Buru la Colţeşti (7 km); din Aiud la Cheia Poienei (13 km). La Cheia Poienei turiştii găsesc adăpost în casele: Bat. de Pionieri şi a Bat. de Vânători de Munte din Aiud.

IN MASIVUL PIATRA-CRAI

DE RADU ŢIŢEICA
Membru în Cons. de Administraţie al T.-C. R.

Mărginită la răsărit de Masivul Bucegilor, Ţara Branului are ca hotar apusean muchia de calcar alba a „Pietrii Craiului", al cărui punct culminant Vârful „La Om" (2.244) poate fi uşor atins pornind din poiana Vlăduşca sau dela cabana din Grind. Un drum mai greu este cel care utilizează versantul vestic al muntelui, prin „Valea Bârsa Tămaşului" şi prin hornurile de „La Lanţuri".

Oricare ar fi drumul ales, excursiunea cere două zile, dat fiind distanţele relativ mari ce sunt de parcurs. Cei ce nu au decât o zi la dispoziţie pot admira frumuseţile specifice „Pietrii Craiului", mulţumindu-se cu escalada vârfului nordic al „Pietrii Mari", numit „Turnul" (1923 m alt).

In cele ce urmează, vom descrie scurt, cinci itinerare, toate marcate, pentru atingerea acestui vârf. Punctul de plecare este comuna Zărneşti, legată de Braşov prin cale ferată.

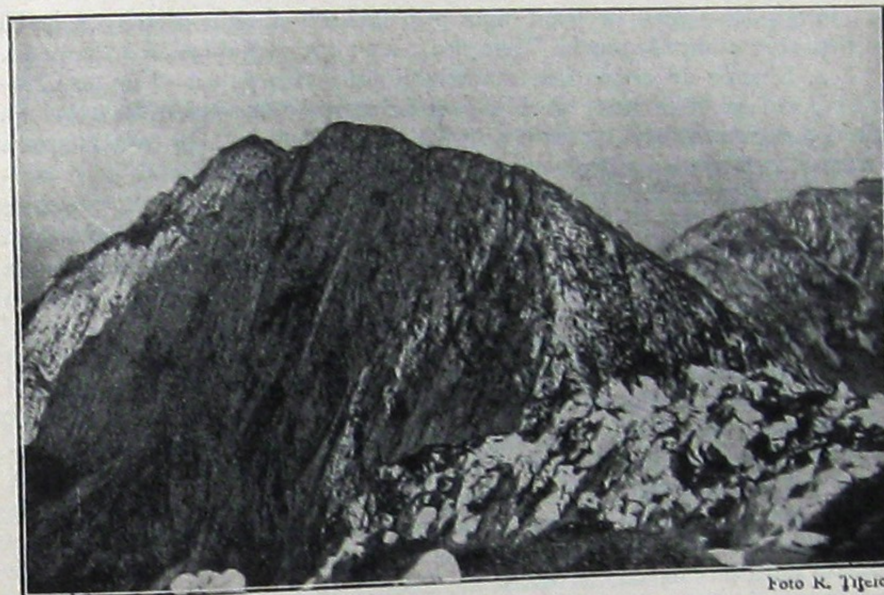
Marcajul, compus la început din suprapunerea a trei itinerare, respectiv albastru, galben şi roşu, porneşte chiar din centrul comunei şi urmează, foarte puţin, Valea Bârsei pe un drum de căruţe paralel cu şoseaua ce însoţeşte firul apei şi situat la câteva sute de metri mai spre munte decât

aceasta. Trebue puţină băgare de seamă pentru a nu ne angaja pe un marcaj identic, care porneşte către „Valea Râului" şi „Prăpăstii". Intrebând pe oricine, în sat, de drumul către „Crăpătura", confuzia este înlăturată.

Artera de pătrundere o formează poteca ce duce spre casa de vânătoare din „Curmătura Prăpăstiilor", potecă din care se desprind succesiv cele cinci itinerare marcate.

Pornind din Zărneşti, semnele roşii, ce duc spre „Plaiul Foii" şi peretele vestic al Pietrii Craiului, rămân repede în dreapta, iar poteca urcă deacoasta printre livezi, dealungul „Pietrii Mici". Intr'o oră ajungem în „Valea Crăpăturii", la un şipot situat la limita inferioară a pădurii (920 m). Aici se desparte spre stânga primul itinerar, marcat cu galben:

1. Prin „Valea Crăpăturii", mai întâi prin pădure, potecuţa urcă pe lângă firul văii şi după un sfert de oră intră în canion (1060 m),

Foto R. Ţiţeica

Creasta Piatra-Crai

îl sue, şi, o oră dela şipot, ajunge la un punct de confluenţă, unde se întâlneşte valea ce vine din „Şeaua Crăpăturii, cu cea din spre „Curmătură". O urcăm pe aceasta din urmă, deci la stânga, cum suim. După încă o jumătate de oră, ajungem în „Curmătură" (aprox. 1590 m), după ce am trecut lângă un isvoraş situat într'un horn lateral. In „Curmătură", şea largă de unde se deschide priveliştea spre sud, marcajul galben pe care l'am urmat până acum trebue părăsit şi urmăm marcajul: cerc albastru cu punct galben, ce se îndreaptă către dreapta. Ocolim un vârf, ajungem în şeaua „Crăpăturii" (1640 m) şi apoi la picioarele „Turnului", unde începe escalada. Prin hornuri, pe mici brâne, apoi pe muche, este nevoe de 1—1½ oră pentru a atinge vârful, foarte puţin individualizat. Itinerarul, având câteva puncte mai delicate, nu trebue încercat de începători. Timp nec.: Zărneşti — Turn 4—5 h.

2. Părăsind marcajul galben în stânga, dela şipotul din „Valea Crăpăturii" urmăm mai departe dea coasta, marcajul albastru spre

casa de vânătoare. După zece minute, se desparte, pe stânga, al doilea marcaj, o cruce albastră, ce sue la „T u r n" prin „P a d i n a H o t a r u l u i". Drumul urcă repede printr'o pădure deasă, şi, ajuns la piatră, intră într'un vâlcel strâmt, în pantă mare. Până aproape de muche el sue prin vâlcel, apoi prin coaste ierboase şi — puţin înainte de vârf — se uneşte cu marcajul ce vine din Crăpătură şi împreună urmează muchia suitoare. Timp nec.: Z ă r n e ş t i — T u r n p r i n P a d i n a H o t a r u l u i 4—4½ h.

3. Dacă lăsăm la stânga potecuţa spre „P a d i n a H o t a r u l u i", drumul continuă prin livezi, sub limita pădurii, trece pe lângă un isvoraş şi, cam douăzeci de minute până la o jumătate de oră mai târziu, ajunge într'o poiană mare, aşezată sub „C o l ţ u l C h i l i i l o r" ce rămâne în dreapta. Potecuţa intră aici în pădure (1100 m) şi urcă repede. Cam o oră dela isvorul din V. Crăpăturii se desparte (1190 m) marcajul cu semne în formă de scară, ce sue la muche prin „P a d i n a Ş i n d r i l ă r i e i" şi care lasă în dreapta poteca ce duce la casa de vânătoare. Tot prin pădure, apoi într'un fir de vale, panta este neîncetat mare. Se trece o mică săritoare ce se urcă cu ajutorul unei scări de lemn, apoi prin grohotiş şi prin coaste cu iarbă şi jnepeni se ajunge la muche. Timp nec.: a p r o x. 5 h d i n Z ă r n e ş t i.

4. Dincolo de despărţirea marcajului prin „P a d i n a Ş i n d r i l ă r i e i", poteca trece peste firul văii şi printr'un desiş foarte încurcat de arbori căzuţi sue spre „C u r m ă t u r a P r ă p ă s t i i l o r". Pe toată aceasta porţiune, atât poteca cât şi marcajul au fost distruse, probabil de o avalanşe care a desrădăcinat pădurea. Un hăţaş greu vizibil ocoleşte aceste ruine, urmărind foarte aproape peretele de piatră din stânga. Ajungem astfel pe şeaua „C u r m ă t u r a P r ă p ă s t i i l o r" (1510 m) unde se găseşte o casă de vânătoare foarte primitivă, fără îngrijitor. Timp nec.: d e l a Z ă r n e ş t i 2½—3 h.

Atât din şea, cât, mai ales, de pe un mic colţ pietros apropiat, avem o admirabilă vedere asupra Pietrii Craiului, cu pereţii albi, foarte abrupţi şi cu văi adânci. De aici se despart ultimele două itinerare ce urcă la vârf. Spre stânga, prin pădure rară, urcă marcajul în formă de Q, semnul topografic al isvorului. Curând, poteca ajunge pe un splendid brâu şi, urcând încet, ocoleşte mai multe picioare ale muntelui. Trecând printr'un desiş de jnepeni, intră în firul văii (1645 m) deasupra unei mari săritori şi care împiedică accesul direct pe vale. Valea se lărgeşte acum considerabil şi este formată dintr'un mănunchiu de vâlcele. Urcând, ţinând mereu spre dreapta, trecem pe lângă un isvor ascuns într'o firidă în piatră „L a G ă v a n" şi apoi, printr'un ocol pe stânga, eşim la muche. Pentru a ajunge la „T u r n", urmăm muchea spre stânga, căci ultimele două marcaje ies între „T u r n" şi Vârful „L a O m". Timp nec.: Z ă r n e ş t i — muche 4—5 h.

5. Ultimul itinerar din „C u r m ă t u r a P r ă p ă s t i i l o r" către creastă este cel pe „P a d i n a P o p i i". El urcă prin pădure rară, apoi peste o mică creastă dă pe coastele ce formează valea. Printre jnepeni şi grohotişuri, prin pante ierboase, urcă la muche. Urmând apoi muchea spre stânga se ajunge spre marcajele precedente. Timp. nec.: d e l a Z ă r n e ş t i l a c r e a s t ă 4—4½ h.

Caracteristica traseelor indicate mai sus este — pe lângă panta lor, în genere mare, şi faprul că şerpuesc printre pereţi fantastici ce par imposibil de atacat, urmând pante de iarbă sau grohot nu prea grele de parcurs iar priveliştile pe care le oferă atât în vecinătatea imediată, cât şi spre orizont, sunt suficiente pentru a răsplăti sforţările excursionistului.

N o t ă. — A se vedea şi fotografia din Calend. I. — XVI.

DOMOGLEDUL

DE LILIANA PROTOPOPESCU
Membră T.-C. R.-secţia „Banat" Timişoara

Foto I. Protopopescu

Domogledul

Foto I. Protopopescu

Domogledul-abruptul

Domogledul este cel mai interesant dintre masivele ce pot fi repede şi uşor atinse plecând din Băile Herculane. Deşi un munte relativ mic, are abia 1106 m înălţime, totuşi se ridică impresionant, printr'un abrupt de aproape 1000 m deasupra văii Cernii, adăpostind dinspre est partea de jos a Băilor Herculane.

Marele interes ştiinţific pe care îl prezintă flora şi fauna acestui masiv a dus la declararea lui de parc natural — rezervaţie. — Ferit astfel de degradarea distrugătoare a păşunatului şi despăduririi, Domogledul a rămas ca o grădină a lui Dumnezeu, plină de frumuseţi şi surprize.

Masivul este frumos în sine pentrucă fenomenele carstice, caracteristice văii Cernii, abundă aici determinând un peisaj variat, cu grote misterioase, zgăuri pitoreşti şi frumoasă îmbinare de stânci goale, şi escarpate.

Drumul se face în mod obişnuit pe la Crucea Albă şi fântâna Jilărău, părăsind calea umblată numai aproape de Poiana Muşuroane, pentru a lua spre dreapta serpentinul care urcă prin pădure la Domogled.

In afară de acest drum curent mai există o variantă, mult mai grea însă şi mult mai scurtă, şi frumoasă, care scoate la vârf pela Peştera Şerban urcând direct prin abrupt la Vrf. Şerban (1.100) şi de aici la Domogled.

Amândouă sunt lămurit marcate de T.-C. R.-secţia Banat.

Masivul se împarte în două: Domogledul Mic care se întinde până în valea Feregariu şi Domogledul Mare cu cele două vârfuri Şerban 1.100 m şi Domogled 1.106 m — formează de obicei ţinta excursiei.

Creasta Domogled este o mare poiană ierboasă care se întinde dela abrupt pe toată spinarea.

Din punct de vedere entomologic faima Domogledului este, europeană în aşa măsură, încât există acolo oameni a căror meserie este să adune reptile şi insecte (goange) — de unde şi numele lor de „gongari". Flora Domogledului este cel puţin tot aşa de vestită şi desigur pentru turist cu mult mai dătătoare de bucurii decât fauna lui.

Fiindcă oricât de interesante pot fi şopârlele, scorpionii, salamandrele şi mai ales viperile, este totuşi mai fermecătoare grădina de irişi galbeni din vrf. Domogledului. Şi tot atâtea bucurii sunt: primulele, orchideele, crinii martagon, garoafele, căldăruşele şi toate celelalte nenumărate flori care împodobesc taina pădurii, îmbracă stâncile şi smălţează iarba.

IANUARIE

1937 ORTODOX	IANUARIE 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
1 **Vineri** † Sf. VASILE cel Mare	Serbarea oficială a Anului Nou. Repaos duminecal.	Anul Nou Anul Nou 17 Teveth 5697
2 **Sâmbătă** Sf. Părinte Silvestru Papă al Romei	Gheorghe Bibescu este ales ca domn al ţării (1842).	Sf. Macariu Ep. Abel şi Seth 18 Teveth 5697. Şabath
3 **Duminecă** Sf. Prooroc Maleachi şi Sf. M. Gordie († 514)	† Dumineca înaintea Botezului Domnului. Repaos duminecal	S-ta Genoveva († 512) Daniel 19 Teveth 5697

BUCŞOIU

DE RADU ŢIŢEICA
Membru în Cons. de Administraţie al T.-C. R.

Colţul de nord-est al impunătoarei cingători de pereţi de piatră, care mărgineşte pe trei părţi Masivul Bucegilor, este străjuit de „Bucşoiu", munte de o suprafaţă enormă şi de o mare varietate de aspecte. Situat la jumătate oră de mers dela „Omu", Vârful Bucşoiului (2.497 m) este un punct remarcabil, de unde priveliştea se întinde la mari depărtări. In opoziţie cu celelalte vârfuri bucegice, de obicei tessite şi puţin individualizate, ori de unde am privi Bucşoiu; dela Omu, din Ţara Bârsei ori dela Predeal, vom fi isbiţi de aspectul ascuţit cu formă triunghiulară, pe care-l prezintă punctul său culminant.

Datorită poziţiei sale excentrice, acest interesant munte este neglijat de turişti, deşi un marcaj tecerist bunicel îl străbate în întregime şi cu toate că se află în vecinătatea a două din casele de adăpost mai vizitate din Bucegi: Casa Omu „Mihai Haret" a T.-C. R. şi Casa Mălăeşti a S. K. V.

Pornind dela Omu (2.511) pe muchia repede coborîtoare ce des-

Foto R. Ţiţeica

Bucşoiu văzut de pe Dihamu

parte căldarea de obârşie a „Văii Morarului" în dreapta, de o căldare laterală a „Văii Mălăeşti", în stânga, ajungem curând într'o primă şea largă (2.430) căreia îi urmează un vârf, pe loc puţin distinct (2.465) dar care pare mult mai impresionant, văzut de pildă, din căldarea inferioară a văii Morarului. Un nou coborîş duce într'a doua şea, mult mai îngustă (2.410) care constitue cumpăna dintre o ramură secundară a „Văii Morarului" şi una din şiştoacele unui afluent al „Mălăeştilor". După această şea începe urcuşul în pantă destul de pronunţată, către vârful Bucşoiului. Se trece pela punctul de unde scapă o creastă ascuţită, care, împreună cu „Creasta Acelor", închide „Valea Morarului" şi, apoi, succesiv, pe lângă diferitele vâlcele de obârşie, în pantă extremă, ale „Văii Bucşoiului", vâlcele, cari nu constitue căi de acces recomandabile, pentru cei ce au urcat „Valea Bucşoiului". In fine, după aproximativ o jumătate de oră de drum dela Omu, ajungem în vârful izolat al Bucşoiului. Chiar sub vârf, puţin la o parte, este un isvoraş cu apă rece, care nu seacă.

1937 ORTODOX	# IANUARIE 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
4 **Luni** Sinodul celor 70 Apostoli	Naşterea întemeietorului chimiei la noi Petre Poni (1841).	Sf. Titu Isabella 20 Teveth 5697
5 **Marți** Mart. Teopempt şi Teonă	Ajunul Bobotezei. — Post Mare.— Se ajunează.	Sf. Telesforu Simeon 21 Teveth 5697
6 **Miercuri** † Botezul Domnului nostru Isus Hristos	Repaos dumineca l.	† Epifania Domnului Epifania 22 Teveth 5697
7 **Joi** † Sf. Prooroc Ioan Botezătorul	Magazinele deschise	Sf. Canut şi Sf. Valentin Balthazar 23 Teveth 5697
8 **Vineri** Cuv. George Hozevitul şi Cuv. Maică Domnica	† Dr. I. C. Istrati (1918).	Sf. Severin Ap. Noricului († 412) Erhard 24 Teveth 5697
9 **Sâmbătă** Martirul Polieuct Centurionul († 255)	Alegerea col. Alex. Ioan Cuza ca Domnitor al Moldovei (1859).	Sf. Iulian Ep. († 313) Marțial 25 Teveth 5697. Sabath
10 **Duminecă** Sf. M. Grigore Episcopul Nisiei Nisului († 396)	† Dumineca după Botezul Domnului. Repaos dumineca l.	Sf. Agaton Papa († 682) Wieland 26 Teveth 5697

Din vârf, vederea se deschide considerabilă. Către apus, pereți abrupți se lasă spre „V a l e a M ă l ă e ş t i", care se afundă, adâncă, până sub picioare. Dincolo de ea, creasta subțire a „P a d i n e i C r u c i i" ascunde „V a l e a Ț i g ă n e ş t i l o r" din care se zăresc numai hornurile finale de sub „V â r f u l S c ă r i i". Spre nord-est o coastă de iarbă, în pantă mare, este despărțită de pereții despre Mălăeşti, prin muchia coborîtoare pe care trece „D r u m u l l u i D e u b e l". La poalele muntelui se zăreşte o îngrămădire de dealuri ierboase şi de văi împădurite, începând cu „V a l e a G l ă j ă r i e i", dincolo de care se distinge „M ă g u r a", „P i a t r a A r s ă" şi „C l ă b u c e t e l e" către „P o s t ă v a r", printre cari şerpueşte şoseaua de pe „V a l e a R â ş n o a v e i". In sfârşit, către răsărit se văd pereții şi hornurile „V ă i i B u c ş o i u l u i", precum şi creasta ce separă această vale de „V a l e a M o r a r u l u i". Spre sud, privirea este oprită de podişul înalt al Omului.

In depărtare, pe zile senine, se zăresc munții „Ț ă r i i B â r s e i",

Foto S. Țițeica

Bucşoiul văzut de la vârful Scara

până spre „M ă g u r a C o d l e i" şi „P e r ş a n i", mărginind câmpia, unde R â ş n o v u l, C r i s t i a n u l, C o d l e a, par la o aruncătură de piatră. Dincolo de „P o s t ă v a r" şi de „P i a t r a M a r e", apar munții dela Obârşia Oltului şi cei depe coamă, dela Valea Prahovei până către județul Buzău.

Având vârful ca punct central, Bucşoiul îşi răsleţeşte plaiurile ca degetele unei mâini. Putem deosebi, în toată această masivitate, trei regiuni, destul de bine individualizate : pereții dinspre Mălăeşti până spre „D r u m u l l u i D e u b e l", pantele ierboase către sud de acesta şi, zona Văii Bucşoiului. Toate sunt în pantă excesivă şi nu pot fi parcurse, comod, decât pe câteva traecte pe cari le vom descrie în cele ce urmează :

1. „D r u m u l l u i D e u b e l" marcat de T.-C. R. cu roşu vertical, porneşte din vârf şi coboară dealungul muchiei ce mărgineşte „Valea Mălăeşti". La dreapta, în prima porțiune a coborîşului, lăsăm o pantă ierboasă, repede, ce scapă spre „Poteca Take Ionescu", despre care vom vorbi mai târziu. După cam douăzeci de minute de mers dela „O m u", în care

IANUARIE

1937 — **31 zile**

ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
11 **Luni** Cuviosul Păr. Teodosiu Chinoviarchul	Cutremurul cel mare din București (1832).	Sf. Higin Papa († 142) și Păr. Teodosiu Matilda 27 Teveth 5697
12 **Marți** S-ta M. Tatiana (Capul ei la Curtea de Argeș)	Cucerirea Smârdanului (1878).	Sf. Tatiana F. Reinhold 28 Teveth 5697
13 **Miercuri** S-ții Martiri Ermil și Stratonic	† Carol Göbl mare industriaș și tipograf (1916).	Sf. Veronica Benignu 29 Teveth 5697. Roș-Chodeș
14 **Joi** Cuv. P. uciși în Munții Sinai și Rait	Moartea Prof. Dr. Ioan Cantacuzino (1933).	Sf. Ilariu Felix Papa Felix 1 Șevat 5697
15 **Vineri** Păr. Pavel Tibeul și Ion Colibașul	Nașterea la Ipotești, lângă Botoșani al lui Mihail Eminescu 1850).	Sf. Paul Pustnic Mauru 2 Șevat 5697
16 **Sâmbătă** Inchinarea Lanțului Sfântului Apostol Petru	Apare la Iași „Foaia de Invățătură" condusă de Mihail Kogălniceanu (1884).	Sf. Marcel I, Papa Marcel 3 Șevat 5697. Sabath
17 **Duminecă** Cuv. Anton cel Mare († 356)	Repaos duminecal.	Sf. Anton († 356) Antoniu 8 Șevat 5697

timp am coborît binișor, marcajul ajunge într'o mică strungă (alt aprox. 2.330 m), de unde începe, spre stânga, „Brâul Caprelor", care tae pe la jumătate, versantul Mălăești al muntelui, și despre care ne vom mai ocupa. „Drumul lui Deubel" continuă pe muche (care formează acum coroana „Văii Rele", ce se aruncă spre dreapta în pantă mare, către „Valea Glăjăriei") și, cam după o oră și jumătate din vârf, ajunge în „Poteca Take Ionescu".

2. „Poteca Take Ionescu" pornește dela punctul numit „Pichetul Roșu" din „Diham", (marcaj T.-C. R. roșu vertical, din Bușteni până la întâlnirea cu Drumul lui Deubel) sue, timp de vreo douăzeci de minute, prin pădure, trece pe la „Târla Cocoșilor" și ajunge într'o poiană mare, „Poiana Bucșoiului" unde descrie un mare semi-cerc, și unde tae firul „Văii Bucșoiului" (1.625). Din poiană se desfășură o vedere superbă asupra „Văii Bucșoiului", cu firul strâmt, încurcat de săritori și blocuri de zăpadă înghețată, asupra crestei ce separă această vale de Valea Morarului, și asupra pereților ce vin dinspre muchea Valea Rea. Urcând și coborând, când prin pădure, când pe la gol, poteca tae firul „Văii Rele" (1.645), sue un picior ierbos până pe creasta numită „Prepeleag" (1.770), unde primește „Drumul lui Deubel" și, lăsând la stânga pe aceasta din urmă, urcă o muche și coboară la „Casa Mălăești" (1750), cabană situată deasupra limitei pădurii, chiar în firul Văii Mălăești.

3. Dintr'o mică strungă, pe lângă care trece „Drumul lui Deubel", pornește deacurmezișul versantului dinspre Mălăești al muntelui, hățașul de pe „Brâul Caprelor". Incolăcindu-se pe după grebeni și tăind succesiv firul mai multor vâlcele (primele se unesc și printr'un mic canion, numit „Gangul Căprăriei" dau în Valea Mălăeștilor chiar la casa S. K. V.), potecuța ocolește întreg Bucșoiul. Ajunsă pe un picior ierbos mai distinct, ea coboară în serpentine scurte și repezi și se unește cu poteca „Văii Mălăești" într'un fund larg de căldare glaciară la 1.980 m.

Acestea sunt drumurile mai comode ce se pot efectua în Bucșoi. Alpiniștii antrenați, cari au obișnuința stâncii pot efectua și alte itinerarii, cari constitue escalade, uneori foarte grele.

VALEA JEPILOR

DE D-NA LILIANA PROTOPOPESCU
Membră „T.-C. R.-secția Banat"

Valea Jepilor a fost înainte de războiu una din văile cele mai circulate din Bucegi. Era, în vremea aceea, înzestrată cu o potecă confortabilă, prevăzută cu poduri și scări așa că valea era la îndemâna oricui și constituia aproape o promenadă. Mai târziu, rămânând neîngrijită, lucrările de bulemn și pe alocuri chiar poteca s'au ruinat și drumul a fost, pentru o bucată de vreme, părăsit de turiști. Valea aceasta fiind însă foarte pitorească, cu nebănuite priveliști atât asupra peretelui fantastic al Caraimanului cât și asupra colților și abruptului Jepilor, T.-C. R-ul a socotit că e păcat să rămână în părăsire și pentru a o pune din nou în valoare, a întreprins o serie de costisitoare lucrări de amenajare și reparare [1]). Aceste lucrări au fost însă repede distruse de valea neîmblânzită și asociația a fost silită să

1. T.-C. R. a reparat V. Jepilor de 3 ori: în 1923 în tovărășie cu S. K. V.-secția București, cheltuind fiecare din aceste două asociații câte 3.000 lei; în 1928, când s'au cheltuit 14.000 lei și în 1931, 8.000 lei. Total, T.-C. R. a cheltuit cu acest drum 25.000 lei.

1937 IANUARIE 31 zile

ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
18 Luni. S-ții Atanasie și Ciril Patriarhii Alexandriei	La (1860) ia ființă în București gimnaziul și mai pe urmă liceul Gh. Lazăr.	Scaunul Sf. Petru / Prisca / 5 Șevat 5697
19 Marți. Cuv. Părinte Macarie Egipteanul	La mânăstirea Govora se aduseră primele teascuri tipografice la anul (1634).	Sf. Mariu / Ferdinand / 6 Șevat 5697
20 Miercuri. Cuviosul Părinte Eutimie cel Mare	Zidirea orașului T.-Severin în timpul împăratului Septimiu Sever (200 p. H.).	Sf. Fabian și Sebastian / Sebastian / 7 Șevat 5697
21 Joi. Cuviosul Păr. Maxim Mărturisitorul († 662)	† Vincentin Babeș (1907).	S-ta Agnezia F. M. / Agnezia / 8 Șevat 5697
22 Vineri. Sf. Apostol Timoteiu († 97)	Domnitorul Alex. Cuza însărcinează cu formarea cabinetului pe Barbu Catargiu (1862).	Sf. Vincențiu († 340) / Vincențiu / 9 Șevat 5697
23 Sâmbătă. Martirul Clement Episcopul Angorei († 251)	† Mitropolitul Iosif Gheorghian (1909).	Logodna Sf. Fecioare Maria / Emerențiana / 10 Șevat 5697. Sabath
24 Duminecă. Cuv. Maica Xenia Romana	Sărbătoare Națională. Repaos duminecal.	† Septuagesima Sf. Timoteiu († 97) / Septuagesima. Timoteiu / 11 Șevat 5697

renunțe la întreținerea prea scumpă a potecii. Veșnicul reproș ce se aduce pentru neîntreținerea acestui drum „care constitue un pericol pentru viața turiștilor" este de două ori nemeritat: întâiu pentru că T.-C. R-ul a făcut ceeace i-a stat în putere și al doilea pentru că valea, în starea în care se găsește, nu primejduiește viața nimănui. Poteca există, — nu promenadă ci potecă — și te scutește de osteneala să-ți alegi singur locul de trecere. Acolo unde podurile sunt stricate, drumeții și-au creat variante destul de comode iar faptul că cele două scări, care ajutau la urcarea unor mici hornuri, sunt astăzi ruinate nu te împiedică de loc să treci, fiindcă ești deprins să urci hornuri altfel grele fără să te gândești la scări. Deși în sine Valea Jepilor este mai grea decât Valea Morarului, totuși datorită potecii, care-ți ia orice grijă și nesiguranță, ea este mai ușor de străbătut, nu fără puțină osteneală dar absolut fără nici o primejdie. In schimb te răsplătește cu prisosință pentru efortul ce prestezi, pentru priveliștea asupra înfiorătoarelor povârnișuri ale Jepilor și aspectul tragic al Caraimanului, numai colți și fisuri, numai dantelărie de piatră pustie în care se agață ici și colo smalțul verde al unui brâneag, subțire ca o geană, la care nimeni nu poate ajunge să-i admire florile. Deci Valea Jepilor este și azi în drept să se ceară mai mult umblată, nu numai fiindcă e frumoasă dar și fiindcă constitue un drum scurt de acces la platoul alpin al Bucegilor.

Pornim din Bușteni, din bulevard, pe șoseaua din fața cooperativei Ursul, urmând marcajul negru pe 1600 pași, după care îl părăsim într'un punct din care priveliștea spre Zamura este minunată. Ajungem apoi (2100 pași) la urâta colonie de muncitori dela carieră, unde întâlnim, sgomotoasă, valea. După 300 de pași părăsim drumul pe care am venit și urcăm la dreapta, luând poteca propriu zisă a văii Jepilor (2400 pași). Nu mult după aceea

Foto I. Protopopescu

Colți în Caraiman

Foto I. Protopopescu

In Valea Jepilor, Colții din Jepii Mici

1937 ORTODOX	IANUARIE 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
25 **Luni** Sf. Păr. Grigore Teologul Arhiep. Constantinop.	† Mitropolitul Vasile Suciu al Blajului (1935).	Conversiunea Sf. Apostol Pavel Lanţul Sf Apostol Pavel 12 Şevat 5697
26 **Marţi** Cuv. Xenofon cu ceata sa	† Mitropolitul Iosif Naniescu al Moldovei (1902).	Sf. Policarp Episcopul (†143) Policarp 13 Şevat 5697
27 **Miercuri** Ad. Moaştelor Sf. Ioan Gură de aur	† Canonicul Augustin Bunea (1909).	Sf. Ioan Crisostom († 440) Ioan Crisostom 14 Şevat 5697
28 **Joi** Cuv. Părinte Efrem Sirianul († 379)	† Constantin Racoviţa Domnul Munteniei (1764).	Sfântul Iulian Carol Magnu 15 Şevat 5697 Hamişa-Aşer
29 **Vineri** Aducerea M. Sf. Ignatie Teoforul	† Academicianul Eudoxiu Hurmuzache (1874).	Sf. Francisc de Sales († 1622) Roger 16 Şevat 5697
30 **Sâmbătă** Sf. Vasile c. Mare Grigore Teolog. şi Ioan G. de Aur	Trisfetiţele.	S-ta Martina F. M. Adelgunda 17 Şevat 5697. Sabath
31 **Duminecă** Sf. Doctori fără de plată Ciru şi Ioan (292)	Repaos duminecal.	† Sexagesima Sf. Petru Noi şi Sf. Ioan Bosco Sexagesima Valeriu 18 Şevat 5697

avem cea dintâi bucurie: sprintenă, în salturi nebune, ca o căprioară speriată, se prăvale din Caraiman Valea Spumoasă (2900 paşi). Curând ajungem la gura ei şi trecem o variantă ingenioasă care evită primul pod ruinat (2100 paşi). Intâlnim apoi (4100 paşi) prima viroagă din Jepi, în faţa căreia de peste vale Caraimanul începe a-şi arăta fioros colţii. După ce mai tăiem o viroagă din Jepi trecem valea pe malul Caraimanului (4500 paşi), vedem coborând din Jepi un vâlcel cu două fire, dintre care cel dinspre răsărit dublu (5100 paşi) şi apoi trecem înapoi pe dreapta văii (5500 paşi), dar numai pentru puţină cale şi revenim pe Caraiman (5700 paşi) ţinându-ne aproape de fir o bună bucată de vreme. Lăsăm sub o stâncă bordeiul ciobanilor (5950 paşi). In Jepi altă viroagă taie peretele, iar din Caraiman coboară un vâlcel (6200 paşi). Mai încolo, iar ni se închid potecile şi trebuie să trecem valea sărind, cam urât, în jos pe doi bolovani respectabili; când întoarcem capul să vedem cum

Foto I. Protopopescu

Valea Jepilor (vedere generală)

a fost rămânem cu ochii la o fisură care din peretele Caraimanului spintecă un colţ........; a fost frumos (6500 paşi). Mai departe (6700 paşi) ne oprim puţin la o trecere scabroasă peste un piept de piatră cu prize proaste şi avem în faţă altă fisură care taie alt colţ tot în peretele sbuciumat al Caraimanului. Cu cât se răreşte pădurea, priveliştea, atât în dreapta cât şi în stânga, devine tot mai pasionantă. Trecem din nou pe stânga văii (7100 paşi) şi urcând pe malul ierbos al Caraimanului dăm de primul horn cu scara stricată (7600 paşi), pe care-l trecem fără nici o greutate, apoi privim cum pe dreapta văii un vâlcel detaşează din Jepi colţul pe care îl admiram de mult, de jos. Se văd tot mai bine brânele din Jepi şi din Caraiman şi tot mai magnifici pereţii acestor doi gigantici munţi. Vedem brâna „Portiţei" aşa de fraged verde şi urcând mereu, în mijlocul unei vulgare vegetaţii care trădează un loc de stână, găsim urmele unui bordeiu ciobănesc (8500 paşi). După ce urcăm şi al doilea horn cu scara stricată (8800 paşi) ajungem sub marea cascadă a Caraimanului, într'adevăr foarte frumoasă, deşi n'are apă decât primăvara la topirea zăpezilor. In dreapta porneşte, drum verde între două prăvăliri de piatră sură, brâna mică a Caraimanului. Incă puţin şi suntem sus la fosta casă Caraiman (10.200 paşi), la începutul Brânei mari. Urcuşul văii, din bulevard până aici, necesită 3—5 ore. Ajunşi aici al nostru e muntele, cu nenumăratele lui drumuri. Până la Babele ajungem în 30—40 minute, până la Crucea Eroilor 30—60 minute, până la cantonul Schiel tot cam atât, la „Casa Peştera" ajungem într'o oră jumătate până la două, la „Omu" pe la Babele 2 ore jumătate până la trei ore jumătate iar pe la „Cruce" 3—4 ore. Coborâşul văii ar cere 2 ore jumătate până la trei ore, dar cine se îndură să facă calea întoarsă când a ajuns aici sus?

1937 ORTODOX	**FEBRUARIE** 28 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
1 Luni Sf. Martir Trifon († 250)	Zi 'ntâi de Făurar.	Sf. Ignațiu Episcop. M. Brigita 19 Șevat 5697
2 Marți † Intâmpinarea Domnului	Strateniile. Magazinele deschise.	Intâmpiparea Domnului Purificare Mariei 20 Șevat 5697
3 Miercuri Sf. și dreptul Simeon și Sf. Ana proorocița		Sf. Blasiu Blasiu 21 Șevat 5697
4 Joi Cuv. Părinte Isidor Pelusiotul	† Mitropolitul Iacob Stamate al Moldovei (1803).	Sf. Andrei Corsicanul Veronika 22 Șevat 5697
5 Vineri S-ta Mart. Agatha († 251)	† Constantin Bacalbașa (1935).	S-ta Agatha Agatha 23 Șevat 5697
6 Sâmbătă Cuviosul Păr. Vucol Episcopul Smirnei	In anul 1829 ia ființă în București primul institut litografic, artă necunoscută până atunci în Principate.	S-ta Doroteia († 306) Doroteia 24 Șevat 5697. Sabath
7 Duminecă Cuv. Păr. Partenia Ep. Lampsacului († 318)	Repaos duminecal.	†Quinquagesima Sf. Romuald (1027) Quinquagesima Richard 25 Șevat 5697

CHEIA TURZII

DE DR. LIVIU SPORNIC
Magistrat-Arad.
Membru T.-C. R.-secția „Frăția Munteană", Cluj

Dela Turda la 12 km pe șosea, iar pe cărări aproximativ 7 km, se află fractura adâncă de deal, cunoscută sub numele de „cheia Turzii". E ușor accesibilă atât pe jos cât și cu orice fel de vehicul, chiar până în imediata apropiere a gurilor ei.

Are o lungime de 1½ km și lățimea în unele locuri nu trece de 10 metri iar pereții săi abrupți, ating pe alocuri înălțimea de peste 100 metri. In ei se află mai multe peșteri, dintre cari, două sunt mai mari (acele cari se află la intrarea dinspre Letrid) și cari sunt cunoscute sub numele de peșterile lui Balica. Importanță speologică nu prezintă dar se pare că au servit de refugiu pentru timpuri de război căci gurile ei sunt clădite cu cărămidă și nu au decât intrări înguste.

La capătul dinspre comuna Săndu s'a clădit o încăpătoare casă de adăpost, pe locul unde se afla un turn de cetate medievală, în ruină.

Nu departe de chei se află izvorul cunoscut sub denumirea „fântâna lui Alexandru Macedon", dar pentru cei cari vin să viziteze cheia este suficientă apă — bună și răcoroasă — în izvoarele mai puțin bogate din cheie. Pârâul Hășdății, care străbate strâmtoarea oferă chiar și locuri bune pentru baie, care prin debitul său alimentează câteva mori, în ambele capete.

Dinspre comuna Petrid se mai distinge ruina unei vechi mănăstiri.

De asupra cheilor sunt pășuni, iar oboseala ne este răsplătită prin priveliștea frumoasă ce se deschide până spre câmpia Transilvaniei deoparte, iar de alta, spre munții Trascăului, muntele Mare, Băișoara și Vlădeasa.

Nu departe de cheia Turzii și în drumul de căruțe ce vine dela Turda sunt cheile Turului, lângă comuna cu aceelaș nume.

Acestea sunt mai mici și mai puțin sălbatice, dar face să fie văzute, mai ales că se pot ușor încadra în programul unei singure zile de excursie.

Din Cluj — la chei atât pe șosea — peste Turda — dist. 32 km, fie pe jos, prin pădurea Feleacului și apoi peste „Petriduri" (cam tot 32 km).

Foto I. Mihnea

Cheia Turzii

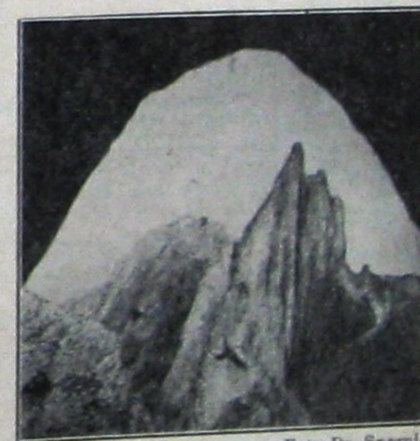

Foto Dr. Spornic

Stânci în cheia Turzii

1937 ORTODOX	**FEBRUARIE** 28 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
8 **Luni** Sfântul Martir Teodor Stratilat († 320)	Alexandru Ion Cuza intră în Bucureşti ca Domn al Principatelor-Unite (1859).	Sf. Ioan de Matha († 1213) Solomon 26 Şevat 5697
9 **Marţi** Sf. Martir Nicefor († 260)	Lăsatul secului la catolici.	Sf. Ciril Ep. Alex. Sf. Apolonia († 249) Apolonia 27 Şevat 5697
10 **Miercuri** Sfântul Martir Haralamb (193)	Incepe postul păresimilor la catolici.	† Miercurea Cenuşii. S-ta Scolastica Renata 28 Şevat 5697
11 **Joi** Sf. Mart. Vlasie Ep. (†316) şi S-ta Teodora Imp.	Detronarea lui Cuza-Vodă (1866).	Apariţiunea Sf.F. Maria la Lourdes în 1858 Euphrosina 29 Şevat 5697
12 **Vineri** Sf. Păr. Meletie Arhiep. Antiochiei Mari (381)	† Generalul Cristian Tell (1884). † Eugen Carada (1910).	S-ta Eulalia Eulalia 30 Şevat 5697 Roş-Chodeş
13 **Sâmbătă** Sf. Părinte Martinian († 415)	† Academicianul Ion Bianu (1935).	Sfântul Grigorie Papa Benignu 1 Adar 5697. Roş-Chodeş Sabath
14 **Duminecă** Cuv. Păr. Axentie cel din Munte (440)	Repaos duminecal.	† Quadragesima Sfântul Valentin Quadragesima Valentin 2 Adar 5697

NORDUL BUCOVINEI

DE PROF. AUREL PIŢU
Secretarul general al „T.-C. R.-secţia Banat"

Nordul Bucovinei între Prut şi Nistru este o regiune de dealuri joase, loc de intensă cultură agricolă şi din cauza aceasta bogat în sate. Locuit în mare parte de Ruteni veniţi dinspre Galiţia şi de răzeşi moldoveni cari reprezintă populaţia de baştină, aceastâ parte — spre deosebire de restul Bucovinei — este foarte puţin vizitată de turişti.

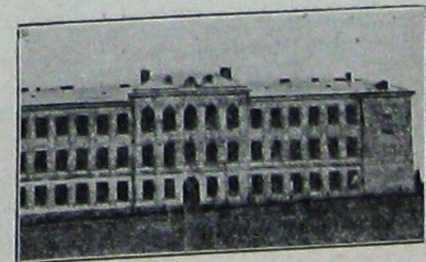
Cozmeni. — Vedere generală

Din Cernăuţi, aşezat pe dealuri, dar în special de pe Ţeţina (539 m) de lângă Cernăuţi, se deschide o privelişte înviorătoare peste întregul ţinut dintre Prut şi Nistru. De aici se pleacă, fie cu trenul, fie cu automobilul pe valea Prutului până la „Lujeni" care oferă o largă perspectivă atât peste întinsul câmpiei cât şi spre ţinutul deluros de pe malul drept al Prutului. Mai departe fie că continuăm drumul printre ogoare pe aceiaşi vale până la „Grigore Ghica Vodă" (Nepolocăuţi) punct de frontieră româno-polonă, fie că apucăm prin vestita ţară a „Şipeniţului" cu multe urme interesante, ajungem la „Cozmeni" (Coţmani), cel mai mare orăşel din această regiune, unde sunt de vizitat pescăriile fondului religionar ort.-rom., care ne arată ce înseamnă munca omenească metodic aplicată în piscicultură. Pretutindeni natura revarsă un balsam de linişţire iar soarele dă strălucire câmpurilor acoperite cu holde şi sclipire iazurilor, aşezate unul după altul pe valea „Soviţei" — adevărate lacuri — ce nasc variaţii plăcute în colinele depărtate, peste care se aşează ceaţa străvezie a stepei. Se trece prin „Vrânceni", de unde se poate apuca spre al doilea orăşel al acestui ţinut „Zastavna", apoi satele „Ocna-Mitcău", fie spre „Tăuteni" şi „Doroşăuţi", unde apoi se întâlneşte în cantitate mai mare gipsul intercalat în depozite mediteraneane sau spre „Jurcăuţi", unde s'a împrejmuit o bucată de fâneaţă cu flora interesantă, care a fost declarată rezervaţie naturală şi pusă sub paza. Continuând drumul din „Vrânceni" direct, se ajunge la „Schit", sat aşezat pe malul drept al Nistrului în faţa oraşului polon „Zaleszczyki".

Zastavna. — Vedere generală

Aici pe Nistru este punctul cel mai nordic din ţara noastră. De pe malul românesc cu câteva zeci de metri mai înalt ca cel polon, se deschide o minunată privelişte care deşteaptă turistului un sentiment de adâncă mulţumire sufletească. In faţă, oraşul Zaleszczyki, furnicar de viaţă şi câmpia Galiţiei; în spate, departe la orizont

Cozmeni. — Liceul „Dimitrie Cantemir"

1937 ORTODOX	FEBRUARIE 28 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
15 Luni Sf. Apostol Onesim (95)	Naşterea Împăratului Constantin cel Mare la Nissium (247).	Sf. Faustin († 134) / Formosu / 3 Adar 5697
16 Marţi Sf. Martir Pamfil († 290)	Horia şi Cloşca, capii revoluţiei Românilor ardeleni sunt traşi pe roată de unguri, la Alba-Iulia (1785).	S-ta Iuliana / Iuliana / 4 Adar 5697
17 Miercuri Sfântul Martir Teodor Tiron	† Alex. Lahovari (1897).	Sf. Teodul. († Quatember) / Dagmar / 5 Adar 5697
18 Joi Sf. Păr. Leon Papă al Romei († 461)	Z ua morţii Reginei Elisabeta a României (1916).	Sf. Simeon / Konrad / 6 Adar 5697
19 Vineri Sf. Apostol Archip	Naşterea istoricului bănăţean Dr. I. Sârbu (1865).	Sf. Mansuet Episcopul († Quatember) / Susanna / 7 Adar 5697. Ziua morţii lui Moise
20 Sâmbătă Sf. Părinte Leon Episcopul Cataniei (840)	La Patriarhia din Bucureşti se face pomenirea Moaştelor Sfântului Dimitrie Basarabov.	Sf. Eleutheriu. († Quatember) / Eleutheriu / 8 Adar 5697. Sabath
21 Duminecă Cuviosul Păr. Timoteiu († 337)	Intâia Duminecă a Triodului. Repaos duminecal.	† Reminiscere. Sf. Felix Episcopul / Reminiscere. Eleonora / 9 Adar 5697

se profilează dealurile şi vârfurile Carpaţilor, iar pe întreaga vale un şir de sate aşezate pe ambele maluri.

Foto N. Ehrlich

Nistrul cu conductele de apă pentru fabrica de zahăr din Crişceatec (Nordul Bucovinei)

Valea Nistrului mai este şi o interesantă regiune din punct de vedere geologic. Peste fundamentul ei de granit arhaic care apare în câteva locuri sunt suprapuse strate siluriene şi devoniene, cari ating la „Babin" spre exemplu o grosime de 15—20 m; ele reprezintă cele mai vechi roci sedimentare cu fosile din România. Peste ele, după o lipsă de sedimentare, se aşează strate cretacice sup. apoi după o nouă lipsă strate miocenice cu fosile şi gips, cărora le urmează strate sarmatice.

Din Cernăuţi se poate ajunge pe valea Prutului la „Noua Suliţă" străbătând un şir de sate mari cu livezi întinse de pomi fructiferi sau se poate trece prin vestita „Sadagura" la „Cernauca", localitatea cunoscutei vechi familii boereşti „Hurmuzachi" şi locul de refugiu a lui Mihai Kogâlniceanu şi altor căpetenii culturale din Principate.

Din Cernăuţi se mai merge spre „Valea Nistrului" şi pe un alt drum, care străbate regiunea plină de farmec: „Sadagura — Cuciurul Mic — Jurcăuţi — Mitcău — Schit".

Pretutindeni aceleaşi coline, acelaş podiş cu aspect identic în Bucovina ca şi în Basarabia, dovada că aceste părţi din vechea Moldova sfârticată de lăcomia marilor imperii, formează o unitate de relief şi'o unitate geografică bătătoare la ochi.

Pe măsură ce turismul se va desvolta suntem siguri că şi această regiune din frumoasa grădină a Bucovinei, azi complet necunoscută, va fi tot mereu mai vizitată, căci va plăcea din ce în ce mai mult.

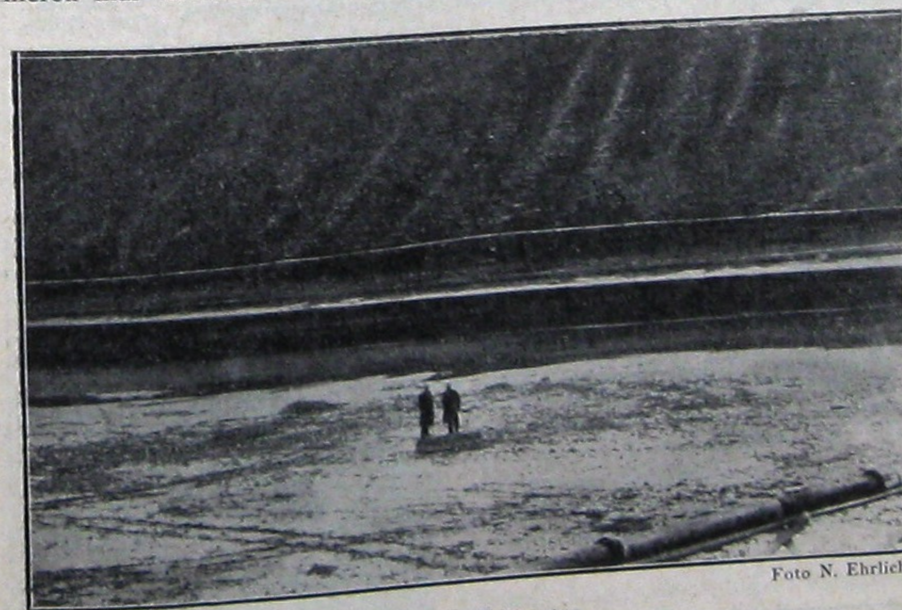

Foto N. Ehrlich

Nistrul la Crişceatec

FEBRUARIE

1937 — 28 zile

ORTODOX		CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
22 Luni. Aflarea moaștelor Sfinților Martiri din Eugenia	* Poetul Grigore Alexandrescu (1810).	Catedra Sf. Petru	Scaunul Apostolului Petru	10 Adar 5697
23 Marți. Martirul Policarp Episcopul Smirnei († 143)	† I. Nenițescu (1901), publicist român.	Sf. Sever	Reinhold	11 Adar 5697
24 Miercuri. Intâia și a doua aflare a Cap. Sf. Ioan Botezătorul	Deslegare de post. Dragobetele de primăvară.	Sf. Apostol Matia	Apostol Matia	12 Adar 5697
25 Joi. Sf. Păr. Tarasie Arhiep. Constantinopol. († 806)	Ințelegerea dintre Turci și Austriaci pentru răpirea Bucovinei (1775).	Sf. Modest Episcopul	Victor	13 Adar 5697. Postul Estherei
26 Vineri. Sf. Păr. Porfiriu Episcopul Gazei (450)	Deslegare de post.	Sf. Alexandru	Gotthilf	14 Adar 5697. Purim
27 Sâmbătă. Păr. Procopie Mărturisitorul	Se hotărește prăsnuirea Invierii Mântuitorului Dumineca (321). † Ioan St. Rasidescu, mare industriaș și t.pograf (1916).	S-ta Honorina	Honorina	15 Adar 5697. Șușan Purim
28 Duminecă. Cuv. Păr. Vasile Mărturisitorul	A doua Duminecă a Triodului. Repaos duminecal.	† Oculi. Sf. Macarie M.	Oculi Roman	16 Adar 5697

DIN PITORESCUL BANATULUI

BĂILE BUZIAȘULUI

DE DR. A. P. CODREANU
Membru al „T.-C. R.-secția Banat"

In parcul stațiunei

Sunt, incontestabil, pe lângă Băile Herculane, o mândrie, a Banatului nostru. O stațiune balneară de prim rang, cu climat dulce, și cu reputație europeană, care ar putea rivaliza, prin eficacitatea apelor sale carbo-gazoase și feruginoase, cu renumitele stațiuni balneare similare din străinătate, ca: Royat din Franța, Nauheim din Germania, Marienbad din Cehoslovacia și Spa din Belgia.

Situată norocos, în plină câmpie, la o altitudine de 132 m, la o distanță de 36 km de Timișoara și la 28 km de Lugoj, această stațiune balneară se bucură, de o reputație bună, oferind suferinzilor de inimă, de orice categorie, leac sigur și de bun efect.

Marea eficacitate a apelor sale o dau, elementele lor constitutive: clorură de sodiu, clorură de potasiu, hidrocarbonat de calciu, hidrocarbonat de magneziu, etc. etc., cari se găsesc în apele Buziașului, norocos asociate.

Stațiunea are un parc superb și bine îngrijit, de 50 hectare suprafață, înzestrat cu flori frumoase plăcut completate cu plante exotice, alee bine amenajată, și 6 izvoare minerale: Sf. Antoniu I și II, Mihail, Iosif, Phönix și Oțel, dintre care cel mai căutat și renumit este: Izvorul artezian „Sf. Antoniu".

Apa acestui izvor este radioactivă, bogată în bicarbonați și cloruri de sodiu calco carbonată feruginoasă și carbogazoasă și se recomandă, ca apă potabilă, suferinzilor de bronșită, constipație, congestie a ficatului, etc. Apa izvorului „Mihai" anemicilor izvorului „Iosif" este pentru dispeptici, iar a și tuturor celor lipsiți de forțe fizice.

Izvoarele carbo-gazoase, sunt întrebuințate, cu multă eficacitate, îndeosebi pentru băi, fiind indicate în tratamentul hipertensiunii arteriale, a boalei de inimă, a miocarditei cronice, a nevrozei inimii și a surmenajului cardiac; într'un cuvânt a tuturor surmenaților.

Acțiunea fiziologică a băilor carbo-gazoase, puse la dispoziția vizitatorilor, într'un modern stabiliment balnear, cunoscut sub numele de „Phönix", se manifestă prin scoborîrea simțitoare a tensiunii arteriale, și a binefacerilor care-i urmează.

In parcul stațiunei

Pe lângă baia „Phönix", cu 68 cabine, stațiunea mai are și alte stabilimente balneare. Astfel: 1. Stabilimentul băilor calde de acid carbonic și feruginoase cu 48 cabine și 2 bazine confortabile; 2. Stabilimentiul băii Sf. Antoniu cu apă sărată carbogazoasă; 3. Stabilimentul băilor calorisatoare de acid carbonic; 4. Un stabiliment modern de hidroterapie; 5. Stabilimentul băilor de nămol feruginos servite vizitatorilor separat ca și la

1937 ORTODOX	MARTIE 31 zile	CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
1 Luni Cuv. Martiră Eudochia Samarineanca († 126)	Zi 'ntâi de Mărţişor.	Sf. Albin († 540)	Albin	17 Adar 5697
2 Marţi Sf. M. Teodot Ep. Chirinei Ciprului († 320)	Domnitorul Carol I, însărcinează pe Alex. Creţulescu să formeze cabinetul (1867).	Sf. Simpliciu	Luiza	18 Adar 5697
3 Miercuri S-ţii M. Eutropiu Cleonic şi Bazilisc († 296)	† Radu-cel-Frumos Domnul Ţării Româneşti (1474).	S-ta Cunigunda Împărăteasa	Cunigunda	19 Adar 5697
4 Joi Cuv. Păr. Gherasim dela Iordan († 451)	Primul concert al Societăţii „Carmen" dirijat de maestrul D. Kiriac (1903).	Sf. Cazimir († 1483).	Cazimir	20 Adar 5697
5 Vineri Sf. Martir Konon din Isauria († 250)	La anul 1640 Vasile Lupu Domnul Moldovei instalează primele teascuri tipografice în localul mânăstirii Trei Ierarhi.	Sf. Adrian	Frideric	21 Adar 5697
6 Sâmbătă S-ţii 42 Martiri din Amoreea († 840)	† Sâmbăta morţilor. Se face pomenirea morţilor în biserici şi cimitire.	Sf. Perpetua şi Felicit. S-ta Coleta	Eberhardina	22 Adar 5697. Şabath
7 Duminecă S-ţii Martiri Efrem, Vasile şi alţii († 296)	† Dumineca lăsatului de carne.—A treia Duminecă a Triodului. Repaos duminecal.	† Laetare. Sf. Toma de Aquino († 1274)	Laetare. Felix	23 Adar 5697

Franzensbad; 6. Stabilimentul băii de înnotat, cu apă naturală carbogazoasă feruginoasă de 17° C., etc.

Direcţiunea băilor face, de un timp încoace, mari sforţări pentru a mulţumi vizitatorii veniţi de pretutindeni chiar şi din străinătate, îngrijindu-se ca aceştia să aibă, pe lângă apele amintite, şi alte mijloace de cură, ca: hidroterapie, electroterapie, masaj, cură specială Zander, cura Oertel, etc.

Staţiunea Buziaşului are camere suficiente şi bune pentru oaspeţii cari o vizitează între 15 Mai şi 1 Octombrie. Pe lângă un mare număr de pensiuni, vile şi locuinţe particulare, se găsesc aici şi hoteluri de tot felul, în frunte cu „Hotel Grand" (Muschong), moderne şi luxos instalat. Preţurile sunt avantajoase, ele variază după sezon, confort, situaţie şi mobilier.

In parcul staţiunei

La fel şi numeroasele restaurante cari servesc la dorinţă şi mâncări de regim — cu preţuri convenabile.

Staţiunea are gară, poştă, telegraf, telefon, lumină electrică, farmacie, garaje pentru automobile şi felurite magazine bine asortate.

In admirabilul ei parc, impodobit cu arbori seculari, vizitatorii găsesc, pe lângă agreabile locuri de odihnă şi un pavilion frumos, în care concertează, de trei ori pe zi, muzică militară a regimentului 17 infanterie din Lugoj, un cazinou bine înzestrat, cu o mare şi frumoasă sală de dans, cu o sală de muzică, sală de lectură şi biliard, toate menite a oferi vizitatorilor distracţii variate, dar moderate, admise de medicii curanţi.

Pe lângă acestea mai sunt în localitate două cinematografe, terenuri de tenis precum şi alte localuri de distracţii.

Excursiuni mai mici se pot face la pădurea din apropierea Buziaşului, iar mai lungi la Lugoj, Timişoara, Băile Herculane, Bocşa, Reşiţa, Anina, toate regiuni de un pitoresc fără seamăn, având la dispoziţie tot felul de mijloace de comunicaţie şi de transport.

Numeroşi medici balneari buni prescriu, supraveghează şi îndrumează cura bolnavilor.

1937 ORTODOX	MARTIE 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
8 Luni Sf. Păr. Teofilact Ep. Nicomediei († 832)	Incepe săptămâna brânzei.	Sfântul Ioan Milostivul († 1550) / Manfred / 24 Adar 5697
9 Marți Sf. 40 Martiri din Sebastia († 320)	Se mănâncă mucenici. Se aprind focuri prin curți.	S-ta Francisca († 1440) / Prudențiu / 25 Adar 5697
10 Miercuri Sf. Martir Codrat din Corint († 250)	Deschiderea adunării generale de revizuire la București (1831).	Sfinții 40 Martiri din Sebastia († 320) / Alexandr / 26 Adar 5697
11 Joi Sf. Păr. Sofronie Patriarhul Ierusalimului († 638)	Lascăr Catargiu formează guvernul (1871).	Sf. Eulogiu († 850) / Rozina / 27 Adar 5697
12 Vineri Sf. Părinte Trifon († 820)	Formează guvernul D. A. Sturdza, având ca Ministru de Domenii pe Anton Carp (1907).	Sf. Grigore cel Mare, Papa († 604) / Grigore cel Mare / 28 Adar 5697
13 Sâmbătă Ad. M. Sf. Nicefor Patriarhul Constantinopol.	Sâmbăta Sfinților Cuvioșilor Părinți.	S-ta Eupraxia († 410) / Ernest / 29 Adar 5697. Roș-Chodeș. Sabath
14 Duminecă Cuv. Benedict (†534) și Muc. Alex. Preotul	† Dumineca lăsatului de brânză. (Câșlegile). Repaos dumineical.	† Patienta. S-ta Matilda Impărăteasa / Patentia Matilda / 1 Nissan 5697. Roș-Chodeș

CASA T.-C. R. „PRISLOP" (MARAMUREȘ)

DE VALERIU PUȘCARIU
Secretar general T.-C. R.-secția „Frăția Munteană", Cluj

Foto Fr. Nistor

Casa T.-C. R. „Prislop" (Maramureș)

Vechiul drum al „descălecării" ce taie nodul muntos din care se resfiră râurile cele mai de seamă ale celor patru provincii românești (Transilvania, Maramureș. Bucovina și Moldova) este puțin cunoscut de turiști. Totuși regiunea pe care o străbate e de un pitoresc neîntrecut, păstrând încă neștirbită sălbăticia primitivă din vremea când s'au îndreptat de aici spre Moldova, primii ei voivozi.

Dinspre Borșa (Gura Fântânii) șoseaua e întovărășită mereu de valea adâncă a Vișeului până aproape de pasul P r i s l o p sau Stiol (1413 m), care întrece cu peste 300 m în înălțime pasul Predealului; dincolo la hotarul Bucovinei, călătorul se desfată privind în vale tânărul curs al Bistriței Aurii, străjuit pe dreapta de vrf. Ineului.

In acest loc, la distanță de 24 km de Borșa și 29 km de Cârlibaba lângă cota 1413 m la 5 m de șoseaua națională Borșa—Iacobeni, unde popasul e mai ademenitor, în acest an datorită T.-C. R.-secția „Maramureș" s'a ridicat o casă pentru popasul și adăpostul tuturor turiștilor ce vor să străbată unul din cele mai atrăgătoare drumuri din țară.

„Casa Prislop" are 8 camere și mansardă; va putea adăposti cca. 40 pers. și va funcționa tot anul, îndată ce amenajarea ei va fi completă.

Un garaj va da putință vilegiaturiștilor din stațiunele Dorna Vatra, Iacobeni, Borșa și chiar mai îndepărtate să viziteze pe îndelete regiunea.

In acelaș timp „Casa Prislop" va fi un minunat punct de plecare pentru cercetarea m-lor Rodnei și a Carpaților Păduroși, poteci marcate conducând spre: vârfurile: I n e u l u i, G a l a ț u l u i, P i e t r o s u l u i M a r e, sau la T o r o i a g a (1.939 prin Coman), L u t o a s a, P o p I v a n (1.940).

N o t ă.-Vezi în Cal. pe 1936: Carpații Păduroși (săpt. XLVII și XLVIII).

DE SUB MUNTELE RARĂUL
MUZEUL ROMÂNESC DIN CÂMPULUNG-MOLDOVENESC

DE SCULP. ION SÂRGHIE
Membru în Comit. T.-C. R.-secția Bucovinei „Iorgu G. Toma"

Județul Câmpulung—spintecat de apa cristalină a „Moldovei" și stăpânit încă de păduri seculare — are drept capitală frumoasa stațiune climatică Câmpulung-Moldovenesc, cu un trecut istoric splendid și bogat, care nu se oprește numai la frumusețea acestui oraș, localitate de turism, ci se întinde și la mănăstirile „Vatra-Moldoviței", „Voronețul", „Humorul", „Schitul Sihăstriei" de sub „Rarău", de pe timpul lui Petru Rareș, etc. La toate aceste mănăstiri arhitectura măiastră și pictura se întrec în colorit cu cele mai de seamă opere de artă din apus, cărora le putem adăoga și sculptura în lemn, care completează decorul de artă bisericească al acestor venerabile monumente. Cum intrăm în exonartexul „M ă n ă s t i r i i V o-

MARTIE

1937 — 31 zile

ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
15 Luni Sf. Martir Agapie și cei 6 împreună cu el	Incepe postul păresimilor.	Sf. Longin (sec. I) Isabela 2 Nissan 5697
16 Marți Martir Sabin (399)	Mircea-cel-Mare se aliază cu Sigismund contra Turcilor (1395).	Sf. Herbert († 1022) Henrietta 3 Nissan 5697
17 Miercuri Cuviosul Alexe Omul lui Dumnezeu († 397)	Academia Română ține ședință solemnă sub prezidenția Regelui Carol I, își rostește discursul de recepție A. D. Xenopol (1895).	Sf. Patriciu Gertruda 4 Nissan 5697
18 Joi Sf. Ciril Patr. Ierusalimului (386)	Intemeierea Teatrului Național din București (1852).	Sf. Ciril Ierusalimneanul Anselm 5 Nissan 5697
19 Vineri S-ții Martiri Chrisant și Daria	Reintors în țară din exil C. A. Rosetti, își procură o nouă tipografie la anul 1857 în care își tipări ziarul „Românul".	† Sf. Iosif Iosif 6 Nissan 5697
20 Sâmbătă Cuv. Păr. uciși de Arabi în Mănăst. Sf. Sabba	Sâmbăta Sfântului Teodor Sân Toaderul. Se afumă prin case cu iarbă mare.	Sf. Ioachim Hubert 7 Nissan 5697. Sabath
21 Duminecă Cuviosul Păr. Iacob Episcopul († 762)	† Duminica ortodoxiei. Inceputul primăverei. Repaos duminecal.	† Duminica Floriilor. Sf. Benedict Floriile. Benedict 8 Nissan 5697

Foto I. Sârghie

Vedere generală de pe Runc în spre pârâul Corlățanului (C. Lung—Bucovina)

Foto I. Sârghie

Sediul T.-C.-R.-secția Bucovinei, Școala de Arte și muzeul românesc din Câmpulung—Bucovina

ronet" ne lovim de acel policandru faimos lucrat din lemn, care mărturisește, că la început era în fața altarului, unde a fost înlocuit cu un altul de o valoare artistică mediocră. Acest policandru, tronul episcopal și stranele — cărora fumul lumânărilor de veacuri le mărește valoarea artistică — opresc în loc pe omul de specialitate ca și pe iubitorul de frumos, punându-le parcă întrebarea: de ce nu se continuă aplicarea frumosului, așa cum făceau strămoșii noștri?

Dacă trecem la „Vatra — Moldoviței", aceeași măestrie în executarea tronului episcopal, rămânând model pentru viitorime.

Să trecem acum la subiect, pentru a completa dovada că, dacă "românul se naște poet", în anumite împrejurări se naște și artist. Iată Muzeul județului Câmpulung din Bucovina, adăpostit în localul școalei de Arte și Meserii, care în decurs de 40 ani a plămădit o serie de artiști ca: Arhip Roșca, Ilarion Suhani, Balan, Gheorghiță, Rotaru, și alții.

Acestui muzeu — deși i s'a pus temelia numai de un an, având la bază colecția arhitectului Ion Ștefureac, care a știut cu un moment mai de vreme să valorifice arta populară de pe aceste meleaguri, cu mijloace

Foto V. Sârghie

Sculpturi în lemn executate la Școala de Arte din Câmpulung—Bucovina

MARTIE

31 zile

1937

ORTODOX			CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
22 Luni	Sf. Martir Vasile Preotul Bisericii Angoriei († 363)	Incepe săptămâna mare la catolici.	Sf. Octavian Arhidiaconul	Cazimir	9 Nissan 5697
23 Marţi	Sf. Martir Nicon cu ucenicii săi († 296)	† Gheorghe Cantacuzino (1913).	Sf. Victorin († 484)	Eberhard	10 Nissan 5697
24 Miercuri	Cuv. P. Artemon Ep. Seleuciei şi Zacharia		Sf. Gabriel	Gabriel	11 Nissan 5697.
25 Joi	† Buna Vestire a S-tei Fecioare Maria	Blagoveştenia. Se mănâncă peşte. Magazinele deschise.	† Joia Mare. †Buna Vest. a Sf. Fecioare Maria	Joia Mare. Buna Vestire	12 Nissan 5697
26 Vineri	Soborul Sf. Arhanghel Gabriel	Ziua morţii Domniţei Maria fiica regelui Carol I şi a reginei Elisabeta (1874).	† Vinerea Mare. Sf. Emanuel	Vinerea Mare. Ludger	13 Nissan 5967
27 Sâmbătă	S-ta Martira Matrona din Tesalonic	Unirea Basarabiei cu patria mumă (1918).	†Sâmbăta Mare. Sf. Ioan Damaschin († 80)	Sâmbăta Mare. Rupert	14 Nissan 5697. Sabath Ajunul Paştelor
28 Duminecă	Cuv. Ilarion cel Nou Egumenul Mânăstirei Pel.	† Dumineca Sfântului Grigore Palamă. Repaos duminecal.	† Sfintele Paşte. Sf. Ioan Capistran	Paştele. Guntram	15 Nissan 5697 Pesach (Paştele) ziua I-a

proprii, şi care a colindat sat cu sat, din casă în casă şi din colibă în colibă ciobănească, pentru a aduna o serie de obiecte de artă populară — face cinste trecutului strămoşesc. El arată şi stabileşte un capitol interesant din istoria artei poporului român.

Datorită iniţiativei Prefectului judeţului, Constantin Leonties şi colaboratorilor săi, sculptorul Ion Sârghie, directorul şcoalei de Arte şi Meserii şi Constantin Brăescu, institutor î. r., cuprinsul acestui muzeu ne opreşte în loc ore întregi, prin bogăţia lui artistică. Vedem astfel, numeroase cusături vechi până la 300 ani; troiţe măiastre; furci pentru tors; bâte pentru mânat vitele; cosii (coade de coasă); popuri la cerdac; linguri; cămăşi; stergare; ţoluri; catrinţe şi în fine tot ceeace este necesar munteanului şi muntencii, care-şi încrestează şi crestează pe lemn sentimentele ce le răscoleşte sufletul, amintirile de dragoste, de voe bună, de petrecere şi chiar de supărare. Vedem până şi pe o solniţă spre ex. gravat balaurul doborât de haiducul Hălăuceanu şi bisericuţa lui Tomşa Ştefan Vodă (1563).

In acelaş local se adăposteşte şi Touring-Clubul României - secţia Bucovinei „Iorgu G. Toma", care în timpul vacanţelor şcolare poate chiar pune la dispoziţia turiştilor zece paturi cu un preţ convenabil.

Excursioniştii, în a căror deviză este săpată aprecierea frumosului născut de veacuri în sufletul poporului român, pot să-şi adaoge în cartea vieţii încă o pagină, vizitând judeţul şi oraşul Câmpulung, cu natura-i fermecătoare şi cu muzeul ei, reprezentând arta populară din acest colţ aşa de românesc. Şi ca să dăm un exemplu de valoarea unor obiecte din acest muzeu, vom arăta că Muzeul din Berlin „Bibliothek fur Kunst und Antiquitätzauber" printr'o publicaţie a lui Robert Schmied se laudă teribil cu o „ladă de zestre", care ar proveni din Elveţia, reprezentând arta populară a Evului Mediu din partea locului. Noi, avem o colecţie de treizeci şi cinci din aceste lăzi de zestre cu motive variate şi în genul celei dela Berlin. Cele treizeci şi cinci de lăzi au fost colecţionate în judeţul Câmpulung; ele dau dovada, că lada dela Berlin a luat fiinţă pe aceste meleaguri şi că Muzeul greşeşte când o socoteşte ca fiind din Elveţia.

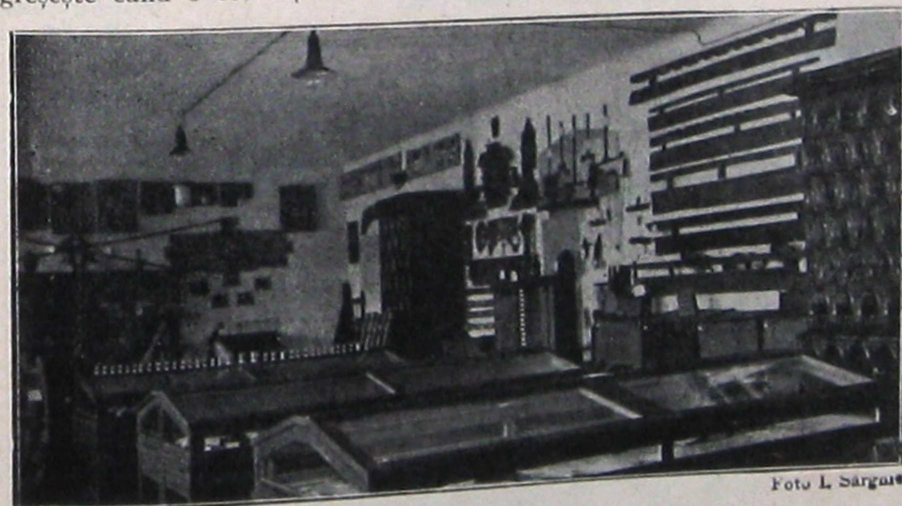

Foto L. Sârghie

Muzeul românesc din Câmpulung — Bucovina

1937 ORTODOX	MARTIE 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
29 Luni Cuv. Marcu Ep. Aretuzelor, Ciril Diaconul și alții	Inaugurarea marelui clopot al Mitropoliei din București (azi Patriarhie) turnat din vechiul clopot (1932).	† Sfintele Paște. Sf. Eustațiu Paștele Eustațiu 16 Nissan 5697. Pesach (Paștele) ziua II-a
30 Marți Cuv. Păr Ioan Scărarul (603)	† Lascăr Catargiu (1899).	Sf. Quirin Guido 17 Nissan 5697. Pesach (Paștele), ziua III-a
31 Miercuri Sf. Martir Ipatie Ep. Gangrelor († 378)	A murit în spitalul Colentina poetul N. V. Scurtescu (1879).	Sf. Balbina F. Filipin 18 Nissan 5697. Pesach (Paștele), ziua IV-a
1 Joi Cuvioasa Maria Egipteanca	APRILIE Zi 'ntâi de Prier. Intemeierea „Academiei Române" (1866).	Sf. Valeriu Hugo 19 Nissan 5697. Pesach (Paștele), ziua V-a
2 Vineri Cuviosul Părinte Titu	Moartea Doamnei Elena Cuza (1909).	Sf. Francisc de Paula Francisc 20 Nissan 5697. Pesach (Paștele), ziua VI-a
3 Sâmbătă Cuv. Păr. Nichita Egum. Mănăst. Midichiei (820)	La anul 863 are loc fondarea orașului Craiova, care deveni și capitala banatului Olteniei.	Sf. Richard († 1252) Richard 21 Nissan 5697. Pesach (Paștele), ziua VII-a.
4 Duminecă Cuv. Iosif scriitor de cântări și GeorgedinMaleo	† Dumineca Sfintei Cruci. Repaos duminecal.	† Quasimodo. Sf. Isidor Quasimodo. Ambrosiu 22 Nissan 5697. Pesach(Paștele), ultima zi.

CASA BALEIA A T.-C. ROMÂNIEI

DE MIHAI HARET
Președintele „Touring-Clubului Românie"

Foto J. Fischer Sibiu

O cameră de dormit în „Casa Baleia"

Foto J. Fischer Sibiu

Sufrageria în „Casa Baleia"

In „Calendarul II, pe 1935 (săpt. XI și XII)" s'a descris „Vârful Baleia" (1.498) din „Masivul Retezat", unde în toamna anului 1934 s'a pus temelia celei de a zecea case de adăpost a „Touring-Clubului României". Construcția ei continuând foarte activă în primăvara următoare, a putut fi inaugurată în 25 August 1935, cu mare fast, în prezența a peste 600 persoane: intelectuali, reprezentanți ai autorităților județelor Hunedoara și Alba-de-Jos, turiști, simpli curioși, precum și a unei numeroase populații din regiunile înconjurătoare. Imediat după solemnitate, acest nou și încăpător adăpost tecerist, a fost dat în funcționare; el este deschis permanent, vara ca și iarna și deocamdată posedă restaurant după posibilitate.

Situată imediat sub „Vârful Baleii" pe „Pârâul Murgușii" la 1.450 m alt, „Casa Baleia" cuprinde două corpuri: unul, mai mare — principal — servind de adăpost turistic membrilor teceriști și numai în limita locurilor disponibile celorlalți excursioniști; altul, mai mic, care constitue dependințele și serviciu.

Foto N. Dinu — Deva

„Casa Baleia" văzută din spate

1937 ORTODOX	APRILIE 30 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
5 Luni Sfinţii Martiri Teodul şi Agatopod († 300)	• Barbu Şt. Delavrancea (1858).	Sf. Vincenţiu Ferrier Sixt 23 Nissan 5697
6 Marţi Sfântul Eftimie Patriarhul Constantinop. († 582)		Sf. Celestin Celestin 24 Nissan 5697
7 Miercuri Sfântul Martir George Episcopul Mitilinei		Sf. Clotariu Alwin 7
8 Joi Sf. Irodion, Agaf şi Ruf	Ziua naşterii Regelui Carol I (1839).	S-ta Maria Egipteanca Albert 26 Nissan 5697
9 Vineri Sf. Mart. Eupsich din Cesarea		Proor. Iezechil Demetriu 27 Nissan 5697
10 Sâmbătă S-ţii Mart. Terentie Pompie şi alţii († 250)	† G. Bariţ (1893), întemeietorul Gazetei Transilvaniei (1837), preşedinte al Academiei Române.	Sf. Macariu Leon 28 Nissan 5697 Şabath
11 Duminecă Sf. Martir Antipa Episcopul Pergamului	† Dumineca Sf. Ioan Scărarul. Repaos duminecal.	† Misere. Sf. Leon cel Mare Misericordias Domini. Herman 29 Nissan 5697

Corpul principal cu parter, etaj, două verande acoperite şi mansardă, are : sufragerie, 11 camere separate de dormit (1 a 1 pat, 1 a 2 paturi, 7 a câte 3 paturi şi 1 a 10 paturi, toate de fier cu somiere de sârmă englezeşti şi aşternuturi complete), mansardă spaţioasă cu 40—50 locuri la pat comun ; cameră de bae, cu baia instalată în stare de perfectă şi higienică funcţionare şi closete interioare tot la canal. In casă se mai află o instalaţie completă pentru luminat electric, căci programul prevede instalarea electricităţii, care nu s'a putut înfăptui până în prezent.

Corpul secundar cuprinde : bucătărie, camere pentru îngrijitor şi călăuze, cămări, magazin, etc. şi o pivniţă separată de beton armat.

Din Bucureşti se poate merge la „Casa Baleia", cu calea ferată şi cu automobilul, chiar până sus la cabană.

Cu calea ferată, pe linia Bucureşti-Braşov-Simeria, unde se schimbă trenul luându-se linia spre Pietroşani-Lupeni. Descindem din vagon la gara

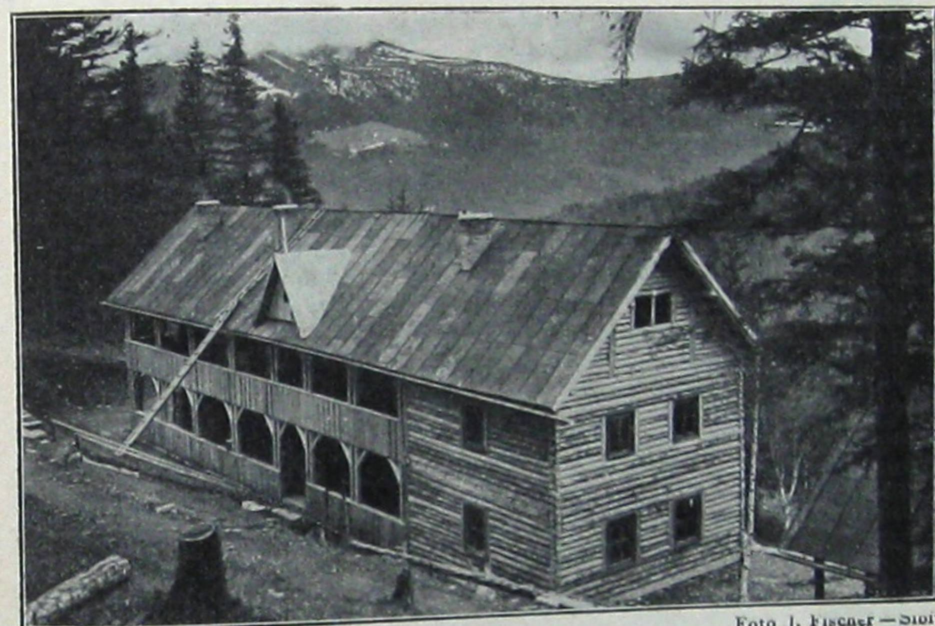

Foto J. Fischer — Sibiu

Vederea generală din spate a „Casei Baleia"

„Pui", de unde putem merge la casă, fie pe jos (5—6 ore), fie cu trăsura (3 ore, 250 lei), fie cu căruţa (4 ore, 150 lei).

Cu automobilul avem două posibilităţi : dela „Deva" pe o şosea admirabilă prin :—Sântuhalm— Simeria (11 km)— Băciă— Batiz—lăsăm puţin pe dreapta Băile Călan—Călan—lăsăm la o parte Strei— Ruşi—Haţeg— Sântămărie—Ohabadesubpiatră—Ponor -- Băieşti— Galaţi — Pui (65 km). Dela „Pui" unde părăsim şos. naţ., o luăm la dreapta pe o şosea judeţeană bună, perfect practicabilă pentru automobile, care foarte întortochiată şi cu numeroase curbe surprinzătoare când la dreapta, când la stânga, străbate la început satele înghesuite unul într'altul „Râu Bărbat" şi „Hobiţa", trecând de două-trei ori peste apa „Rîul Mare" sau „Rîu Bărbat". Dincolo de sat, drumul continuă a sui potrivit, urcând prin curbe plăcute şi elegante, o coastă de munte acoperită cu o caracteristică pădure de anini, astfel că în tot acest lung de 5—6 km, vederea spre valea din care venim este o adevărată încântare. Mai sus, pădurea creşte din ce în ce, devenind tot mai

APRILIE
30 zile

1937 ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
12 Luni Cuv. Părinte Vasile Mărturis. (741)	Apariția primului ziar românesc „Curierul Românesc" al lui Ion Heliade Rădulescu (1829).	Sf. Iuliu Papa Iuliu 30 Nissan 5697. Roș-Chodeș
13 Marți Sf. Martir Artemon		Sf. Hermenagild Justinus 1 Ijar 5697. Rog-Chodeș
14 Miercuri Sf. Martin Papă al Romei (615)	Seara se fac denii în biserici.	Sf. Justin Tereza 2 Ijar 5697
15 Joi S-ții Aristarch Pud și Trofim (67)	† Joia Canonului cel Mare.	Sf. Paternu Charisiu 3 Ijar 5697
16 Vineri S-tele Martire Agapia și Chionia († 296)	Seara se fac denii în biserici.	S-ta Anastasia și Sf-ta Bernadetta Soubirous Florentin 4 Ijar 5697
17 Sâmbătă Sf. M. Simeon Persul Episc. Persidei (sec. V)	† Sâmbăta Sfântului Acatist.	S-ta Apolonia Rudolf 5 Ijar 5697. Sabath
18 Duminecă Cuviosul Ioan Ucen cul	† Dumineca Mariei Egipteanca. Repaos duminecal.	† Jubilate. Sf. Perfectu Jubilate. Valeria 6 Ijar 5697

deasă și mai amestecată: anini, plopi, frasini, mălini, mesteceni, paltini, meri, vișini și o sumedenie de alte esențe mai slab reprezentate, îi comunică un aspect straniu și mai ales extrem de interesant. Șoseaua urcă însă neîncetat și pe nesimțite; pădurea devine pe la 1.100—1.200 numai de fag și brad; — adevărată pădure de munte. Ici — colo — pe la cotiturile bruște, când drumul silit de prăpăstii se întoarce în loc, dăm și peste colțuri descoperite — în sus, din ce în ce mai multe — și la fiecare se desfășură minunate puncte de vedere asupra măreţului „Masiv Retezat" tot mai apropiat, asupra Văii Streiului și mai ales asupra faimoasei „Țara Hațegului" captivantă prin aspectul ei geografic și covârșitoare prin arhaismul ei multimilenar. Si astfel necontenit urcăm pe acest pitoresc drum de munte, până la 1.498 m alt. în Vârful Baleii; lungimea lui dela „Pui" la „Casa Baleia" este de 21 km, cari se parcurg perfect, fără cel mai mic risc, de către automobile și autobuze, cam într'o oră și jumătate la

Foto J. Fischer — Sibiu

Vedera generală din fața „Casei Baleia"

ducere și ceva mai puțin la coborâre. Totul este ca automobilul să aibă frânele în stare perfectă. A doua posibilitate este pe la Târgu-Jiu, prin minunatul defileu al Jiului, apoi pe la Petroșani la „Pui", de unde ca mai sus.

Nu putem vorbi despre „Casa Baleia" una din mândriile asociației noastre fără să arătăm modul în care s'a înfăptuit. Cabana a fost construită, grație numai stăruințelor și perseverenței colegului „Nicolae Dinu" din Deva, secretarul general al T.-C. R. secția Retezat și membru în Cons. de Adm. al T.-C. R., puternic ajutat de D-rul Romulus Miocu, energicul și constructivul prefect al jud. Hunedoara și de colegul Prim-Pretor Dionisie Socol, cari în adunarea fondurilor și conducerea lucrărilor, n'au cruțat nici un sacrificiu, nici o supărare, nici o oboseală — având chiar numeroase amărăciuni — spre a fi putut duce la bun sfârșit această necesară construcție. In adevăr, imensul „Masiv Retezat", era lipsit complet de orice adăpost în această parte.

APRILIE

30 zile

1937 ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
19 **Luni** Cuv. Ioan Paleolavritul	Inaugurarea în Bucureşti a şcoalei superioare de război a armatei române (1889).	Sf. Simon Hermogene 7 Ijar 5697
20 **Marţi** Cuv. Teodor Trichina	Naşterea lui Ştefan cel Mare.	Sf. Sulpiciu Sulpiciu 8 Ijar 5697
21 **Miercuri** Sf. Martir Ianuariu Episcopul	† Filosoful român Vasile Conta (1882).	Sf. Anselm Anselm 9 Ijar 5697
22 **Joi** Cuv. Păr. Teodor Sicheotul Ep. Anastasiop.	† Principesa Elena General Cantacuzino (1930).	Sf. Lothariu Lothariu 10 Ijar 5697
23 **Vineri** †Sf. M. Gheorghe şi Împărăteasa Alexandra	Repaos duminecal.	† Sf. Gheorghe Gheorghe 11 Ijar 5697
24 **Sâmbătă** S-ta Mart. Elisabeta şi Sf. Mart. Saba Stratilat	† Sâmbăta lui Lazăr. Umblă copii cu sălciile. — Fetele joacă „Lăzărelul".	Sf. Adalbert Albert 12 Ijar 5697. Sabath
25 **Duminecă** Sf. Apostol şi Evanghelist Marcu	† Dumineca Floriilor. Seara se fac denii în biserici Repaos duminecal.	† Cantate. Sf. Marcu Evanghelistul Cantate. Marcu 13 Ijar 5697

Touring-Clubul României aduce caldele sale mulţumiri acestor trei personalităţi, precum şi D-rului Emil Caba din Deva, preşedinte din 1936 al T.-C. R. secţia Retezat, care în decursul anului 1936 s'a ocupat de conducerea şi administrarea acestui adăpost, reuşind să învingă în oarecare măsură, numeroasele greutăţi ale începutului.

Terenul pe care se află casa, este arendat Touring-Clubului României pe 99 ani. Construcţia casei a costat aproape 500.000 lei, iar mobilierul şi înzestrarea ei peste 150.000 lei. Ar mai fi necesari aproximativ încă 200.000 lei, ca totul să fie pus perfect la punct, conform programului iniţial.

Loc de recreaţie, de frumoase şi lungi excursii — mai grele sau mai uşoare în minunatul masiv al Retezatului — în timpul verei, acest adăpost turstic oferă în imediata lui vecinătate, terenuri superbe de exerciţiu şi antrenament pentru toate categoriile de skiori. Numeroase sunt excursiile cari se pot face dela ,,Casa Baleia" şi anume: una mai apropiată la ,,Tulişa" unde în 1934 — din iniţiativa T.-C. R. ,,secţia Retezat" s'a inaugurat o troiţă în amintirea luptelor din marele război; alta la ,,Lacu Bucura" care reclamă 6—7 ore de mers, aproape numai pe creste; alta pe noul marcaj tecerist din iulie 1936, Pui—Hobiţa—Baleia—Stâna din Râu—Drăcşanu—Câmpuşel, drum superb de 5—6 ore lungime, etc.

Taxele de găzduire la Casa Baleia, variază ca şi la celelalte adăposturi teceriste, după pat şi cameră şi după cum excursionistul este membru tecerist sau este nemembru, între 10—15 lei până la 50—60 lei pe pat şi 24 ore.

Foto J. Fischer—Sibiu

Vederea „Ţării Haţegului" din şoseaua spre Baleia

3

1937 ORTODOX	APRILIE 30 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
26 Luni Sf. Martir Vasile Episcopul Amasiei	Incepe Săptămâna Mare. Seara se fac denii în biserici.	Sf. Clet Papa († 95) Raimar 14 Ijar 5697
27 Marţi Sf. Martir Simeon Episc. Ierusalimului	Seara se fac denii în biserici.	Sf. Antim Anastasius 15 Ijar 5697
28 Miercuri Sf-ţii Apostoli Iason şi Sosipatru (70)	Seara se fac denii în biserici.	Sf. Pavel de Cruce Tereza 16 Ijar 5697
29 Joi Sf-ţii nouă martiri din Cizic	† Joia Mare. Seara se fac denii în biserici şi se citesc cele 12 evanghelii ale patimilor Mântuitorului şi se scoate sf. cruce.	Sf Petru Mart. Sibila 17 Ijar 5697
30 Vineri Sf. Ap. Iacob, fratele Sf. Ioan Evanghelistul	† Vinerea Mare. La amiază se scoate în biserici sf. epitaf. Seara se cântă în biserici prohodul şi se face ocolirea sf. epitaf.	S-ta Ecaterina de Siena Iosif 18 Ijar 5697. Lag Be Omer
1 Sâmbătă Sf. Prooroc Ieremia (580 în. Chr.)	M A I † Sâmbăta Mare. Ajunul Paştelor. La miezul nopţii se face în biserici slujba Invierii Domnului.	S-ţi Filip şi Iacob Filip şi Iacob 19 Ijar 5697. Sabath
2 Duminecă † SFINTELE PAŞTE	† Dumineca Invierii Domnului. — Incepe săptămâna luminată. Repaos duminecal.	† Rogate. Sf. Atanasiu Rogate. Sigismund 20 Ijar 5697

VALEA ALEULUI ŞI „SĂRITOAREA" BOHODEIULUI

DE VALERIU PUŞCARIU
Secretar general T.-C. R.-secţia „Frăţia Munteană" Cluj

Printre văile sălbatice din ţinutul încă puţin explorat al Bihariei, Valea A l e u l u i şi a micilor ei afluenţi ocupă un loc de frunte.

Ea e aproape necunoscută de majoritatea turiştilor care o ocolesc, fie că trec pe deasupra ei urmând cărarea de culme dintre Vârful Poenei şi Cornul Muntelui (Fântâna Rece) ca să coboare în regiunea izvoarelor Someşului Cald, fie că urcă în sus dela Petroasa pe Valea Bulzului şi a Galbenei, spre minunatele fenomene karstice din această regiune [1]).

Foto Val. Puşcariu

„Săritoarea" Bohodeiului

Totuşi acest afluent al văii Captalanului [2]) puţin ademenitor în partea lui inferioară din cauza despădurirei crestelor ce-l mărginesc, merită să fie cunoscut de turişti în sus de confluenţa lui cu „Valea Marea" şi cu „Valea cu Cale", atât pentru cercetarea izvoarelor ce coboară în cascade năprasnice de sub abruptul prăpăstios al muntelui B o h o d e i (1656) cât şi prin gâtlejurile săpate de aceste pâraie tinere cu surpături mărginite de ţancuri înfricoşătoare, pe care fantezia poporului le-a transformat în „bisericuţe".

Lipsa potecilor, scoborâşurile şi urcuşurile foarte grele cu diferenţe de nivel de aproape 1300 m (Chicera Crucei) nu fac accesibilă partea superioară a basinului acestei văi (pârâul Bohodeiului, Valea Brăiesei, Pliscoiul) decât pe vreme favorabilă şi numai turiştilor încercaţi; excursiile în această izolată şi sălbatică regiune trecând printre cele mai grele din munţii Apuseni.

I t i n e r a r i i r e c o m a n d a t e. Se poate ajunge în Valea A l e u l u i, pornind dela P e t r o a s a, S t â n a d e V a l e sau F e r i c e.

1. Din P e t r o a s a până la casa pădurarului din P o i a n a (2 ore); de aici pe potecă bună urcând mereu în 1 oră se ajunge în dreptul „Bisericuţei Aleului" — confluenţa văii Brăiesei cu pârâul Bohodeiului — „Săritoarea Bohodeiului" [3]) (3 h. ½ din Petroasa), una din cele mai frumoase din m-ţii Apuseni cu o înălţ. de 80 m, săritura principală având peste 50 m.

Excursia poate fi făcută de orice turist antrenat.

2. Din S t â n a d e V a l e până la şeaua dintre Vrf. Poienei şi Bohodei (1 h — 1 h ½); de aici se urmează cărarea plaiului Fericei până la

---

1. Vezi articolele: Izvoarele Someşului Cald. (săpt. XL — XLII) şi Padiş — Valea Galbenei (XLIV—XLVI) din Calendarul pe 1936.

2. V. Captalanului la rândul ei e afluentul principal pe dreapta al văii Bulzului înainte de Pietroasa, după cum V. Galbenei este afluentul principal pe partea stângă.

3. Săritoare=una din numirile pe care o dă cascadei, populaţia din munţii Apuseni. Cascada trebuie văzută mai ales la începutul primăverii (Aprilie—Mai), când e mai bogată în apă.

1937 ORTODOX	MAI 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
3 Luni † SFINTELE PAȘTE	Aniversarea Nașterii M. S. Elena a României (1896). Repaos duminecal.	Aflarea Sf. Cruci († Rogațiuni). Erna 21 Ijar 5697
4 Marți † SFINTELE PAȘTE	Moartea lui Ion C. Brătianu (1891). Magazinele deschise.	S-ta Monica († 384). († Rog.) Florian 22 Ijar 5697
5 Miercuri S-ta Martiră Irina și Sf. Neofit (315)	Deslegarea de post.	Sf. Piu V, Papa († 1572). († Rog.) Gotthard 23 Ijar 5697
6 Joi Sf. și Dreptul Iov († 1350 în. Chr.)	Incetează din viață la Heidelberg (Germania) fostul Domn al Principatelor Alex. Ioan Cuza (1873).	† Inălțarea Domnului. Sf. Ioan Inălțarea. Dietrich 24 Ijar 5697
7 Vineri Arătarea Sfintei Cruci și Sfântul Acaciu	† Izvorul Tămăduirei. Se fac slujbe în biserici pentru cei bolnavi și infirmi.	Sf. Stanislau († 1079) Gottfried 25 Ijar 5697
8 Sâmbătă Sf. Apostol și Evanghelist Ioan	Intrarea în țară a Domnitorului Carol I (1866).	Sf. Dezideriu Dezideriu 26 Ijar 5697. Sabath
9 Duminecă Sf. Proroc Isaia († 681 în. Chr.)	† Dumineca Tomei. Repaos duminecal.	† Exaudi. Sf. Grigore din Nazianz Exaudi. Hiob 27 Ijar 5697

Schița regiunei din jurul Văei Aleului

izvorul Brăiesei (¼ oră) apoi urmând puțin creasta Chicerei Brăiesei, co-
borâș deadreptul prin pădure de fagi (Urzicarul) ținând dreapta, apoi stânga
ca să ieși la confluența văii Brăiesei cu pârâul Bohodeiului — „Săritoarea
Bohodeiului" (coborâș greu în 2 ore; urcuș pe acelaș drum (2 h.—2 h. ½

1937 ORTODOX	MAI 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
10 Luni Sf. Apostol Simeon Zilotul	Sărbătoare Naţională a Independenţei. Repaos duminecal.	Sf. Antoniu Ep. Gordian 28 Ijar 5697
11 Marţi Sf. Martir Mochie († 228)	Răpotinii.	Sf. Mamert Adolf 29 Ijar 5697. Roş-Chodeş
12 Miercuri Sf. Păr. Epifan Ep. Constantiei Ciprului († 403)	Moartea învăţătorului bănăţean Eftimie Murgu (1870).	Sf. Pancraţiu Achil Pancraţiu 1 Sivan 5697. Roş-Chodeş
13 Joi S-ta Martiră Gliceria (141)		Servaţiu Servaţiu 2 Sivan 5697
14 Vineri S-ţii M. Isidor şi Terapont din Chio (215)	† Basarab-cel-Tânăr Domnul Ţării Româneşti (1482).	Sf. Bonifaciu Christian 3 Sivan 5697
15 Sâmbătă Cuv. Pachomie cel Mare	Marea adunare naţională a Românilor Ardeleni proclamă revoluţia contra Ungurilor (1848).	Sf. Ioan de la Salle Sofia 4 Sivan 5697. Şabath
16 Duminecă Cuv. Părinte Teodor cel sfinţit (345)	† Dumineca Mironosiţelor. Repaos duminecal.	† Rusaliile. Sf. Ioan de Nepomuc Rusaliile. Honoriu 5 Sivan 5697. Ajunul Rusaliilor.

până la şeaua Bohodeiului). Neexistând cărare, această excursie nu poate fi făcută decât cu un turist cunoscător al regiunei.

3. Din Ferice până la izv. Brăiesei (3 ½ km) urmând itinerarul: Valea Chişorii — Valea Frunzii — Dobreni — izbucul de sub Măgură — izvorul Danciului — vrf. Plaiului — Dâmbul Scăriţei - izvorul Brăiesei; de aici se urmează itinerarul 2.

Notă. Excursiile pe coastele Chicerei Crucii, care domină începuturile văilor Brăiasa şi Bohodei, afluenţi ai Aleului şi deasupra cascadei Bohodeiului cer timp îndelungat (7—9 ore) şi nu pot fi făcut e decât de turişti obişnuiţi cu tehnica alpinismului.

*) Alăturat am dat o schiţă a acestei interesante regiuni cu toponimia ei adevărată, deoarece în unele reviste şi broşuri turistice maghiare se găseşte o schiţă în care toponimia locală este masacrată sau complet înlocuită cu una fantezistă adoptată, după o descriere veche a turistului Czaran.

MOARA DRACULUI
STÂNA DE VALE

DE DR. LIVIU SPORNIC
Magistrat-Arad
Membru T.-C. R.-secţia F. M.-Cluj

Una din cele mai frumoase cascade ale împrejurimilor „Stânei de Vale", este necontestat „Moara Dracului".

Situată în partea de S a m-telui „Boţeasa" (1.792) într'o regiune nespus de sălbatecă, ceeace îi măreşte frumuseţea — este accesibilă din „valea Drăganului", ca excursie de o zi atât pentru cei cari vin cu trenul de dimineaţă dela Cluj sau Oradea — cari urmează a se da jos la Poeni şi să urce până la capul de linie ferată industrială din valea Drăganului — cât şi pentru vizitatorii Stânei de Vale.

Se urmează valea Morii Dracului — afluent pe dreapta, al Drăganului — imediat sub capul de linie industrială al societăţii „Forestiera", pe marcajul T.-C. R., roşu-orizontal. Un timp (cam 25 minute) se poate merge chiar pe sghiabul pentru plutitul lemnelor, apoi, pe cărarea din dreapta, aşa fel ca să ne ţinem fidel de marcajul foarte bine efectuat, tot în apropiere de apă, până ce dăm de un „brad culcat" ce serveşte de punte. De aci drumul trece pe celalt mal, urcă puţin prin pădure, apoi printre bolovanii prăvăliţi din peretele defrişat al „Boţesei", până la cascada ce o atingem cam în 30 minute.

Inaltă de peste 30 metri, are un debit foarte bogat şi forţată de pereţii stâncoşi ia diverse direcţiuni, ca spumegând şi cu zgomot asurzitor

Foto Dr. Spornic

Boteasa văzută de pe muncei

Foto Dr. Stanojev

Boteasa, văzută de la „Baia Popii"

1937 — MAI — 31 zile

ORTODOX		CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
17 Luni Sf. Apostol Andronic		† Rusaliile. Sf. Victor	Rusaliile. Theoderich	6 Sivan 5697. Rusaliile, ziua I-a
18 Marţi S-ţii Martiri Petre Dionisie, Andrei şi alţii	Antim Ivireanul introduce tipografia în mânăstirea Snagov (1690).	Sf. Venanţiu	Erich	7 Sivan 5697. Rusaliile, ziua II-a
19 Miercuri Sf. Martir Patriciu Ep. Brusei	Antim Ivireanul este numit egumen al mânăstirii Snagov (1690).	Sf. Petru Celestin. († Quatember)	Klaus	8 Sivan 5697
20 Joi Sf. Martir Talaleu (248)	Zidirea Mitropoliei Bucureştilor (1656).	Sf. Bernardin	Bernard	9 Sivan 5697
21 Vineri † Sf. Imp. Constantin şi cu mama lui Elena	Magazinele deschise.	Sf. Secundin M. († Quat.)	Constantin	10 Sivan 5697
22 Sâmbătă Sf. Martir Basilisc († 370)	Inceteazá din viaţă la Paris generalul Em. Florescu primul organizator al armatei române (1893).	S-ta Iulia († 439) († Quat.)	Iulia	11 Sivan 5697. Sabath
23 Duminecă Cuv. Mihail Mărt. Episcopul Sinadiei (833)	† Dumineca Slăbănogului. Repaos duminecal.	† Dumineca S-tei Treimi. Sf. Dezideriu	Trinitatea, Ewald	12 Sivan 5697

să se verse în basinul dela piciorul său. De aci în mărunte căderi, coboară spre Drăgan, ca să ofere drumeţului frumuseţi rar de găsit...

In semicerc „M o a r a" e străjuită de turnuri gigantice de stânci, dincolo de ele înşiruindu-se cele trei gheburi ale Boţesei.

Dela basinul din jos, putem vedea doar ultima fâşie de apă, însă se poate înainta pe una din brânele de sub turn, cam 50 m., de unde cuprindem întreaga cădere.

Spre W, întorcând spatele cascadei, peste pădurile ce coboară în Drăgan, se zăreşte platoul întins al „Munceilor".

Reîntoarcerea se face pe acelaş drum printre stânci, până la „b r a d u l c u l c a t". De aci coborâm în vale, dar e mai recomandabil ca să urmăm marcajul ce urcă imediat sub pod (5—10 minute) tot cu roşu orizontal. Cam 25 minute, cărarea trece prin pădure, eşim apoi într'un luminiş — unde trebue să observăm bine marcajul, căci printre trunchii culcaţi dispare uneori — iar în urmă, intrând din nou în pădurea de pe coastă dinspre Drăgan, în cel mult 40 minute, suntem la podul dela „C i l i p a". De aci se ia drezina, dacă vrem să coborâm prin Drăgan, la Poeni (şi dacă s'a reţinut acolo dela direcţiune) sau trecând puntea de peste Drăgan pe marcaj albastru vertical, se urcă pe „M u n c e i" şi prin „A r i a V u l t u r u l u i" se ajunge în două ore la Stâna de Vale.

Foto Dr. Stanojev

Moara Dracului

1937	MAI 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
ORTODOX		
24 Luni Cuviosul Simeon dela Munte († 491)		Sfântul Donaţian; Suzana; 13 Sivan 5697
25 Marţi A treia aflare a Capului Sf. Ioan Botezătorul	Inaugurarea Muzeului Zoologic din Bucureşti (1908).	Sf. Gregoriu VII Papa; Urban; 14 Sivan 5697
26 Miercuri Sfinţii Apostoli Carp şi Alfeu (59)	Uciderea lui Tudor Vladimirescu (1821).	Sf. Filip de Neri; Zacharia; 15 Sivan 5697
27 Joi Sfântul Martir Terapont Episcopul Sardei	Desvelirea statuei lui Cuza-Vodă la Iaşi (1912).	† Ioia Verde. Sf. Beda Venerabilul; Beda; 16 Sivan 5697
28 Vineri Cuviosul Nichita Episcopul Chalcedonului	Marile meetinguri de protestare contra revizioniştilor Ungu ţinute la Bucureşti, Belgrad şi Praga (1933).	Sf. Augustin Episcopul; Wilhelm; 17 Sivan 5697
29 Sâmbătă Mart. Teodosia Fecioara din Cesarea († 306)	La moşia Ruginoasa este înmormântat fostul Domn al Principatelor Alex. Ioan Cuza (1873).	Sf. Maxim; Maxim; 18 Sivan 5697. Sabath
30 Duminecă Cuviosul Isachie Egum. Mânăst. Dalmaţiei († 374)	Dumineca Samarinencii. Repaos duminecal.	Sf. Ferdinand Rege; Vigand; 19 Sivan 5697

CURMĂTURA (1793 m) *

DE VALERIU PUŞCARIU
Secretar general T.-C. R.-secţia „Fraţia Munteană" Cluj

E unul din cele mai frumoase masive muntoase din Carpaţii de răsărit, aducând aminte prin înfăţişare de partea năruită şi de poliţele Ceahlăului cu pereţi abrupţi şi ţancuri ascuţite ce-i dau un caracter sălbatec.

Foto Val. Puşcariu

Curmătura (Hăgimaşul Mare)

Asemănarea de relief corespunde de altfel unei făpturi geologice aproape identice: calcare şi gresuri fosilifere, înconjurate de conglomerate şi calcare dolomitice (depozite mezozoice, în special triasice şi jurasice) şi unei vegetaţii alpine cu specii ce caracterizează întreaga regiune calcară ce se întinde dela Rarău şi până în Ciuc (*Primula leucophylla, Silene Zawadskii, Leontopodium alpinum* — floarea reginei, *Erysimum Whitmanni, Eritrichium Jankae*, — endemism al clipelor calcare din Carpaţii Moldovei; *Centaurea pinnatifida, Sempervivum Simonkaianum, Gentiana phlogifolia* [1]).

O specie rară: *Cytisus alpestris* întovărăşit de orchideia *Nigritella rubra*, a cărei prezenţă e aici tot aşa de numeroasă ca şi *Viola alpina* pe *Piatra Singuratecă*, caracterizează flora alpină a acestui interesant masiv din munţii Ciucului.

Dominând din depărtare platoul înalt, de unde îşi pornesc izvoarele cele mai de seamă râuri ale Transilvaniei, Mureşul şi Oltul, semeaţa creastă calcaroasă a Curmăturei formează în acelaş timp punctul culminant al cumpenei de apă dintre acestea şi afluenţii Bistriţei Moldovene (Bicazul Mare şi Bicazul Mic). Dealtfel cel mai bogat izvor al Oltului se află chiar sub poalele lui (vezi harta St. M. austriac 1:75.000, zona 19, col. XXXIII), lo-

* Această creastă de calcare triasice-jurasice cu pronunţat caracter alpin, reprezentând partea cea mai înaltă a ţinutului superior al Ciucului, e cunoscută în literatura geografică şi geologică sub numirea de Hăgimaşul Mare, adoptată dela ungurescul Nagy Hagymas, care însemnează „ceapă mare", deşi numele ei românesc de Curmătura e mult mai vechi şi corespunzător înfăţişării sale.

1. Partea prăpăstioasă a vârfului Curmăturei formează o rezervaţie naturală, sub supravegherea grădinei Botanice din Cluj.

1937 ORTODOX	MAI 31 zile	CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
31 Luni Sfântul Apostol Ermia și Sf. Martir Ermei		Sfânta Angela Merici	Angela	20 Sivan 5697
1 Marți Sf. Martir Justin Filosoful († 167)	IUNIE Zi 'ntâi de Cireșar.	Sf. Pamfil	Kuno	21 Sivan 5697
2 Miercuri Sf. Păr. Nicefor Patriarhul Constantinopolului	Pomenirea moaşt. Cuv. Ioan Moldoveanul la biserica Sf. Ioan din Suceava.	Sf. Erasmu	Erasmu	22 Sivan 5697
3 Joi Sf. Martir Lucian († 276)	Inaugurarea statuei lui Ştefan cel Mare în Iaşi (1883).	S-ta Clotilda	Clotilda	23 Sivan 5697
4 Vineri Sf. Păr. Mitrofan Arhiep. Constantinopolului	In biserica cimitirului mânăstirii Viforâta este înmormântat marele compozitor de muzică bisericească Ieromonahul Macarie, mort în (1846).	† Sărb. Prea Sf. Inimi lui Isus	Abgar	24 Sivan 5697
5 Sâmbătă Mart. Dorotheiu Ep. Tirului († 362)	Împăratul Traian, bate pe Daci, le ocupă capitala Sarmizegetusa. Decebal şi generalii lui se sinucid bând otravă (106).	Sf. Bonifaciu Mart. Ep.	Bonifaciu	25 Sivan 5697. Sabath
6 Duminecă Cuv. Păr. Ilarion cel Nou	† Dumineca Orbului. Repaos duminecal.	Sf. Norbert Ep.	Norbert	26 Sivan 5697

calnicii susținând că acesta reprezintă adevărata lui obârșie și nu cel din preajma satului Sân-Dominic, unde o cumpănă nehotărâtă îi desparte apele de ale Mureșului.

Cel mai indicat itinerar spre a ajunge pe muntele Curmătura este acel ce pornește din localitatea climatică Lacul Roșu: pârâul Oilor (numit și pârâul Hăgimașului) — Scaunul Rău — Stâna Bârsanilor — stânele Curmăturei — vârful Curmăturei (Hăgimașul Mare), cotele 1786 și 1793 m în 5—6 ore. Priveliștea ce se desfășoară din vârf e foarte intinsă, distingându-se atât masivele calcaroase ce întovărășesc cursul întortochiat al Bicazului: Suhardul, Cupașul, Licașul, podul înalt al Ceahlăului, cât și culmele domoale ale masivelor vulcanice: Archita și Călimani.

Dela stânele situate pe șeaua dintre Curmătura (Hăgimașul Mare) și Hăgimașul Negru o cărare duce în vârful acestuia din urmă (1.774).

Coborârea se face pe acelaș drum sau pe cărarea ce înconjoară Piatra Singuratecă (Egyesko) 1.608, ieșind la vărsarea pârâului Sec în Olt (în 2 h. ½), la 2 km mai spre N de Bălan (cota 860).

Pentru excursii mai lungi în regiunea înconjurătoare a se consulta Calendarul turistic: vol. I (Cheile Bicazului de prof. ing. Ion Protopopescu), vol. II: Lacul Roșu de prof. N. Macarovici și articolul: Tăul Roșu și Cheile Bicazului de: Val. Pușcariu publicat în Revista „Touring-Clubul României" (Anul I, Nr. 1).

Case de adăpost. La Lacul Roșu: „Căminul Turiștilor", proprietatea composesoratului din Gheorgheni și numeroase vile, sub Piatra Singuratecă, casa composesoratului din Lăzarea, administrată de secția din Miercurea Ciucului a Soc. Carpatine Ardelene (E. K. E.) la minele din Bălan o a 3-a casă pentru turiști (proprietate particulară).

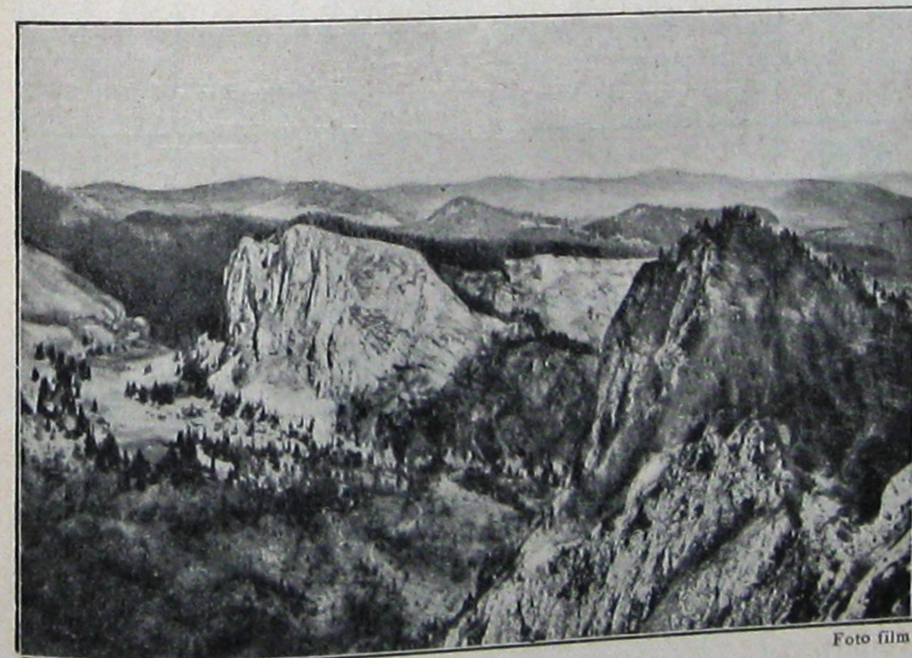

Foto film

Priveliște de pe „Scaunul Rău" spre m-tele Suhardu.

1937 ORTODOX	IUNIE 30 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
7 **Luni** Cuv. Mart. Teodot Ep. Angorei și Lic.		Sf. Lucreția Lucreția 27 Sivan 5697
8 **Marți** Ad. Moaștelor Sf. Teodor Stratilat	Adunarea Națională proclamă pe A. S. R. Principele Carol ca Rege al României (1930). — Repaos duminecal.	Sf. Medard Medard 28 Sivan 5697
9 **Miercuri** Cuv. Păr. Ciril Patr. Alexandriei († 444)	Citirea Proclamației dela Islaz (1848). † I. L. Caragiale (1912).	Sf. Pelagia Gebhard 29 Sivan 5697
10 **Joi** † ÎNĂLȚAREA DOMNULUI	Sărbătoare Națională. — Ziua Eroilor Neamului Românesc. Repaos duminecal.	Sf. Margareta Alfred 30 Sivan 5697. Roș-Chodeș
11 **Vineri** S-ții Apostoli Bartolomeu și Barnaba	Proclamarea revoluției în Muntenia și Moldova (1848).	Sf. Barnaba Barnaba 1 Tamuz 5697. Roș-Chodeș
12 **Sâmbătă** Cuviosul Onufrie Egipteanul	Investitura la Palatul Regal din București a Mitropoliților Calinic Miclescu și Iosif Naniescu (1875).	S-ta Olimpia Olimpia 2 Tamuz 5697. Sabath
13 **Duminecă** S-ta Martiră Achilina († 98)	† Dumineca Sfinților Părinți. Repaos duminecal.	Sf. Antoniu de Padua (1231) Tobias 3 Tamuz 5697

DRUMURI TURISTICE ÎN DELTA DUNĂRII*)

DE ING. C. BURGHELE
Membru T.-C. R.-secția „Frăția Munteană", Cluj

Pentru un locuitor al ,,Deltei", o întâlnire între oglinda dogorâtoare a cerului și aceea a apei clocite, cu turiști purtând flanele, pantaloni de piele, bocanci cu ținte (culmea), sac și chiar baston, are ceva din măreția navigației cu vele pe creste de munți. Așa am cunoscut începuturile turistice în Deltă (sunt numai 3 ani de atunci), când ,,turism', deși noțiune generală s'a despărțit însfârșit de ,,alpinism''. Delta cu ,,fauna și flora ei'', își făcuse nume.

Foto C. Burghele
Pescari din Vâlcov

Spre deosebire de drumurile de munte, acele pe apă, sunt la îndemâna oricui; nici o contribuție din partea picioarelor, repaus desăvârșit, întins într'un scaun de pânză pe vapor, sau culcat în cel mai rău caz, pe maldurul de stuf așternut în lotcă.

Dar dacă ,,excursie'' putem numi o călătorie în tren sau în automobil pe Valea Oltului, până la Sibiu, același lucru putem spune despre itinerariile publicate mereu de diferite organizațiuni numite de turism, cu plecare din Brăila sau Galați, prin Reni, Isaccea, Tulcea, încheiate totdeauna la Vâlcov (Veneția României — mare desiluzie), mai rar la Sulina, nicio-dată la Sfântu Gheorghe (deși e drumul cel mai frumos), sub ademenirea vizitărei Canalelor, a Mânăstirii Sft. Petru și Pavel, a pescuitului la Mare (toate acestea nu pot fi văzute în niciun caz între 2 vapoare). Cursul principal al Dunării, nu prezintă nimic deosebit turistului, care nu poate bănui după ce ,,a făcut'' Delta, ce se ascunde dela un braț la altul.

Foto C. Burghele
Intrarea pe brațul Tătaru

Itinerariul la ducere Brăila-Vâlcov și acel de întoarcere Sulina-Brăila, pot fi fericit legate printr'un drum cu căruța (5 ore) dela Vâlcov la Sulina și anume, dela Periprava la Rossetti prin cunoscuta pădure de stejar ,,Letea", apoi până la Cordon printre dune de nisip și mai departe, pe malul Mării. Aceasta ar fi prima excursie, pentru cine dorește să cunoască numai în 3 zile, socotite din

*) Vezi și în Calendarul pe 1936, articolul: Delta Dunării de Val. Pușcariu (săp. XXIV și XXV).

1937 / ORTODOX	IUNIE / 30 zile	CATOLIC / PROTESTANT / EVREESC
14 Luni Sf. Prooroc Elizeu (908 în. Chr.) și Păr. Metodiu	Ioan Vodă cel Cumplit, ucis de Turci (1574).	Sf. Vasile cel Mare († 379) Modestu 4 Tamuz 5697
15 Marți Proorocul Amos (785 în. Chr.)	Moartea lui Mihail Eminescu (1889).	Sf. Modestu Vitus 5 Tamuz 5697
16 Miercuri Sf. Păr. Tichon Ep. Amatundei Ciprului (424)	Intemeierea Academiei Mihăilene din Iași (1853).	Sf. Francisc Regis Justina 6 Tamuz 5697
17 Joi Sfinții Martiri Manuel, Savel și Ismail († 363)	Joia Moșilor. Temeiul târgului moșilor din București.	Sf. Avit Rainer 7 Tamuz 5697
18 Vineri Sf. Mart. Leontie și cei cu el († 73)	† Titu Maiorescu (1917).	Sf. Marcelian M. Gervasiu 8 Tamuz 5697
19 Sâmbătă Sf. Apostol Iuda Fratele Domnului	† Sâmbăta morților. Se face pomenirea morților în biserici și cimitire.	S-ta Iuliana F. Silveriu 9 Tamuz 5697. Sabath
20 Duminecă Sf. Martir Metodiu Ep. Patarelor (311)	† Dumineca Pogorîrii Sfântului Duh. Dumineca Mare. Rusaliile. Se împart în biserici foi de nuc. Repaos duminecal.	Sf. Silveriu Papa (580) Rafael 10 Tamuz 5697

Brăila sau Galați, Delta Dunării. Căruța se comandă din timp, la Sulina.

In interesul unei cunoașteri mai amănunțite a stufărișului și a vieții pescarului, această excursie poate fi prelungită fie la Vâlcov, fie la Sulina, puncte bune de plecare pentru excursii locale. Așa dela Vâlcov, într'o zi cu căruța sau cu lotca prin brațul îngust Belgarodschi (15 km) la minunata plaje dela Vâlcioc, într'altă zi la mănăstire și la așezările pescărești dela gura brațului Oceacov. Din Sulina cu lotca la lacul Roșuleț și Roșu, la cherhanaua dela Lumina, sau cu căruța la Sfântu Gheorghe, pe drumul natural de 30 km de nisip ud, al întinsei plaje. Tot din Sulina, odată pe lună, un vas al Comisiunii Europene a Dunării, face cursă până la Insula Șerpilor un podiș stâncos înalt de 40 m deasupra Mării; informațiuni asupra plecării poate da Căpitănia Portului CED Sulina, iar autorizațiuni, dela sediul CED Galați.

Foto C. Burghele

Cuib de păsări în Deltă

Trebue să amintesc, că odată cu hramul mănăstirii (Sft. Petru și Pavel, pe stil vechiu) lipovenii din Vâlcov fac mare sărbătoare bisericească; atunci poate fi văzut Vâlcovul în toată strălucirea.

Legătura cu brațul Sft. Gheorghe este mai anevoioasă, fiindcă nu există un serviciul regulat de vapoare de călători de-a lungul acestui braț. Totuși, aproape zilnic, la ceasuri nehotărâte, pleacă din Tulcea bărci cu motor cari fac transporturi pe Sft. Gheorghe. Fiind construite numai pentru încărcat lăzi cu pește, fără altă înlesnire, se călătorește prost. Excursioniștii ajunși la Tulcea, pot căpăta informațiuni asupra acestor curse, fie la Administrația PARID, fie la Căpitănia Portului.

Foto C. Burghele

Pescar din Deltă

In afară de Vâlcov și Sulina, pentru excursii dela un braț la altul al Deltei, se pot alege și alte puncte de plecare, unele legate direct cu liniile de navigație N.F.R. sau S.R.D. altele printr'un drum cu lotca, de 2—3 ore, dela stațiunea de oprire a vaporului, cea mai apropiată. Așa sunt Pardina și Chilia-Veche pe brațul Chiliei, de unde se poate trece, în 1—2 zile, peste grindul Stipocului, la Gorgova sau Ciamurlia pe brațul Sulina. Pe acest drum, la 8 km de Ciamurlia, este satul lipovenesc dela Ciamurlia-Veche

1937 ORTODOX	IUNIE 30 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
21 Luni Sf. Martir Iulian Tarsineanul din Cilicia (290)	† Sfânta Treime. Lunea Rusaliilor. Magazinele deschise.	Sf. Aloisiu de Gonzaga Aloisiu 11 Tamuz 5697
22 Marți Sf. Mart. Eusebiu Ep. Samosatelor († 364)	Inceputul verei. Moartea lui Take Ionescu (1923).	Sf. Paulin Achatiu 12 Tamuz 5697
23 Miercuri S-ta Martiră Agripina († 261)	Deslegare de post.	S-ta Agripina F. M. Basiliu 13 Tamuz 5697
24 Joi † Nașterea Sf. Ioan Botezătorul	Sânzienele Drăgaică. Se pun prin case flori de Drăgaică. Magazinele deschise.	† Nașterea Sf. Ioan Botezătorul Nașterea Sf. Ioan Botezătorul 14 Tamuz 5697
25 Vineri Cuvioasa Martiră Febronia (302)	Deslegare de post.	Sf. Prosper († 463) Eulogiu 15 Tamuz 5697
26 Sâmbătă Cuviosul Părinte David din Tesalonic	Incetează din viață istoricul și academicianul Vasile Pârvan (1927).	Sfinții Ioan și Pavel Ieremia 16 Tamuz 5697. Sabah
27 Duminecă Cuviosul Samson Primitorul de Streini	† Duminecа tuturor Sfinților. Repaos duminecal.	Sf. Ladislau Filipin 17 Tamuz 5697. Postul pentru împresurarea Ierusalimului

(numit și satul dela Mila 23 pe un braț mort al Dunării (punct tot atât de însemnat pentru peștele de apă dulce, după cum Vâlcovul este cunoscut pentru peștele de Mare, loc de petrecere cu harmonică și căzăcească, în zile de belșug pescăresc (sunt vre-o 5 cârciumi învecinate).

Dacă însă găsim mijlocul de a intra pe Sft. Gheorghe, din Pârlita, Uzlina sau Ivancea, putem străbate prin stufărit și ochiuri de apă, până la punctele de întoarcere arătate pe brațul Sulina.

Același lucru putem spune despre excursiile spre Razelm, prin Canalul Regele Carol I și Regele Ferdinand I ramificate ambele din brațul Sft. Gheorghe, cu punct principal de legătură pentru turiști, la Jurilofca.

N o t ă.— Pentru deplină lămurire, să ținem seama de câte-va indicațiuni generale,

1. Lunile cele mai potrivite pentru excursii, sunt Mai și Septemvrie. In lunile Iunie și Iulie, căldurile sunt prea mari; țânțarii și tăunii, nesuferiți.

2. Din lipsa unei organizațiuni turistice nu putem comanda din vreme, la locul dorit, o lotcă sau mai multe. De aceea am arătat ca puncte de plecare, sate, așezări pescărești temeinice, unde se pot găsi oricând 2—3 lotci, cu siguranță și fără multă întârziere. Tot aici putem spune, că excursiunile în Deltă, cer înainte de toate, răbdare.

Totuși voiu arăta câte-va persoane, care au înlesnit, fără să se bucure de vre-o calitate oficială, și aceasta spre lauda lor, turismul în Deltă, și acestea răspund oricând, dacă sunt înștiințate la timp, ba mai mult, trec altora însărcinarea, dacă nu pot fi acolo în ziua hotărîtă.

Aceștia sunt D-nii: Ion Pâslaru, pontonier al Serviciului Hidraulic la Vâlcov; N. Parparias, comerciant la Sulina; I. Mihalcea, agent sanitar la Sulina; Frații Vasiliu, cherhanagii la Ciamurlia; Marcov, pescar la Ciamurlia-vechiă; I. Larie, brigadier silvic, la Rossetti; Frații Savenco, pescari la Sft. Gheorghe.

3. In echipament, este necesară o pelerină de ploaie, sau foaie de cort, pentru cazul când s'ar petrece noaptea în lotcă, fiindcă adăposturi turistice nu sunt.

4. La oricari din punctele arătate, găsim cu siguranță borș pescăresc; de aceea e de prisos să cărăm alimente conservate; cu ceva zarzavat de borś, cu tutun, foițe, vin, rachiuri mai ales și vorbă bună ni se face primirea cea mai bună.

POIANA MĂRULUI (JUD. SEVERIN)

DE GHEORGHE REPEDE
Vice-Președintele T.-C. R. — secția Banat.

Din gara Zăvoi, de pe linia C. F. R. „Caransebeș-Subcetate", se ramifică o linie industrială spre dreapta, care urmând în sus cursul râului de munte „Bistra", trece prin comunele „Crâșma" și „Mărul" și se termină în „Poiana Mărului". Lungimea 24 km.

Cu intensificarea propagandei turistice, localitatea subalpină „Poiana Mărului" a luat o desvoltare frumoasă.

Având altitudinea de 700 metri, într'o vale cu vegetație luxuriantă, înconjurată de păduri având toate esențele și situată sub vârfuri pleșuve de 2000 m alt, această „Poiană" are frumoase posibilități de desvoltare care se accentuiază văzând cu ochii.

In timpul din urmă, la clădirile

Castelul de apă și turbina

1937 IUNIE 30 zile

ORTODOX		CATOLIC / PROTESTANT / EVREESC
28 Luni — Aflarea Moaşt. Sfinţilor Doctori Ciru şi Ioan	Postul Sânpietrului (ţine o zi).	Sf. Leon II, Papa († 684) / Leon şi Iosef / 18 Tamuz 5697
29 Marţi — † S-ţii Apostoli Petru şi Pavel	Magazinele deschise.	†Sfiţii Apostoli Petru şi Pavel / Petru şi Pavel / 19 Tamuz 5697
30 Miercuri — Sinodul Apostolilor	Intronarea Domnilor pământeni în Muntenia şi Moldova după isgonirea Fanarioţilor (1822).	Pomenirea Sf. Paul / Sinodul Apostolilor / 20 Tamuz 5697
	IULIE	
1 Joi — S-ţii Doctori fără de plată Cosma şi Damian	Zi'ntâi de Cuptor.	Preasfântul Sânge / Teobald / 21 Tamuz 5697
2 Vineri — Punerea Vestmântului Maicii Domnului	Moartea lui Ştefan cel Mare (1504).	Vizita S-tei Fecioare / Cercetarea Mariei / 22 Tamuz 5697
3 Sâmbătă — Sf. Martir Iacint Cubicularul († 108)	Infiinţarea facultăţii de Teologie din Bucureşti (1890).	Sf. Iacint / Corneliu / 23 Tamuz 5697. Sabath
4 Duminecă — Sf. Păr. Andrei Cretanul († 300)	† Dumineca 2-a după Rusalii. Repaos duminecal.	Sf. Flaviu / Ulrich / 24 Tamuz 5697

mai vechi, proprietatea Comunităţii de avere (casa roşie), a ocolului silvic de Stat, a firmei forestiere Lomaş şi altele mai mici, — s'a clădit o vilă cu etaj cu 6 camere şi local de consumaţie (pensiunea Rus Berla), iar în construcţie sunt acum de-odată alte douăzeci şi şapte clădiri, între care una singură — a municipiului Timişoara — are un deviz de 4.500.000 lei; ea va servi de colonie de vară pentru copiii municipiului.

Pe adevăratul iubitor de natură îl va interesa, de sigur aci şi faptul cum societatea „Metalunit" din com. Ferdinand (Severin) a utilizat forţele hidraulice existente în valea râului Bistra dela Poiana Mărului, fiindcă nu numai în România, dar chiar în întreaga Europă centrală pentru prima dată s'a construit din lemn, o conductă de apă de dimensiuni mai mari, cu un debit de cca. 5 m^3 pe sec., cu o lungime totală de peste 5 km.

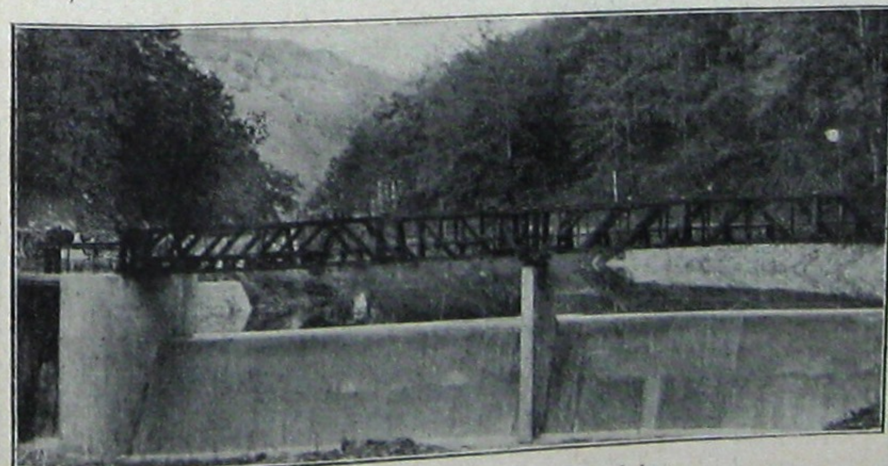
Instalaţia construită în acest scop pentru utilizarea forţelor hidraulice, cuprinde un baraj şi un rezervor mai mare, prevăzut cu aparate moderne, iar prin organe speciale de regulare, conduce apa captată prin conducta de lemn lungă de 5,5 km — arătată mai sus — la castelul de apă.

Turbina, cu o putere de 3000 H.P. poate produce anual 15—25.000.000 KW^h, după situaţia apei, fiind instalaţia legată printr'o conductă aeriană cu uzinele societăţii Metalunit din comuna Ferdinand.

Costul întregei instalaţiuni este de cca. 50.000.000 lei.

Drumul din gara Zăvoi până la Poiana Mărului se face pe linia îngustă industrială a firmei forestiere Lomaş, cu automotor, care circulă zilnic de trei ori. Din Caransebeş la gara Zăvoi, cei 25 km se fac cu 2 trenuri şi 3 motoare ale C. F. R. în condiţiuni bune.

Din Poiana Mărului se pot face frumoase excursiuni în munţii Banatului şi în Retezat. Călăuze şi cai de munte se găsesc cu preţuri moderate.

Barajul pe rîul Bistra sub Poiana Mărului

1937 ORTODOX	IULIE 31 zile	CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
5 Luni Cuv. Atanasie din Aton	† Mihai Lupescu, învățător folklorist, (1923).	Sf. Numerian	Anselm	25 Tamuz 5697
6 Marți Cuv. Părinte Sisoe cel Mare	Supunerea Daciei de către Traian (106).	Sf. Prooroc Isaia	Isaia	26 Tamuz 5697
7 Miercuri Cuv. Toma din Maleo	Regele Carol I dă un prânz la Castelul Peleș cu ocazia vizitei făcute în România de către Principele Ferdinand al Bulgariei (1898).	Sf. Panteniu	Wilibald	27 Tamuz 5697
8 Joi Sf. Martir Procopiu († 902)	Proclamația către țară a Regelui Carol I după însănătoșirea Principelui Ferdinand Moștenitor al tronului (1897).	Sf. Eustațiu	Kilian	28 Tamuz 5697
9 Vineri Sf. Martir Pancrațiu Ep.	Intemeierea mitropoliei românești din Transilvania de către Mihai Viteazul (1597).	Sf. Ciril Ep. (414)	Ciril	29 Tamuz 5697. Roș-Chodeș
10 Sâmbătă Sf. 45 Martiri din Nicopolea Armeniei († 315)	Deschiderea băilor de Iod și nămol dela Lacul Sărat (1886).	Cei 7 Frați Rufina și Amalia	Cei 7 Frați	1 Av 5697. Roș-Chodeș. Sabath
11 Duminecă Sf. Olga, Nicodem, Eftimie și Eufimia († 451)	† Dumineca 3-a după Rusalii. Repaos dumineeal.	S-ta Olga și Piu I Papa	Piu	2 Av 5697

EFORIE-TEKIRGHIOL
TABĂRA „PRIETENII MĂRII" O. C. T.

DE PROF. AUREL PIȚU
Secretarul g-ral al „T.-C. R.-secția Banat"

Eforia este cea mai modernă și cochetă stațiune de vară de pe litoralul românesc. Așezată la 14 km sud de Constanța între mare și lacul cu renume mondial „Tekirghiol"", având stațiune de cale ferată deservită zilnic de numeroase trenuri și curse de autobuze, „Eforia" este și un centru turistic.

Eforie — Hotel Belona

In ultimii ani s'au construit o serie de vile moderne înzestrate cu tot confortul, s'a introdus lumina electrică, orașul a fost canalizat, iar faleza în întregime pavată și transformată într'o frumoasă alee înflorită, a devenit cel mai plăcut loc pentru plimbare, de unde se poate admira marea pe al cărei nesfârșit întins privirile se pierd în deplină desfătare. In prezent se lucrează la mutarea traseului liniei ferate, în partea vestică a orașului, de alungul șoselei Constanța-Mangalia; schimbarea, va garanta atât siguranța cât și liniștea vilegiaturiștilor, iar „Asociația stațiunilor balneo-climatice de pe litoralul Mării Negre" sub egida „Oficiului Național de Turism" a întocmit un detaliat program, care dacă va fi complet executat va ridica și mai mult „Eforia".

Plaja, orientată spre răsărit, lungă de 6 km e luminată puternic, astfel încât cura maritimă dă aici admirabile rezultate, iar lacul „Tekirghiol" cu nămolul său renumit atrage sute și mii de vizitatori din țară și străinătate.

Pe lângă vilele cochete „Eforia" mai posedă importante instalații și sanatorii pentru tratament de mare, incadrate de frumoase parcuri: Sanatoriul maritim de băi calde cu nămol, al Eforiei; Stabilimentul de băi

Eforie — vedere din avion.

IULIE

1937 — 31 zile

ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
12 Luni S-ţii Martiri Proclu şi Ilariu	Intemeierea Iaşilor (1277).	Sf. Piu V, Papa Heinrich 3 Av 5697
13 Marţi Soborul Sf. Arhanghel Gabriel	In această zi sunt aşezate la mitropolia din Bucureşti, moaştele Sfântului Dumitru Basarabov (1774).	S-ta Margareta Margareta 4 Av 5697
14 Miercuri Sf. Apostol Achila († 65)	Sărbătoare naţională franceză.	Sf. Bonaventura Bonaventura 5 Av 5697
15 Joi S-ţii Mart. Ciric şi Julita († 299)	Ion Ghica formează guvernul (1866).	Sf. Henric Imp. Hedda 6 Av 5697
16 Vineri Sf. Martir Atinogen († 290)	Mesagiu de mulţumire al Domnitorului Carol I la închiderea Corpurilor Legiuitoare (1878).	Sfânta Maria de pe Carmel Walter 7 Av 5697
17 Sâmbătă Sfânta Martiră Marina († 270)	† Teodor Rosetti (1923), fost Prim-Ministru.	Sf. Alexe Alexe 8 Av 5697. Sabath
18 Duminecă Sf. Martir Emilian († 361)	† Dumineca 4-a după Rusalii. Repaos duminecal.	Sf. Frideric Carolina 9 Av 5697. Postul av

de nămol al B. N. R.— Grand Hotel; Sanatoriul Casei Muncei C. F. R.; Căminul P. T. T.; O. N. E. F. şi societatea „Prietenii Mării" care are o tabără bine organizată.

Tabăra „Prietenii Mării" a Oficiului de Camping, Sport şi Turism, sub conducerea d-lui prof. V. Tebeica, aşezată abia la 80 paşi de malul mării şi la 200 paşi de şoseaua Constanţa-Mangalia, la o distanţă relativ mică de lacul Tekirghiol, poate oferi adăpost confortabil la 500 persoane, în corturi şi în vila „Floricica". Corturile de tip canadian, cu acoperişul dublu, împotriva soarelui şi ploii, sunt impermeabile; pardosite cu scoarţe de papură, luminate cu electricitate, ele au tot confortul, (pat, saltea, lenjerie, noptieră, lavoir, etc.). Sunt corturi pentru 1, 2, 3, 4 şi 8 persoane.

In imediata lor apropiere se află vila „Floricica" construcţie de zid cu camere spaţioase, cu vedere spre mare, având luminat electric, apă curentă, lenjerie şi mobilier complet nou; în plus o sufragerie mare şi un pavilion alăturat, în care pot lua masa până la 400 persoane.

Locuinţa confortabilă, masa excelentă şi serviciul ireproşabil se capătă în condiţii avantagioase. Astfel o singură persoană în vilă şi pensiune completă, cu apă potabilă şi duş la discreţie, plăteşte aproximativ 250 lei pe zi, iar în cort dela 3.000 la 4.000 lei lunar. Membrilor „Touring-Clubului României" li se acordă o reducere de 10% din preţ. Tabăra oferă distracţii variate: radio, excursii, dans, înnot, canotaj, reprezintaţii teatrale săptămânale cu artişti din Bucureşti, conferinţe, etc.

Dela „Eforie" se fac excursii interesante, spre; Mangalia— Capul Caliacra—Cavarna—Balcic — Ecrene, unde este de admirat vestita „Coastă de Argint" bogată în isvoare şi împodobită cu specifica ei vegetaţie de smochini şi migdali.

Sportivii găsesc în acelaş timp ocazia de a se antrena, tabăra având şi profesor de educaţie fizică, medic, etc. Tabăra este deschisă dela 1 Iunie la 30 Septemvrie. Inscrieri şi informaţii detaliate se capătă la sediul Soc. „Prietenii Mării" în Bucureşti I, calea Victoriei, pasagiul Român 23.

Eforie — Tabăra „Prietenii Mării"

1937 ORTODOX	IULIE 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
19 Luni Cuv. Dia şi Macrina († 271)	† Savantul Profesor I. Atanasiu (1926).	Sf. Vincenţiu de Paula (1660) Ruth 10 Av 5697
20 Marţi † Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul	Ziua morţii Regelui Ferdinand I al Românilor (1927). Magazinele deschise.	Sf. Ieronim Ilie Proorocul 11 Av 5697
21 Miercuri Cuvioşii Simeon, Ioan şi Proroc Iezechil	Inceputul epocei Fanarioţilor (1716).	Sf. Victor Daniel 12 Av 5697
22 Joi Sfânta Mironosiţă Maria Magdalena	Ziua numelui M. S. Regina Maria a României.	Sfânta Maria Magdalena Maria Magdalena 13 Av 5697
23 Vineri Sfinţii Martiri Foca, Teofil şi Trofin	Mihai Viteazul dă o proclamaţiune locuitorilor Ardealului (1599).	Sf Apollinariu Apollinariu 14 Av 5697
24 Sâmbătă Sfânta Martiră Cristina († 304)	Ion C. Brătianu formează guvernul (1876).	S-ta Christina († 304) Christina 15 Av 5697. Sabath
25 Duminecă † Adormirea Sfintei Ana	† Dumineca a 5-a după Rusalii. Repaos duminecal.	Sf. Apostol Iacob Iacob 16 Av 5697

LACURILE DIN MUNŢII FĂGĂRAŞULUI

DE VALERIU PUŞCARIU
Secretar general T.-C. R.-secţia „Frăţia Munteană", Cluj.

Nimic nu e mai plăcut decât să poposeşti după o zi de mers greu pe crestele sau povârnişurile Carpaţilor noştri la unul din locurile ascunse în căldările glaciare, sub ziduri de stâncă adânc crestate sau înşirate pe trepte de căi suspendate ca şiragurile de mărgele. Căci dacă pentru turist vârful de munte reprezintă o veşnică chemare la urcuşul spre orizonturi deschise, lacul e oaza de odihnă şi întremare. Şi dacă se întâmplă să nimereşti la început de vară, când nămeţii încă dăinuiesc în hornurile umbrite, iar pernele de smirdar din jurul acestor lacuri sunt în plină floare, amintirea unei astfel de zile rămâne deapururi neştearsă.

Cunoscute mai ales sub numirea de iezere, „ochiuri de mare" (în M-ţii Cibinului şi Maramureş) sau de tăuri — în Transilvania, — probabil dela ungurescul to—lac, lacurile sunt răspândite în aproape toţi Carpaţii noştri.

Foto J. Fischer-Sibiu.

Lacul şi Vrf. Urlei (2.474)

Unele se află la înălţimi relativ mici, sub 1000 m, cum sunt de pildă: Lacul Sf. Ana Baia Vulturului din Munţii Semenicului, (Banat), Lacul Roşu din apropierea băilor Tuşnad, aşezat într'un crater de vulcan, Lacul Roşu de lângă Cheile Bicazului, Tăul Zănelor (M-ţii Călimani), „Tăurile" de sub creasta Gutâiului (Maramureş). Mai numeroase sunt însă cele situate în zona alpină, dincolo de 1600 m, sub crestele diferitelor masive (M-ţii Rodnei, Parângului, Retezatului, Făgăraşului [1]).

1. Lacuri alpine izoiate se găsesc şi în alte masive, în M-ţii Apuseni: Tăul Mare şi Tăul Mic de sub Zănoagă, în M-ţii Sebeşului: lacul Surian, în M-ţii Cibinului: lacul de sub Cindrel, în M-ţii Călimani: „La Bradul Ciont", în M-ţii Buzăului: lacul Siriului, etc.

1937 IULIE 31 zile

ORTODOX		CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
26 Luni — Sfântul Martir Ermolae († 306)	† Generalul Candiano Popescu (1901).	S-ta Ana	Ana	17 Av 5697
27 Marți — † Sf. Martir Dr. Pantelimon († 305)	Serbare populară la Pantelimon (lângă București)	Sf. Martir Dr. Pantelimon († 305)	Berthold	18 Av 5697
28 Miercuri — S-ții Ap. Prohor, Nicanor, Parmena și Timon	Incheierea păcii dela București după războiul Balcanic (1913).	Sf. Inocențiu	Inocențiu	19 Av 5697
29 Joi — Sfântul Martir Calinic († 200)	Moartea generalului Traian Moșoiu (1932).	S-ta Martha	Martha	20 Av 5697
30 Vineri — S-ții Apostoli Sila și Silvan	Regele Carol I și Principele Ferdinand fac o vizită la Petrograd împăratului Rusiei Nicolae II (1898).	Sf. Abdon	Abdon	21 Av 5697
31 Sâmbătă — Sf. Eudochim	Se lasă sec de postul Sf. Marii.	Sf. Ignațiu de Loyola († 1556)	Germaniu	22 Av 5697. Sabath
1 Duminecă — † Scoaterea S-tei Cruci	**AUGUST** — † Dumineca 6-a după Rusalii. — Incepe postul Sfintei Maria. Repaos duminecal.	Lanțul Sf. Petru	Lanțul Sf. Petru	23 Av 5697

Foto C. Burghele

Lacul Capra

Și dintre acestea, poate mai pline de farmec și mai vizitate de turiști, sunt lacurile Retezatului și Făgărașului. Pe când însă cele dintâi se află îngrămădite în inima masivului, cele din Făgăraș sunt răslețite aproape dealungul întregului lanț al Făgărașului dela lăcuțul Porceștilor, ascuns sub Chica Lacului și până la întinsul lac al Urlei. Sunt peste 100 (102), din care 40 nici nu sunt menționate în literatura geografică.

Majoritatea lor sunt situate la altitudini ce depășesc 2000 m. (Lacul Avrigului 2011, m; L. Podrăgel, 2020 m; L. Buda, 2030 m; L. Bâlei, 2043 m; L. Călțun, 2147 m; L. Urlei, 2192 m; L. Caprei, 2244 m). Cel mai întins e Lacul Bâlei, 4½ ha (46.545 m p); vin apoi Lacul Urlei (19.767 m p) și Lacul Avrigului (15.430 m p).

Turiștii ce străbat munții Făgărașului, au îndrăgit mai cu seamă Lacul Bâlei și al Urlei, al căror acces este favorizat și de existența caselor de adăpost ale Soc. Carpatine Ardelene din Sibiu.

Despre cel dintâi care este așezat pe terasa superioară a văii Bâlii, minunata povestitoare a munților noștri, Bucura Dumbravă spune următoarele: „Zidul de munți care-l înconjoară e adânc crestat, mai ales spre apus; peste pieptul stâncos din fundul lacului sare un vânturiș, al cărui cântec dulce pare însuș glasul fermecat al singurătății, când șezi liniștit și-l asculți în tăcerea serei. Circul larg are și o parte ierboasă, care se'ntinde dela zidul dințat până la lac; iarba e scurtă, deasă, mătăsoasă și plină de flori, nu-mă-uita, saxifraga și, mai târziu, cel mai bogat omeag cu tulpina scurtă".

Foto J. Fischer-Sibiu.

Lacul Capra.

Nu mai puțin ademenitoare sunt însă celelalte iezere din Făgăraș: Avrigul, de sub peretele nordic al Cioartei. Călțunul, pe lângă care trece cărarea dela vrf. Negoiului la casa de piatră dela lacul Bâlei, Capra, aflat în căldarea dintre munții Văiuga și Căprăreața, Podrăgelul și Podragu ascunse în căldări, dominate de vârfuri semețe ce trec de 2400 m, cât și puzderia de iezere mai mărunte, de unde pornesc izvoarele a o bună parte din râurile ce coboară cele 2 versante ale munților Făgărașului (Porumbăcel, Negoiu, Doamnele, Vârtopul, Buda, Galbenul, Viștișoara, Valea Rea, etc.).

Câteva itinerarii de excursii.

1. Lacul Avrigului. Din Sebeșul de sus (halta Sebeș-Olt la 8 km de

1937 ORTODOX	AUGUST 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
2 Luni Ad. Moaşt. Sf. Arhidiacon Ştefan (415)	Deslănţuirea războiului mondial (1914).	S-ta Portiuncula Portiuncula 24 Av 5697
3 Marţi Cuv. Părinţi Isachiu, Dalmat şi Favst	Bătălia dela Goraslău (1601).	Sf. Ştefan Regele August 25 Av 5697
4 Miercuri S-ţii 7 tineri din Efes († 343)	Ocuparea Budapestei de către armata română (1919).	Sf. Dominic († 1221) Perpetua 26 Av 5697
5 Joi Sf. Martir Eusigniu († 363)	† Academicianul B. P. Haşdeu (1907).	Sf. Fec. Maria Niv. Caius 27 Av 5697
6 Vineri † Schimb. la faţă a Domn. nostru Isus Hristos	Probejenia. Zi mare a neamului românesc. Marea bătălie de la Mărăşeşti (1917). Magazinele deschise.	† Schimb. la faţă a Domn, nostru Isus Hristos Schimbarea la Faţă 28 Av 5697
7 Sâmbătă Cuv. Martir Dometiu Persul († 363)	† Impăratul Octavian August (14 p. H.).	Sf. Donatu Donatu 29 Av 5697. Şabath
8 Duminecă Cuviosul Păr. Emilian Episc. Cizicului (815)	† Dumineca 7-a după Rusalii. Repaos duminecal.	Sf. Ciriac Ladislau 30 Av 5697. Roş-Chodes

Avrig) în 8—9 h. prin: Sebeşul de Sus—Moaşa sau peste Plaiul Tătarului — căldarea Găvanului — Surul; întoarcere la Avrig pe la Stâna între Izvoare — Poiana Neamţului în 7—8 ore.

2. L a c u l B â l e a (Casa de piatră), *a*) 3 ore dela casa „Bâlea" (1234 m), care se află 4 ore de halta Cârţa; h. (Cârţa—Glăjărie 2 ore cu căruţa; de aici pe jos la casa Bâlea 2 ore).

b) Casa „Negoiu" — Vârf. Negoiul (2540 m). — Strunga Dracului — L a c u l C ă l ţ u n — Paltina — Lacul Bâlei (10—12 ore).

*) Lacul Capra se află la 1 oră de Lacul Bâlii (3/4 h. urcuş la Curmătura Iezerului, apoi 1/4 h. coborâş la lac.)

3. L a c u l P o d r a g u: *a*) In 2 h. ½ cu căruţa din Cârţa sau din Arpaşul de jos — Glăjărie; apoi pe jos: Glăjărie — Boldan — lacul Podragu (3 ½—4 h.).

b) Dela casa S. C. A. din Valea Sâmbetei (3 ore dela M-rea Sâmbăta, care e la 18 km depărtare de gara Sâmbăta de jos) în 9 ore pe itinerarul: Fereastra Mare — Gălăşescu, Viştea Mare — şeaua Viştişoarei — vrf. Tărâţa — lacul Podragu.

*) Popas de noapte la casa ciobănească din Podul Giurgiului.

4. Lacul U r l e a. Din Breaza (13 km de halta Beclean sau gara Voila) la casa de adăpost Urlea (1533 m) în 3 ore; de aici la lac 3 ore sau dela casa — vrf. Urlei (3 ore), coborâre la lac 1 oră.

*) A se vedea în: Cal. 1935—XXIV fotografia lacului Bâlii şi Casa de Piatră — XIX — lacul Călţun.

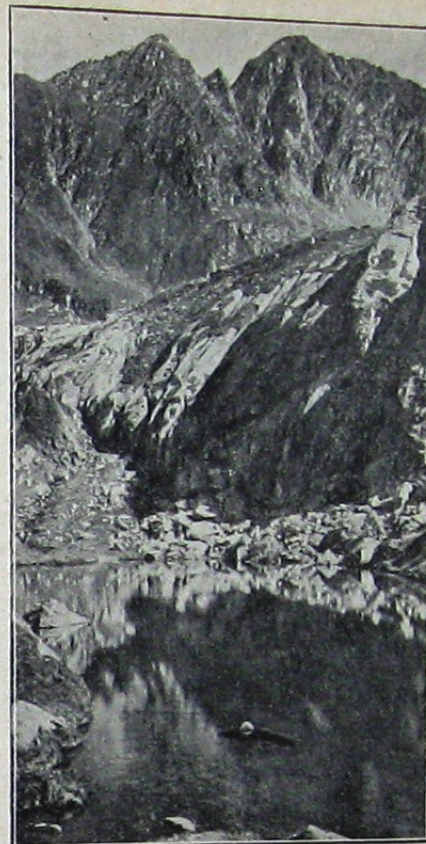

Foto J. Fischer-Sibiu

Lacul Podrăgel şi vârful Podragu (2.456)

Foto Paleps

Lacul Podagru; d'asupra lui vrf. Tariţa (2.419)

1937 — **AUGUST** — **31 zile**

ORTODOX		CATOLIC / PROTESTANT / EVREESC
9 **Luni** Sfântul Apostol Matia (70)	Cea dintâi linie telegrafică (1852).	Sf. Roman († 258) Roland 1 Elul 5697. Sun. Şafarului. Roş-Chodeş
10 **Marţi** Arhidiacon Laurenţiu (258)	Punerea pietrei fundamentale a Castelului Peleş la Sinaia în prezenţa Domnitorului Carol I (1875).	Sf. Laurenţiu († 258) Laurenţiu 2 Elul 5697
11 **Miercuri** S-ţii Euplu Arhidiaconul şi Nifon Patriarhul		Sf. Tiburţiu († 286) Titu 3 Elul 5697
12 **Joi** Sfinţii Martiri Fotiu şi Anicet	A doua mare bătălie dela Oituz (1917).	S-ta Clara Clara 4 Elul 5697
13 **Vineri** Cuv. Maxim Mărturisitorul († 662)	Bătălia dela Călugăreni (1595).	Sf. Hipolit († 523) Hildebrand 5 Elul 5697
14 **Sâmbătă** Sf. Prooroc Micheia	Aniversarea intrării României în războiul pentru întregirea neamului (1916).	Sf. Eusebiu Eusebiu 6 Elul 5697. Sabath
15 **Duminecă** † Adormirea Maicii Domnului.	† Duminecа 8-a după Rusalii. Sântă-Măria Mare. Repaos duminecal.	† Adormirea Maicii Domnului Adormirea Maicii Domnului 7 Elul 5697

LACUL BÂLEA

DE PROF. ING. ION PROTOPOPESCU
Preşedintele „T.-C. R.-secţia Banat"

Foto I. Protopopescu

Lacul Bâlea—Amurg

Foto I. Protopopescu

Piscul Bâlea

Punctul cel mai înalt, organizat pentru turism, în Făgăraş este lacul Bâlea (2043 m), unde se găseşte un adăpost — „Cabana de piatră"— confortabil pentru dormit. (In vara anului 1936 se lucra la un al doilea adăpost tot al S.K.V-ului, lângă cel existent).—In aceste condiţii lacul Bâlea constitue un important centru turisitic pentru regiunea învecinată.

Situat la 2043 m altitudine, el este cuprins în căldarea formată de muchia Bâlei, cu vârful Paltina (2397 m), muntele Pisica, cu şeaua Bâlii şi Vârful Ezerului (2421 m) spre sud şi muchea Buteanu, cu vârful Văiugi (2442 m) şi Curmătura Ezerului (2335 m) spre răsărit. Are un perimetru de ca. 1300 m, ca. 360 m lungime şi ca. 240 m lăţime. Adâncimea este mai mică de 10 m. Are o formă neregulată cu o peninsulă care intră adânc în lac şi pe care se găseşte cabana. Pereţii dela sud şi est coboară în pante repezi până la faţa apei.

Accesul direct la lac se face dela „Glăjăria" (casa pădurarului din valea Cârţişoarei) (până aici se vine cu căruţa dela Arpaşul-de-jos sau dela Cârţa prin Cârţişoara). Poteca sue în serpentine printr'o admirabilă pădure de fagi, apoi pe o curbă de nivel se ajunge, după 10.000 de paşi şi 2—3 ore de mers, la casa Bâlea (1224 m). De aici pe valea Bâlea, pe la cascada cu acelaş nume şi pe la stâna Bâlea, se ajunge la lac şi la adăpostul de piatră. (8500 paşi şi 2 jumătate până la 3 ore dela casa Bâlea). Traseul

Foto I. Protopopescu

Lacul Bâlea

Foto I. Protopopescu

Lacul Bâlea văzut după Curmătura Bâlii. In dreapta Curmătura Ezerului

AUGUST

1937 — 31 zile

ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
16 Luni Aducerea Icoanei Domnului	Construirea mănăstirei Curtea de Argeş de către Neagoe Basarab (1518).	Sf. Rochu († 1326) Rochus 8 Elul 5697
17 Marţi Sf. Martir Miron († 352)	Ziua numelui I. P. S. S. Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române Dr. Miron Cristea.	Sf. Bertram Bertram 9 Elul 5697
18 Miercuri S-ţii Mart. Flor şi Laur (320)	† Barbu Lăutaru. (Staroste de lăutari) înmormântat la Biserica Zlataust din Iaşi (1858).	S-ta Elena († 328) Elena 10 Elul 5697
19 Joi Sf. Mart. Andrei Stratilat († 304)	† Pictorul T. Aman (1891).	Sf. Donatu Sebald 11 Elul 5697
20 Vineri Sf. Prooroc Samuel (155 în. Chr.)	Bătălia dela Dealul Porcului (1917).	Sf. Bernhard († 1153) Bernhard 12 Elul 5697
21 Sâmbătă Sf. Apostol Tadeu	† Domnitorul Dimitrie Cantemir (1723).	13 Elul 5697. Sabath Sf. Atanasiu Atanasiu
22 Duminecă Sf. Martir Agatonic († 340)	† Dumineca 9-a după Rusalii. Repaos duminecal.	Sf. Timoteiu (400) Oswald 14 Elul 5697

Foto I. Protopopescu

Valea Bâlea

Foto I. Protopopescu

Curmătura Bălii

potecii pe vale nu oferă vederi prea interesante. Se poate veni la lacul Bâlea dela Negoiu pe drumul de creastă (vezi calendarul III). Traseu admirabil pe la vârful Negoiu — lacul Călţun — vârful Lăiţle — vârful Laiţa — şeaua Doamnei — căldarea Doamnei la lacul Bâlea sau şeaua Doamnei — vârful Paltina şi apoi la lac. (Cabana Negoiu — lacul Bâlea 8—9 ore). Imprejurimile lacului Bâlea sunt admirabile. In special Vânătoarea lui Buteanu oferă turistului ore de rară satisfacţie alpină. Dela lac se poate sui în Curmătura Ezerului (1500 paşi şi 40 minute — vezi „lacul Capra"), apoi peste Văiugi şi Vânătoarea ne lăsăm în căldarea Arpaşului. Trecem pe la Fântâna lui Todor (1640 m), de unde cotind la stânga spre vest, suim prin căldarea Coruga sau Căldăruşa la creastă. Aici vederea este într'adevăr magnifică. Spre est ca şi spre vest întreaga panoramă a Făgăraşului se desfăşoară înaintea ochilor. Valuri şi perdele de muchii şi creste frământă zarea până departe. Spre nord, în creastă, Netedu (2351 m) se înalţă ca un punct de observaţie. Dincolo de el în vale se deschid spre Arpăşel cele două căldări ale Găvanu-Porcului şi mai spre nord Lăcuţu. Spre sud în căldarea Văiugii dăm peste Turnu Plecat. Traversând căldarea şi creasta Văiugii ne coborâm la lacul Bâlea în punctul de unde am plecat.

Dacă din curmătura Ezerului în loc să ne ridicăm spre Văiugi luăm în cealată direcţie spre sud ajungem în vârful Ezerului (2421 m), de pe care putem urmări creasta spre apus până în şeaua Doamnei de unde prin căldarea Doamnei ne putem întoarce la lac. Interesantă de asemenea este muchia Bâlea pe care o putem urmări din „Curmătura Bâlii' (2202 m), punctul pe unde se unesc potecile care vin la lac din căldarea Doamnei şi din Paltina.

Excursii mai îndepărtate se pot face până la lacul Călţun chiar, însă acest lac intră mai curând în zona casei dela Negoiu.

De pe versantul sudic, lacul Bâlea se poate atinge pe la Cumpăna pe valea Argeşului şi pe Piscul Negru sau de la Gura Paltinului pe muntele Pisica.

1937 — **AUGUST** — **31 zile**

ORTODOX		CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
23 Luni — Sf. Martir Lupu († 278)	† La Mirceşti poetul Vasile Alecsandri (1890).	Sf. Filip Benedict	Zacheu	15 Elul 5697
24 Marţi — Sf. Martir Eutichie Ucenicul	Naşterea Regelui Ferdinand I (1865).	Sf. Bartolomeu	Bartolomeu	16 Elul 5697
25 Miercuri — Ad. Moaştelor Sfântului Apost. Bartolomeu	Ia fiinţă în Bucureşti prima asociaţie a lucrătorilor tipografi preşedinte fiind C. A. Rosetti (1858).	Sf. Ludovic Regele († 1270)	Ludovic	17 Elul 5697
26 Joi — S-ţii Martiri Adrian şi Natalia	† Sarmiza Bilcescu-Alimănişteanu (1935).	Sf. Zefirin	Ireneu	18 Elul 5697
27 Vineri — Cuv. Păr. Pimen († 415)	Domnitorul Carol I dă din Poradim un manifest către ţară (1877).	Sf. Cezar	Gebhard	19 Elul 5697
28 Sâmbătă — Cuv. Păr. Moise Etiopianul	Din ordinul Împăratului Traian se construeşte podul peste Dunăre de către inginerul Apolodor, în dreptul Severinului (105).	Sf. Augustin	Augustin	20 Elul 5697. Sabath
29 Duminecă — † Tăierea Cap. Sf. Ioan Botezătorul (Post)	† Dumineca 10-a după Rusalii. Repaos duminecal.	† Tăierea Cap. S-tului Ioan Botezătorul	Tăierea Capului S-tului Ioan Botezătorul	21 Elul 5697

LA LACUL PODRAGU

DE PROF. ING. ION PROTOPOPESCU
Preşedintele „T.-C. R.-secţia Banat"

Cu toată organizarea ce i s'a dat de către S. C. A. încă de acum 56 de ani, Făgăraşul rămâne totuşi un masiv de extenuare turistică. Numărul extrem de redus al cabanelor ce-l deservesc şi altitudinea lor joasă, — afară de cabana dela lacul Bâlea toate celelalte sunt cu aproape 1000 de metri mai jos decât creasta — fac dificilă parcurgerea întregului masiv de turiştii puţin antrenaţi şi în orice caz fac prohibitivă cercetarea amănunţită fără acele obositoare şi antipatice pierderi de înălţime şi de timp provocate de revenirea la cabană. Din această pricină Făgăraşul nu e bine cunoscut şi numai astfel s'a putut perpetua până azi grosolana eroare dela Fundul Căldării Caprei, de unde absolut toate hărţile — militare şi turistice — fac să izvorească valea „B u d a" care de fapt izvoreşte, la 2,5 km mai la est, din ezerul Buda (sau Piscul Negru) situat şi el la răsărit de vârful Piscu Negru (Râiosu sau Arpaşul Mic) cota 2451.

Foto I. Protopopescu

Cele două căldări suprapuse; jos lacul Podragu.

Şi dacă lacul Bâlea se găseşte deservit excepţional de o cabană la 2000 de metri, lacul Podragu, al doilea lac mare din Făgăraş nu este deservit prin nimic. Adăpostul de vânătoare dela Boldan este prea jos şi nu este amenajat iar bordeiul de vânătoare din Muchia Tărâţa — calea Carelor — este şi neîncăpător şi complet neamenajat. Nu le rămâne turiştilor altă posibilitate decât a cortului — costisitoare fiindcă cere un om de pază peste zi — sau trecerea dincolo de creastă în Muntenia, la bordeiul de cârlani în care ciobanul Ion I. Popa din Corbeni-Argeş a amenajat la 2200 m altitudine adăpost pentru 12 persoane, unde însă nu se găseşte nimic de mâncare. Şi totuşi lacul Podragu trebuie cercetat atât pentru el cât şi pentru vecinătăţile lui extrem de interesante. Lacul este situat la 1995 m altitudine, în căldarea Podragu de unde isvoreşte râul cu acelaş nume, afluent pe dreapta al Arpaşului Mare. Fundul căldării este străjuit la apus de vârful Podragu (2454 m) la sud de şeaua Podragului (2307 m) şi la răsărit e vârful Tărâţa (2419 m). Valea curge

Foto I. Protopopescu

Lacul suspendat al Podragului (2.160)

1937	AUGUST 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
ORTODOX		
30 Luni S-ţii Alex., Ioan şi Pavel Patr. Constantinop.	Luarea Griviţei (1877)	S-ta Roza († 1617) Beniamin 22 Elul 5697
31 Marţi Pom. Brâului Maicii Domn.	Moartea lui Aurel Vlaicu (1913)	Sf. Raimund Bertrand 23 Elul 5697
1 Miercuri Indictionul şi Cuv. Simion Stâlpnicul	SEPTEMVRIE Zi 'ntâi de Răpciune. Anul Nou dela facerea lumii 7445.	Sf. Egidiu (Gilles) Egidiu 24 Elul 5697
2 Joi Sf. M. Mamant († 275) şi Ioan Pustnicul	Mitropolitul Dionisie Lupu, al Ungro-Vlahiei la anul 1819 reînfiinţează şcoala de cântări la mitropolie, numind ca Director pe Ieromonahul Macarie.	Sf. Ştefan Regele Lea şi Raşela 25 Elul 5697
3 Vineri Sf. Mart. Antim Ep. Nicomidiei († 317)	Ştefan cel Mare sfinţeşte mânăstirea Putna (1469).	Sf. Mansuet Mansuet 26 Elul 5697
4 Sâmbătă Sf. Mart. Vabilă Episc. Antiochiei Mari (250)	In curtea bisericii Sf. Gheorghe Vechiu se înfiinţează prima şcoală românească de către Gh. Lazăr (1817).	S-ta Rozalia († 1160) Moise 27 Elul 5697. Sabath
5 Duminecă Sf. Prooroc Zacharia	Dumineca 11-a după Rusalii. Repaos duminecal.	Sf. Laurenţiu Episcopul Nathanael 8 Elul 5697

între piciorul Podragului, cu cele două vârfuri Turnurile (2287 şi 2070 m alt), pe stânga (vest) şi Muchia Tărâţa pe dreapta (est).

Frumuseţea lacului şi căldării Podragu şi superioritatea lui faţă de lacul Bâlea constă, între altele, în faptul că aici avem o dublă căldare suprapusă. Imediat sub creasta şeii este o căldare suspendată în care se găseşte un mic lac. Sub peretele vertical al acestei căldări se desfăşură cea de a doua căldare, Căldarea mare, în care este lacul Podragu. Ceva mai spre vest şi mai jos este un al doilea lac al căldării mari.

Diametrul circului este de ca. 1 km, lacul are un perimetru de ca. 850 m cu o dimensiune de ca. 250 m şi alta de circa 200 m. Este aproape de două ori mai adânc decât lacul Bâlea (Podragu are 17 m adâncime şi Bâlea 9 m). Cea mai frumoasă vedere a lacului şi a teraselor este de pe Muchia Tărâţa. Accesul direct al lui se face pe Muchea Tărâţa dela Glăjăria din valea Arpaşului Mare unde se poate ajunge cu căruţa din Arpaşul de Jos — staţie de C. F. R. — prin Arpaşul de Sus şi Săcel. Dela Glăjărie trecem de casa pădurarului, mergem în sus pe un drum de căruţă care duce pe vale şi luăm la stânga prin pădure (marcajul prost). După 9700 paşi suntem la Izvorul din Curmătură de unde după alţi 2300 paşi eşim din pădure la Boldanul. Trecem la 200 de paşi de adăpostul de vânătoare şi urcăm în muche. Priveliştea este admirabilă. In stânga valea Ucea Mare în dreapta valea Arpaşului Mare, în fund vedere asupra căldării Arpaşului cu vârful Arpaşul Mic deoparte, Ucea Mare, Ucişoara şi vârful Corăbiei de altă parte. Creasta Podragu cu Turnurile desparte valea Podragu de valea Arpaşului. După încă 2000 paşi ajungem la Lespezi sub care în dreapta jos spre valea Arpaşului se găseşte un izvor. Vederea este mai întinsă deasupra masivului. Trecem Lespezile şi după 2200 paşi suntem la Prelunci, admirabile coaste de iarbă spre valea Ucea Mare. In faptul zilei zeci de capre negre sburdă pe aceste locuri. Incă 2200 paşi şi sosim la punctul cel mai înalt al potecii pe Tărâţa. Facem un detur printre stâncile care menajează o bună trecere pe lângă adăpostul de

Foto I. Protopopescu

Ezerul Podu Giurgiului.

Foto I. Prptopopescu

Căldarea Arpaşului Mare — Vârtop — văzută de pe muchea Tărâţa. In primul plan muchea Podragului. In stânga vrf. Arpaşul Mare (vrf. Vârtopu) 2.471.

1937 ORTODOX	SEPTEMVRIE 30 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
6 Luni Minunea Arhanghelului Mihail	• Mihail Kogălniceanu (1817).	Sf. Petroniu Episcopul Magnus 29 Elul 5697. Ajun de Anul Nou
7 Marți Sf. Martir Sozont († 288)	Bătălia dela Petroșani (1916).	S-ta Regina Regina 1 Tișri 5698. Anul Nou, ziua I-a
8 Miercuri † Naș. Maicii Domnului	Magazinele deschise.	† Nașterea Maicii Domn. Nașterea Maicii Domn. 2 Tișri 5698. Anul Nou, ziua II-a
9 Joi Sf. și drepții Ioachim și Ana Păr. Maicii Domnului	Bătălia dela Dealu Cireșoaia (1917).	Sf. Petru Claver Bruno 3 Tișri 5698. Postul Ghedalia
10 Vineri Sf. Mart. Minodora, Mitrodora și Nimfodora	† Avram Iancu, vestitul luptător pentru desrobirea Românilor din Ardeal (1872).	Sf. Nicolae de Tolentino Sostenes 4 Tișri 5698
11 Sâmbătă Cuvioasa Maică Teodora	Apariția gramaticei românești (în latinește) de Micu și Șincai (1780).	Sf. Iacint Gerard 5 Tișri 5698 Sabath
12 Duminecă Sf. Martir Autonom (298)	† Dumineca înaintea Înălțării Sfintei Cruci. Repaos duminecal.	Sf. Nume al Mariei Otilia 6 Tișri 5698

Foto I. Protopopescu

Bordeiul lui Ion Popa din Podu-Giurgiului.

vânătoare—Calea Carelor—și suntem la capătul drumului pe Muchea Tărâții (20.000 pași dela Glăjărie). De aici lacul Podragu și cele două terase se văd admirabil și dau frumoase subiecte fotografice. Acum începe coborâșul pe coastă la lac. Serpentinele duc repede la vale și suntem la lac după 2000 de pași. In total dela Glăjărie până aici sunt 22.000 de pași și 5 până la 8 ore. Dela lac în 30—40 minute suntem în șeaua Podragului (1800 pași) și de aici în 20 de minute și 1100 pași ajungem la bordeiul lui Ion Popa din Podul Giurgiului, unde putem rămâne peste noapte. Acest bordeiu se găsește în drumul de creastă dela Bâlea la Viștea. Lacul este romantic. O văgăună — Căldarea Ezerului — cuprinsă între vârful Arpașul Mare (2471 m), șeaua Podrăgelul, vârful Podragul și piciorul Podu Giurgiului. Izvoare puternice es de sub Podragu formând valea Podu Giurgiului, unul din izvoarele pârâului Mircii, afluent pe stânga al pârâului Buda. La răsărit creasta Viștii Mari cu Vârful Moldovanul (2542 m) și Viștea mare (2526 m) îmbie mai departe la drum. Din căldarea Ezerului suim Arpașul Mare de unde vederea este încântătoare asupra căldării Vârtopu, Podrăgelului și văii Buda. Dela ezer în vrf. Giurgiului 1700 pași de unde pe o creastă îngustă în 2500 pași suntem în vrf. Arpașului Mare.

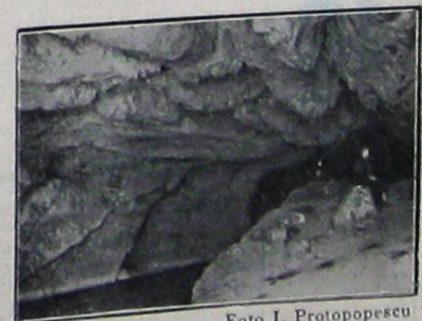

Foto I. Protopopescu

Lacul Podragu-seara — căldarea suspendată și V. Podragu — în stânga vrf. Tărâța (2.414) în dreapta vrf. Podragu (2.454).

PEȘTERA BOLII

DE PROF. ING. ION PROTOPOPESCU
Președintele „T.-C. R.-secția Banat"

Cine vine cu trenul la Pietroșeni, înainte să ajungă în stația Peștera Bolii, poate observa că linia ferată trece podul peste un pârâu care vine de sub munte din stânga. Este pârâul Jupâneasa care ese din peștera Bolii. Situată în vecinătatea imediată a Pietroșenilor (6 km), lângă stația Peștera Bolii, în fața Cetății Bolii (827 m) care se ridică între șosea și calea ferată, peșterea este de fapt un tunel pe care și l-a săpat apa în dealul Dâlmoș în punctul numit Ponor.

Foto I. Protopopescu

Peștera Bolii — Faldurile și peretele tavanului.

1937 ORTODOX	SEPTEMVRIE 30 zile	CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
13 Luni Sf. Martir Corneliu Sutaşul	† Domnitorul Neagoe Vodă (1521).	Sf. Filip	Teofil	7 Tişri 5698
14 Marţi † Inălţarea Sfintei Cruci	Ziua Crucii. Se scoate Sfânta Cruce în biserici. Post mare Magazinele deschise.	† Inălţarea S-tei Cruci	Inălţarea S-tei Cruci	8 Tişri 5698
15 Miercuri Sf. Martir Nichita Românul (330)	Inmormântarea lui Neagoe Vodă Basarab în mânăstirea Curtea de Argeş (1521).	7 dureri ale Mariei. († Quatember)	Constanţia	9 Tişri 5698. Ajun de Iom Kipur
16 Joi Sfânta Martiră Eufimia († 303)	Moartea lui Gheorghe Lazăr (1823).	Sf. Corneliu Papa	Eufemia	10 Tişri 5698. Iom Kipur
17 Vineri S-tele M. Sofia, Elpida, Agapi şi Pistis	† Iulia Haşdeu (1888).	Stigmatele S-lui Francisc. († Quatember)	Hildegard	11 Tişri 5698
18 Sâmbătă Cuv. Eumeniu Ep. Gortinei	† Academicianul Grigore Tocilescu (1909).	Sfântul Iosi Cupertin. († Quatember)	Siegfried	12 Tişri 5698. Sabath
19 Duminecă Sf. Martir Trofim († 278)	† Dumineca după Inălţarea Sfintei Cruci. Repaos duminecal.	Sf. Ianuariu	Ianuariu	13 Tişri 5698)

Foto I. Protopopescu

Peştera Bolii — interior.

Foto I. Protopopescu

Peştera Bolii — Intrarea în Peşteră.

Gura de intrare magnific săpată în piatră acuză lămurit caracterul de eroziune al formaţiunei. Este după toate probabilităţile, cum indică de altfel denumirea de Ponor a intrării, una din multele doline ce se găsesc, în special în Ardeal, în complexurile calcaroase. Formaţiunile de falduri şi perdele ale tavanului indică fenomenele de scurgere a apelor de infiltraţie de deasupra. Peştera e largă şi destul de înaltă. Vizitarea ei comodă. Intrarea are amenajate trepte şi eşirea se face trecând peste apă. Accesul din Pietroşeni pe şoseaua care merge dealungul căii ferate sau cu trenul.

Foto I. Protopnpescu

Peştera Bolii — eşirea râului din Pesteră sub calea ferată.

Foto I. Protopopescu

Peştera Bolii — Bolta de intrare.

LACUL ŞI CĂLDĂRILE CAPRA

DE PROF. ING. ION PROTOPOPESCU
Preşedintele „T.-C. R.-secţia Banat"

Pornind dela casa de piatră de lângă lacul Bâlea (2.043 m), pe coasta răsăriteană a căldării spre „Vânătoarea", suntem în 40 de minute şi după 1500 paşi în curmătura Ezerului (2333 m) de unde jos se vede admirabil lacul Capra (2241 m) cel mai mare lac de pe versantul muntean al Făgăraşului. De fapt în această căldare, una din cele trei ale văii Capra, sunt două lacuri foarte aproape unul de altul, cel de al doilea însă este mascat aşa că din şea se vede numai unul. Căldarea lacurilor, denumită „Căldarea Ezerului" este cuprinsă între vârful Ezerului (2421 m) la S, Curmătura Ezerului la W, Vârful Văiugi (2442 m) la N şi Capra (2494 m) la E. Ea se deschide spre sud-est cu izvorul mijlociu al văii. Izvorul vestic formează Căldăruşa Lungă, cuprinsă între muntele Pisica şi Vârful Ezerului iar cel estic ese din Fundul Caprei, o căldare dedublată. Traversarea Căl-

SEPTEMVRIE

1937 — **30 zile**

ORTODOX		CATOLIC / PROTESTANT / EVREESC
20 Luni Sf. Martir Eustațiu († 130)	Se sfințește în București Biserica Domnița Bălașa (1885).	Sf. Eustațiu Friderica 14 Tișri 5698. Ajun de Sucoth.
21 Marți Sf. Apostol Codrat	Apariția completă a Cronicei lui Șincai în 3 volume, după ordinul Domnitorului Grigore Ghica (1853).	Sf. Apostol Matei Matei 15 Tișri 5698. Sucoth, ziua I-a
22 Miercuri Sf. Mart. Foca († 102)	Inaugurarea în București a apei de băut filtrată în filtrele dela Arcuda în prezența Regelui Carol I (1888).	Sf. Mauriciu Mauriciu 16 Tișri 5698 Sucoth, ziua II-a
23 Joi Zămislirea Sf. Prooroc Ioan Botezătorul	Inceputul toamnei.	Sf. Lin Papa Ioil 17 Tișri 5698 Sucoth, ziua III-a
24 Vineri S-ta Martiră Tecla	In anul 1708 mitropolitul Antim Ivireanul zidește Biserica Antim.	Sf. Gerard Ep. Zămislirea Sf. Ioan Botezătorul 18 Tișri 5698. Sucoth, ziua IV-a
25 Sâmbătă Cuv. Eufrosina și Cuv. Pafnutie (tatăl ei) († 410)	Inaugurarea Castelului Peleș în prezența Regelui Carol I și a Reginei Elisabeta (1883).	Sf. Firmin Cleofa 19 Tișri 5698. Sucoth, ziua V-a Șabath
26 Duminecă Adorm. Sfânt. Ioan Evanghelistul († 100)	† Dumineca 18-a după Rusalii. Repaos duminecal.	Sf. Ciprian Ciprian 20 Tișri 5698 Sucoth, ziua VI-a

Foto I. Protopopescu

Lacul Capra; în fund Râiosu

Foto I. Protopopescu

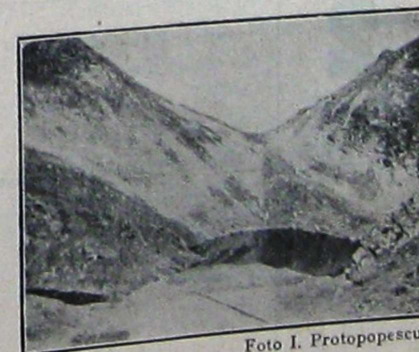
Lacul Capra și curmătura Ezerului

dării Ezerului până pe piciorul vârfului Capra se face în 1500 de pași. Priveliștea este de pretutindeni splendidă. Din Curmătură se vede muchia Piscului Negru cu căldările de grohotiș care au atras muntelui denumirea de Râiosu. De pe piciorul Caprei se văd departe în jos cheile Argeșului, spre apus și miazăzi Cozia, și mai sus ceva spre est Lespezile Călțunului. Dincolo de piciorul Caprei spre est se întinde a treia căldare Fundul Caprei, din care toate hărțile în mod greșit fac să isvorească Buda. Această căldare e magnifică. Coborîm în ea în 1500 pași, o traversăm cam la 200 m sub vârful Capra și după 3900 pași din piciorul Caprei, eșim din ea. Suind încă 400 pași ajungem în crestuța care o dedublează și după încă 500 pași suntem la strunga mică sau Portița Arpașului (2175 m), cumpăna între valea Caprei în Muntenia și valea Arpașului în Ardeal.

Creasta nordică pe sub care am trecut este extrem de interesantă. Dacă din curmătura Ezerului în loc să coborâm la loc, suim creasta, ajungem în vârful Văiugi (2442 m). Este cu desăvârșire falsă denumirea Buda pe care o găsim în hărți. Lăsăm în stânga căldarea Văiugii și trecem în vârful Vânătoarea (2508 m) lângă care spre sud, lângă fosta granița dintre Muntenia și Ardeal se ridică vârful Capra (2494 m). Pe un coborâș tare ajungem la Portița Arpășelului (2303 m) cu minunată vedere. Creasta continuă prin vârful lui Adam (2370 m), vârful Fântânii (2374 m), și vârful Vârtopel (2385 m) spre Porțita Arpașului (2175 m). Dela casa de adăpost dela lacul Bâlea, parcurgerea căldărilor și a crestei nordice, inclusiv vârful Ezerului dela sud de lacul Capra, se face comod și cu folos într'o zi. Deși încă neorganizat turistic, accesul lacului Capra cu trecere apoi la Bâlea se poate face și de pe valea Argeșului—pe la Cumpăna —și pe valea Caprei.

Foto I. Protopopescu

Lacul Capra și vrf. Văiugi

Foto I. Protopopescu

Lacul Capra, Vrf. și curmătura Ezerului

1937 SEPTEMVRIE 30 zile

ORTODOX		CATOLIC / PROTESTANT / EVREESC
27 Luni. Sfântul Martir Calistrat (280)	Ziua morţii Regelui Carol I, (1914).	S-ţii Cosma şi Damian (290) / Waldemar / 21 Tişri 5698. Sukoth, ziua VII-a
28 Marţi. Cuv. Părinte Chariton († 274)	Moartea lui Costache Negri (1876).	Sf. Venceslau / Job / 22 Tişri 5698. Şmini-Aţareth (Sfârşitul cuşt.)
29 Miercuri. Cuv. Părinte Ciriac Sihastrul († 408)	Bătălia dela Olt (Porumbacul-Sibiu) (1916).	† Arhanghelul Mihail / Arhang. Mihail / 23 Tişri 5698. Simchat Thora
30 Joi. Sf. Păr. Grigore Episcopul Armeniei Mari	Este ales Domn al Munteniei Matei Basarab (1633).	Sf. Ieronim / Ieronim / 24 Tişri 5698
1 Vineri. Sf. Ap. Anania (70) şi Ac. Prea Sf. N. de Dumn.	**OCTOMVRIE** Zi'ntâi de Brumărel.	Sf. Remigiu Ep. / Benignu / 25 Tişri 5698
2 Sâmbătă. Sf. Martiri Ciprian şi Justina († 304)	Târnosirea bisericei Sf. Nicolae din Iaşi (1904).	† Ingerul Păzitor / Leodegar / 26 Tişri 5698. Sabath
3 Duminecă. Sf. Martir Dionisie Aeropagitul Ep. Atenei († 96)	† Dumineca 19-a după Rusalii. Repaos duminecal.	Sf. Tereza a Pruncului Isus / Evald / 27 Tişri 5698

LACUL CĂLŢUN

DE PROF. ING. ION PROTOPOPESCU
Preşedintele „T.-C. R.-secţia Banat"

Foto I. Protopopescu

Lacul Călţun cu Lăiţelul

Aşezat într'o poziţie topografică aparte lacul Călţun pare o sihăstrie a pitorescului. Ascuns privirilor indiscrete el abia se arată cui ştie să-l descopere de pe vârful Negoi sau de pe vârful Lăiţel. Agăţat sub coastele vârfului Călţun (2528 m) pare un popas de odihnă a ochiului care alunecă înfiorat, dealungul lespezilor lucioase şi umede, pe peretele veşnic întunecat la ora la care turistul ajunge să treacă pe sub el. De pe mal este o oază de lumină în care cerul se răsfrânge cu minunatele şi fantasticele lui jocuri de nouri. Şi după ce ai trecut Strunga Dracului, cu ochii aţintiţi numai în jos, sub tine, unde cauţi loc de pus piciorul, vederea care se deschide larg peste lac lunecând pe lângă Lăiţel spre Piscul Negru şi Râiosu îţi dă liniştea de care are nevoe şi trupul şi sufletul pentru a înfrunta drumul ce mai rămâne de făcut. Prinsă între Călţun la sud-vest şi mica şea a Laiţii la nord, căldarea lacului se deschide într'un prag imens spre răsărit, de care abia de pe piciorul Lăiţelului ne dăm seama. Este o căldare suspendată din cele mai tipice. Vederea de pe Lăiţel detaşează lămurit o creastă NV-SE (Negoiu-Călţun) din care la Portiţa Călţunului se ramifică, scundă şi îngustă ca o lamă de cuţit, creasta care formează Fundul Lăiţii şi care coboară până în şeaua pe unde trece poteca spre vârful Lăiţel la o înălţime cu abia câţiva metri mai sus decât lacul.

Lacul Călţun constitue izvorul propriu zis al Argeşului, este un lac mic — lăţimea lui nu depăşeşte 50 m — are o apă extrem de rece şi este permanent alimentat de izvoarele din muntele Călţun.

Accesul lui direct se face dela cabana Negoiu. Până la cabană se vine pe poteca dela Glăjăria din valea Porumbacului (până aici cu căruţa dela Porumbacu). Dela cabană se urcă Negoiu (vezi calendarul III) se trece Strunga Dracului sau Strunga Doamnelor (vezi calendarul II) şi prin Portiţa Călţunului se ajunge la lac.

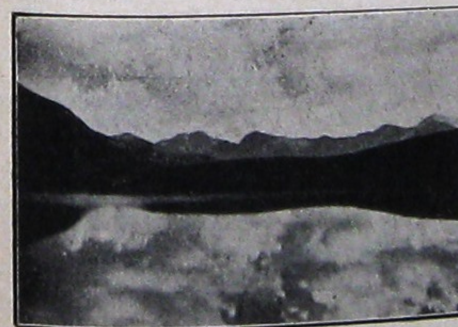

Foto I. Protopopescu

Lacul Călţun

Intoarcerea se poate face ocolind vârful Negoiu prin Strunga Berger.

Dela Glăjărie la cabana Negoiu 17.800 paşi şi până la 5 ore. Dela cabana Negoiu la vârful Negoiu 7000 paşi şi $2^1/_2$—3 ore. Dela Negoiu la lac 3000 paşi şi $1^1/_2$ oră. Intoarcerea trebuie să se facă la cabana Negoiu.

Dela S, din Muntenia putem veni la lac pe Argeş şi pe Paltin în sus.

1937 ORTODOX	OCTOMVRIE 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
4		Sf. Francisc d'Assise († 1226)
Luni		Frederic
Sf. Păr. nostru Ieroteiu Ep. Atenei	Logodna Domnitorului Carol I al României cu Principesa Elisabeta de Wied (1869).	28 Tişri 5698
5		Sf. Aurelia
Marţi		Fides
Sf. Martiră Haritina († 290)	Apare primul „Dicţionar enciclopedic ilustrat al limbii române" Cartea Românească (1931).	29 Tişri 5698
6		Sf. Bruno († 1101)
Miercuri		Charitas
Sf. Apostol Toma	Apariţia primei Biblii complete tipărită la Bucureşti şi numită „Biblia lui Şerban" (1688).	30 Tişri 5698. Roş-Chodeş
7		Prea Sf. Rozariu a Sf. Fec. Maria
Joi		Spes
S-ţii Mart. Sergiu şi Vach († 204)	Moartea lui Dimitrie Sturdza (1914).	1 Heşvan 5698. Roş-Chodeş
8		S-ta Brigita († 1373)
Vineri		Efrem
Cuv. Maică Pelagia	Intrarea triumfală a Domnitorului Carol I în Capitală după războiul neatârnării (1878).	2 Heşvan 5698
9		Sf. Dionisie († 272)
Sâmbătă		Dionisie
Sf. Apostol Iacob al lui Alfeu	† Mitropolitul Atanasie Mironescu fost primat al României (1931).	3 Heşvan 5698. Sabath
10		Francisc Borcia (1572)
Duminecă		Amalia
S-ţii Martiri Evlampiu şi Evlampia	† Dumineca 20-a după Rusalii. Repaos duminecal.	4 Heşvan 5698

ABRUD DETUNATA

DE VALERIU PUŞCARIU
Secretar general T.-C. R.—secţia „Frăţia Munteană".

La capătul liniei înguste, care pleacă din Turda (Arieş în sus) [1] şi nu departe de Câmpeni (13 km) se află orăşelul Abrud, tot aşa de strâns legat de evenimentele care au precedat redeşteptarea naţională a Românilor din Ardeal ca şi cel dintâi. Căci dacă Câmpenii au fost în timpul revoluţiei dela 1848—49 cartierul lui Avram Iancu şi al tribunilor săi, în preajma Abrudului s'au dat lupte crâncene între oştile nemeşilor unguri şi cele comandate de Horia şi Crişan. Tot în Abrud au poposit în refugiul lor, istoricul Nicolae Bălcescu şi fraţii Goleşti. Unul din cele mai vestite centre miniere încă de pe vremea exploatărilor făcute de Romani, numit de ei ,,Alburnus major'', bogat oraş băieşesc în timpurile mai noi, cu viaţă largă aşa cum îl arată în romanul său ,,Arhanghelii'', scriitorul I. Agârbiceanu, şi cu multe privilegii căpătate chiar sub vitregа stăpânire maghiară, Abrudul n'a rămas decât cu gloria avuţiei de altă dată, de când au amuţit şteampurile Buciumanilor.

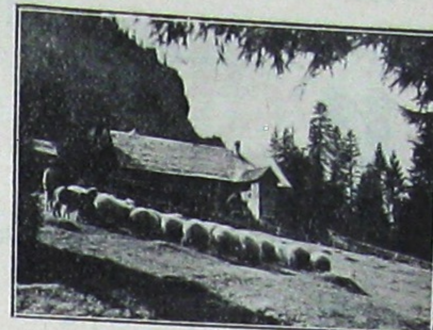

Foto Val. Puşcariu

Casa T. C.-R. „Detunata" la poalele Detunatei goale

Cadrul pitoresc ce-l înconjoară, de la pădurile de brazi ce strâng culmile şi până la pajiştele de flori ce se răsfaţă sub cele două Detunate fac din el şi un însemnat centru de turism şi de sporturi de iarnă (în special ski).

Drumurile care duc la minele de aur dela Roşia Montană, cu urme de vechi exploatări romane în dealul sfredelit al Cârniculului (Cetăţile Romane), către satele buciumane şi cele două Detunate sunt cutreerate nu numai de şcolile ce se perindă în fiecare vară în excursie prin Munţii Apuseni, ci din ce în ce mai mult şi de aceea lume dornică să respire aerul de munte şi mireasma bradului.

In special mănunchiul de prisme bazaltice al stâncei Detunata Goală, ieşită aşa de măiestrit din măruntaiele înferbântate ale pământului, e una din minunile geologice cele mai de preţ pe care le are ţara românească [2]).

Turiştii obicinuiţi cu urcuşul munţilor sunt îndemnaţi să ajungă pe podul înalt al Vâlcanului (1266), cu colţi de marmoră ce strălucesc la soare, amintind făptura Suhardului dela intrarea Cheilor Bicazului.

Excursii. — Din Abrud la:

a) Cetăţile Romane (Roşia Montană) pe cărare direct peste deal 1½—2 h.; de vizitat exploatările romane, rezervoarele de apă, galeriile exploatărilor actuale (a se cere în prealabil permisiunea Direcţiunei Oficiului Aurului din Abrud). Intoarcerea la Abrud prin Gura Roşiei.

b) Vâlcan (1266 m), dist. aprox. 13 km (9 km până la poale şi 3—4 km până la vârf).

---

1. Vezi şi Calendarul turistic pe 1934: Valea Arieşului (săptămâna XXI).
2. In anul 1933 ,,Detunata Goală'' şi pădurea înconjurătoare a fost declarată în urma cererei Comisiunei Monumentelor Naturii pentru Ardeal şi pe baza legii existente, ,,Monument al Naturii''.

1937 OCTOMVRIE 31 zile

ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
11 **Luni** Sf. Apostol Filip din cei 7 Diaconi († 70)	Zidirea mănăstirii Pasărea de lângă București (1813).	Sf. Nicasiu Burkhard 5 Heșvan 5698
12 **Marți** Sf. Martiri Proviu, Tarah și Andronic († 177)	† Andrei Mureșanu, poetul redeșteptării noastre naționale (1863).	Sf. Serafin Maximilian 6 Heșvan 5698
13 **Miercuri** S-ții Martiri Carp și Papil († 250)	† Generalul Dragalina în luptele dela Jiu (1916).	Sf. Eduard Koloman 7 Heșvan 5698
14 **Joi** Prea Cuvioasă Maica noastră Paraschiva	Sânta-Vineri. La Mitropolia din Iași se face slujba moaștelor Cuvioasei Paraschiva.	Calixt Wilhelmin 8 Heșvan 5698
15 **Vineri** Sf. Martir Lucian Preotul Antiochiei († 311)	Incoronarea la Alba-Iulia a Regelui Ferdinand I și M. S. Reginei Maria (1922).	S-ta Teresia († 1582) Hedviga 9 Heșvan 5698
16 **Sâmbătă** Sf. Martir Longin Sutașul	Aniversarea nașterii M. S. Regelui Carol II (1893).	Sf. Gall Abatele Gall 10 Heșvan 5698. Sabath
17 **Duminecă** Sf. Prooroc Osie si Sf. Martir Andrei Cretanul	† Dumineca 21-a după Rusalii. Repaos duminecal.	S-ta Margareta Maria Florentina 11 Heșvan 4698

c) La Detunata Goală (1169 m), 11 km până la biserica din Bucium Șasa (în drum se pot vizita „șteampurile" țărănești; de aici urcuș la Detunata Goală în ¾—1 oră. La ½ oră depărtare de ea spre Miazăzi se află vrf. Detunata Flocoasă (1255 m), mai puțin interesantă fiindcă e aproape în întregime acoperită cu brad, nelăsând să se vadă stâlpii de bazalt decât pe o mică porțiune în partea de N-W. Priveliștea de pe vârful Detunatei Goale e foarte cuprinzătoare; pe vreme frumoasă se disting spre W: Vâlcanul, Strâmba, apoi Găina și culmea Bihariei; spre N: coama domoală a Muntelui Mare; spre N-E și E vârfurile mai mici dar mai apropiate: Poenița, Colțul Cioranului, Suligata, Geamăna, iar spre S: munții Negrileasa, Vulcoiul sau Corabia și Boteșul.

d) Dela Detunata se poate merge direct la Roșia Montană în 2 h peste: Păltiniș — Dealul Suligatului — Bucium Muntar.

Sub stânca Detunatei Goale se află o casă de adăpost, ce aparține T.-C. R.—secția „Frăția Munteană" din Cluj, cuprinzând 4 camere, 1 sală de mâncare, verandă, bucătărie, cămară și pivniță, care e la dispoziția turiștilor dela 1 Mai — 15 Octombrie.

Ski.—Admirabile terenuri de ski pentru antrenament în imediata apropiere a Abrudului (D. Știurț) cât și pentru curse de lungă durată (Balomireasa, Muntele Mare).

Foto Val. Pușcariu

Muntele Vâlcan

1937 ORTODOX	OCTOMVRIE 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
18 Luni Sfântul Apostol Luca Evanghelistul	Apare revista literară „Fântâna Blanduziei“ condusă de Mihail Eminescu în București între anii (1888—1889).	Sfântul Luca Evanghelistul Luca Evanghelistul 12 Heșvan 5698
19 Marți Sfântul Prooroc Ioil (800—750 în. Chr.)	† Profesorul Dr. Victor Babeș (1926).	Sf. Petru d'Alcantara Florentin 13 Heșvan 5698
20 Miercuri Sf. Martir Artemiu († 361)		Sf. Capresiu Wandelin 14 Heșvan 5698
21 Joi Cuv. Părinte Ilarion cel mare († 833)	Inaugurarea noului Palat al Universității din Iași (1897).	S-ta Ursula Ursula 15 Heșvan 5698
22 Vineri Sf. Părinte Averchie Episc. Ierapoliei (188)	La anul 1740 în chiliile Sf. Sava se instalează o tipografie purtând titlul „Tip. Școalelor Văcărești“.	S-ta Cordula Cordula 16 Heșvan 5698
23 Sâmbătă Sf. Apostol Iacob Fratele Domnului	In anul 1860 tipografia colegiului Sf. Sava, fu intitulată „Tipografia Academiei Naționale“, cu privilegiul tipărirei cărților didactice.	Sf. Severin Severin 17 Heșvan 5698. Sabath
24 Duminecă Sf. Martir Areta și cei cu el († 542)	† Dumineca 23-a după Rusalii. Repaos duminecal.	Sf. Rafael Salomeea 18 Heșvan 5698

M-ȚII GUTÂIULUI

DE VALERIU PUȘCARIU
Secretar general T.-C. R.-secția „Frăția Munteană“, Cluj.

Foto Fr. Nistor

La poalele Gutâiului.

In colțul de Sud West al Maramureșului, dincolo de Țara Oașului ajungând spre W până în valea Tisei, iar spre S până în acea a Someșului se întinde un lanț de înălțimi ce formează munții Gutâiului.

Acest nume vine dela culmea principală G u t â i u l, care stăpânește izvoarele Marei, despărțite de munții Tibleșului prin șoseaua Budești-Cavnic.

De formațiune geologică asemănătoare cu acea a vestitelor Detunate din Munții Apuseni (tufuri andesitice, bazalturi), această culme deși nu atinge nici 1500 m (1.447) prezintă pereți verticali inaccesibili dinspre N cu turnuri înalte și blocuri răvășite, dând de departe impresia unei cetăți în ruină. Creasta principală zimțuită sub formă de pieptene, numită de localnici ,,Creasta Cocoșului'' se înalță brusc deasupra a două ,,ochiuri de mare'' [1]), înconjurată la poale de o frumoasă pădure de fagi, de deasupra căreia privirea lunecă spre satele împrăștiate în Valea Marei: Crăcești, Desești, Breb, Hoteni, Budești, Sârbi până la salinele dela Ocna Șugătag.

E x c u r s i i p e G u t â i u. — O șoseaua frumoasă urcă din Baia Sprie în numeroase serpentine printr'o tânără pădure de fag până la granița dintre județele: Satu Mare și Maramureș.

Turiștii pot folosi autobusul Baia Mare—Sighet care circulă de 2 ori pe zi. Pentru cei ce vin din Baia Mare urcușul se poate face direct, fie dela Baia Sprie pe la lacurile lui Pintea Viteazul, fie mai ales dela ultimul canton silvic, unde șoseaua începe să coboare spre Crăcești.

Din C r ă c e ș t i (31.5 km din Baia Sprie; 25 km din Sighet) prin: Afinet — La Scaune — Preluca sub Gutâiu — Creasta Cocoșului (2—2 h. ½)— de aici în ¾ h. la vrf. Gutâiului (1.447) cu o întinsă priveliște spre: Cavnic, Țibleșul (1842), Șatra; în depărtare spre W se distinge cursul Tisei.

Coborâș prin partea de Est a muntelui pe la izvoarele Brebului — satul Brebu — Ocna Șugătag (3—3 ½ ore), unde se pot vizita interesante saline.

Foto Val. Pușcariu

„Creasta Cocoșului“ de pe muntele Gutâiu.

Satele din valea Marei cu biserici vechi de lemn (Brebu, Sârbi, Călinești, Giulești) sunt deasemeni un punct de atracție pentru turiști [2]).

1. Cel mai mare dintre aceste lacuri care se preface treptat într'o turbărie se află sub peretele apusean al muntelui; celalalt mai mic'' Tău Tăciunosu'', ceva mai departe de perete în partea de Nord.

2. Vezi și Calendarul pe 1936 (articolul: Sate și biserici de lemn din Maramureș, săptămâna XXXVIII și XXXIX).

1937 ORTODOX	OCTOMVRIE 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
25 Luni Mart. Marcian și Martirie († 346)	Aniversarea nașterei M. S. Mihai, Marele Voevod de Alba-Iulia (1921).	Sf. Crisant și Daria Adelaida 19 Heșvan 5698
26 Marți † Sf. Marele Martir Dimitrie († 290)	Magazinele deschise.	Sf. Evarist Salustiu 20 Heșvan 5698
27 Miercuri † Cuviosul Dimitrie cel Nou dela Basarabov	La Patriarhia din București se face slujba moaștelor cuviosului Dimitrie cel Nou dela Basarabov.	Sf. Frumențiu Sabina 21 Heșvan 5698
28 Joi Sf. Martiri Terențiu și Neonila	Desvelirea statuei lui Lascăr Catargiu din București (1907).	Simon și Iuda Ap. Simon și Iuda 22 Heșvan 5698
29 Vineri Sfânta Martir Anastasia Romana († 256)	Aniversarea nașterii M. S. Regina Maria a României (1875).	Sf. Narcis Engelhard 23 Heșvan 5698
30 Sâmbătă Martirii Zenobiu și Zenobia († 290)	Turcii taie capul lui Grigore Ghica Domnul Moldovei (1777).	Sf. Germen Hartmann 24 Heșvan 5698. Sabath
31 Duminecă Sf. Apostoli Apeli și Stachie	† Dumineca 22-a după Rusalii. Repaos duminical.	† Sărbătoarea Hristos Rege. Sf. Antoniu Sărb. Reformațiunei 25 Heșvan 5698

NICULIȚEL M-REA COCOȘULUI

DE VALERIU PUȘCARIU
Secretar general T.-C. R. — secția „Frăția Munteană" Cluj.

După Reni, primul popas al vaporului ce face cursa Galați-Tulcea este orășelul Isaccea, însemnat punct de trecere din spre Miază Noapte în interiorul Dobrogei în toate timpurile, dela Romanii care întemeiaseră aici cetatea Noviodonum până la Turcii, ce au ridicat pe dealul apropiat, tabia menită să le asigure stăpânirea marginei Dunării.

Astăzi liniștitul târg al Isaccei nu mai spune nimic; totuși merită un popas pentru drumul ce se deschide de aici către vechea și gospodăreasca așezare a Niculițelului, ascunsă după dealurile dela Sarica și către sfânta mănăstire a Cocoșului, ale cărei turnuri și chilii albe călătorul le-a zărit din depărtare, contrastând cu verdele mohorât al întinselor păduri de stejar ce acopăr coama dealurilor din dreapta Dunării.

Niculițelul așezare străveche românească [1]), după unii de pe vremea lui Mircea cel Bătrân, după alții întemeiată de românii basarabeni este vestit nu numai prin gospodăriile cuprinse, ci și prin împrejurimile pitorești cu păduri tinere de o uimitoare abundență de vegetație și cu dealuri acoperite de vii, din care se trage vestitul vin de „Sarica".

Foto Val. Pușcariu

Mănăstirea Cocoșului

„Pădurea de aici — spune scriitorul M. Sadoveanu vorbind de Niculițel — nu-i ca în ținuturile noastre, curată dintr'un singur soi de lemn, ci-i o grădină fără margini, de o varietate neînchipuită. Toate esențele se amestecă în ea, dela stejar până la cireș și vișin. Măcieși, corni, soci, frasini sporesc cu frunzele lor coloritul. Printre arbori se încurcă, se cațără pe ramuri, clematita, în adevărate garduri vii și rourasca de un dulce verde deschis. Ori în ce parte s'ar întoarce ochiul e surprins de ceva nou".

Iar toamna, viile ce-l impresoară — fiindcă aproape nu-i astăzi niculițean care să nu-și aibă via lui proprie — îți dau aceiași imagine de belșug și bună voie ca și aceea din regiunile viticole ale dealurilor subcarpatice.

Drumul care duce la M-rea Cocoș pe sub viile Bădilă, în acest anotimp e o adevărată încântare. De altfel așezarea acestei mânăstiri a Cocoșului, zidită pe la jumătatea veacului trecut de mocanii din Poiana Si-

[1]) Urme romane: valuri, apeducte, vase, monede, etc. scoase la iveală aici ca și la Isaccea de brazda plugului, arată vechimea așezărilor omenești în această parte a Dobrogei cu mult înainte de aceste date.

NOEMVRIE

1937 — **30 zile**

ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
1 Luni S-ţii Doctori Cosma şi Damian cei din Asia	Zi'ntâi de Brumar.	† Toţi Sfinţii Gunhild 26 Heşvan 5698
2 Marţi Sf. Martir Achindin († 330)	† Anton Pann, scriitor, profesor şi compozitor de muzică (1854).	† Pomenirea Morţilor Falkvin 27 Heşvan 5698
3 Miercuri S-ţii Martiri Achepsima, Aitala şi Iosif († 330)	Căsătoria Domnitorului Carol I al României cu Principesa Elisabeta de Wied (1869).	Sf. Hubert († 728) Gottlieb 28 Heşvan 5698
4 Joi Cuv. Părinte Ioanichie cel Mare († 834)	Naşterea Doamnei Oltea, mama lui Ştefan cel Mare.	Sf. Carol Borromeu Carlota 29 Heşvan 5698
5 Vineri Sf. Martiri Galaction şi Epistinia († 350)	Deschiderea azilului de noapte pentru săraci de Primăria Comunei Bucureşti (1889).	Sf. Emeric Emeric 30 Heşvan 5698. Roş-Chodes
6 Sâmbătă Sf. Păr. Pavel Mărturisitorul	† Gheorghe Panu, ziarist şi om politic (1910).	Sf. Leonard († 559) Leonard 1 Kislev 5698. Roş-Chodeş Sabath
7 Duminecă Sfinţii 33 Martiri din Meletina († 90)	† Duminecа 24-a după Rusalii. Repaos duminical.	Sf. Engelbert Malachia 2 Kislev 5698

biului după planul mânăstirilor moldoveneşti nu e mai prejos întru nimic de aceia a Niculiţelului[1]). Grădinile de arbori fructiferi, prisaca cu nenumărate ştiubeie şi întreaga bună stare a mânăstirei, adăugate la poezia peisagiului dau acestui loc de recreaţie caşi Niculiţelului un farmec depsebit, amintind de acelea vremuri grele sau liniştite ale oamenilor mai vechi „ce ascultau rostul cărţilor sfinte" şi „păstrau în văile şi între pădurile şi dealurile Dobrogei limba noastră şi obiceiurile noastre de demult" (M. Sadoveanu).

„Fotoglob" Constanţa

Vechea biserică din Niculiţel, după tradiţia poporului, îngropată în pământ

Distanţe. — Dela Isaccea la Niculiţel (11 km 5); dela Niculiţel la M-rea Cocoş (6 km. 5); dela M-rea Cocoş la Isaccea (8 km).

Excursii. In afară de dealurile şi viile din jurul Niculiţelului şi a M-rei Cocoş (D. Sarica, Cetăţuia, Cerbului, Ţugulea, Cocoşului, etc.), se pot vizita:

1. Dela Niculiţel: *a*) Schitul Saona (7 km), *b*) M-rea de maici Cilic (10 km direct prin pădure; 15 km pe şosea), care posedă un atelier de covoare, ţesături şi picturi bisericeşti; *c*) satul Meidanchioi, pe vestitul drum al teilor (11 km).
2. Dela M-rea Cocoş: schitul Taiţa (10 km).

[1]) Numirea mânăstirei se datoreşte cocoşului sălbatec, care a vestit primului călugăr poposit aici, locul de rugăciune din poiana unde se înalţă astăzi mânăstirea. Pe dealul din spatele chiliilor o cruce, arată locul unde s'a auzit cântarea cocoşului.

Vechea biserică a acestei mânăstiri este întemeiată la 1832 de către arhimandritul Visarion împreună cu cei doi ucenici ai săi, Gherontie si Isaia.

DRUMURI LA BIHARIA

DE DR. CAIUS LEPA
Preşedintele T.-C. R.-secţia Arad

„Cucurbeta Bihariei", vârful culminant (1.849) al complexului muntos ce poartă numirea de „Munţii Apuseni", poate fi apropiată mai uşor şi mai rapid prin drumurile ce străbat versantul apusean al masivului, zonă ce cade în sfera de acţiune a „Touring-Clubului României — secţia Arad".

Drumul cel mai scurt pleacă din gara „Vârfurile" (Ciuci), pe linia Arad—Brad. Distanţa de parcurs pe jos poate fi cu mult scurtată (15 km) prin întrebuinţarea trenului de exploatare forestieră a Soc. „Mureşul", care duce la magazia dela „Gura Leucii" de sub „Dobrinul". Dela „Gura Leucii" până la „Biharia" se poate ajunge în 4 ori 5 ore fie că se ia drumul mai priporos, ce duce peste „Tomnatecul", sau cel de pantă domoală, ce începe sub cătunul „Bâlc" şi trece peste „Vârful Runcului" şi „Rumuneasa". Turistului mai puţin grăbit i se recomandă ruta: Gara Vârfurile — comuna Brusturi — Dealu Plaiului — Vârful Ţiclu — La Benia — Fântâna Roşie — Lespezile, unde se întâlneşte cu drumul de platou ce leagă „Găina" cu „Biharia". Efortul de energie ce-l reclamă acest drum este din belşug răscumpărat prin pitorescul peisagiului. Indată ce se va inaugura casa de adăpost, la „Gruiul Dumii" (dist. de o oră de Biharia), ridicată de Ex. Sa Anton Mocionyi, pe seama Touring-Clubului României — secţia Arad, ca dovadă a unui spirit de largă solicitudine şi profundă înţelegere a nevoilor turistice, „Biharia" va deveni un punct de atracţie turistică.

NOEMVRIE

1937 — 30 zile

ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
8 Luni † Sf. Arhangheli Mihail şi Gavril	Ziua numelui M. S. Mihai Marele Voevod de Alba-Iulia. Magazinele deschise.	Cei 4 Coron. Martiri Claudiu 3 Kislev 5698
9 Marţi Sfinţii Martiri Onisifor şi Porfiriu († 299)	Luarea Rahovei (1877).	Dedic. Arhibiser. Prea Sf. mântuitor şi Sf. Teodor Teodor 4 Kislev 5698
10 Miercuri S-ţii Apostoli Orest, Olimpie şi Rodion	Alexandru Basarab, Domnul Munteniei bate pe Unguri în anul (1330).	Sf. Andrei Avell Probus 5 Kislev 5698
11 Joi S-ţii Martiri Mina, Victor şi Vincenţiu	Sărbătoarea victoriei şi a păcii (1918).	Sf. Martin Ep. Martin 6 Kislev 5698
12 Vineri Cuv. Păr. Ioan cel Milostiv Patr. Alexandriei	† Mitropolitul Pimen al Moldovei (1934).	Sf. Martin Papa Ionas 7 Kislev 5698
13 Sâmbătă Sf. Părinte Ioan Gură de Aur, Arhiep. Const.	Ştefan Golescu formează Guvernul (1867).	Sf. Stanislau Kostka Regele Poloniei (1518) Eugeniu 8 Kislev 5698 Sabath
14 Duminecă Sf. Apostol Filip	† Dumineca 25-a după Rusalii. Se lasă sec de postul Crăciunului. Repaos duminical.	Sf. Jucunda Leon 9 Kislev 5698

MEDIAŞUL ŞI ÎMPREJURIMILE LUI

DE DR. VIRGIL N. ARMEANU
Membru T.-C. R.-secţia „Frăţia Munteană", Cluj.

Pe malul stâng al Târnavei Mari, la egală distanţă de Cluj şi Braşov se află un orăşel industrial de 18.000 locuitori, Mediaşul, unul dintre centrele ce progresează rapid, după o îndelungată stagnare, prosperitate datorită noui încadrări economice ce i-a deschis debuşeuri până departe peste munţi şi gazului metan ce constitue un nepreţuit izvor de energie.

Clima fără variaţii mari, temperatura medie anuală fiind +10° C, la o altitudine mijlocie de 300 m deasupra nivelului mării şi lipsită de curenţi, a făcut aceste locuri prielnice aşezărilor omeneşti încă din vremurile cele mai îndepărtate ale istoriei, cum dovedesc numeroasele vetre de pământ ars, descoperite în urma unor spărturi arheologice din cari o parte se păstrează la muzeul din acest oraş. Urmele dacice abundă în judeţ; astfel Rami — Dava, sub Romani Rupes, Rupea (Cohalm) de azi, — Sighişoara era Stenarum şi mai târziu Castrum Sex, iar la Vadul Olt a fost un castrum al legiunei VII-a romană.

Foto V. Armeanu

Mediaş. — Turnul Forkăş

Mediaşul a început să fie colonizat cu Saşi pe la mijlocul secolului XII; Geza II al Ungariei le dădu pământuri în paguba băştinaşilor. Pe la 1224 Medveş, cum îi spuneau Saşii, capătă dela Andrei II o diplomă de aur, iar Carol Robert de Anjou la 1315 îl numeşte Civitas Saxorum de Medgyeşi, apoi după o sută de ani Sigismund îl ridică la rangul de Civitas. La începutul veacului XVI târgul număra circa 1500 suflete.

Această ascensiune rapidă a Mediaşului lovea, prin privilegiile ce le obţinuse, interesele celorlalte târguri învecinate, cu mult mai vechi, cum erau: Şeica Mare (Selk), Mojna, Richis, Biertan, Brateiu, Aţel. Ca să se pună la adăpost de eventuale atacuri, Saşii încep fortificarea târgului prin 1450. Mai întâi au înconjurat biserica, cu trei rânduri de ziduri crenelate, cu şanţuri de apă, poduri ce se puteau ridica, cu 4 turnuri de observaţie, având 2 intrări şi un castel întărit. La sfârşitul veacului, cu aprobarea lui Matei Corvinul, ei înconjură tot târgul cu ziduri, lucrare ce a durat 40 ani, până în 1534. S'au construit 4 porţi de intrare cu 3 turnuri de observaţie, fiinţând azi din ele doar urme cuprinse în ziduri noi. Cele două turnuri cari se înalţă azi au fost ridicate un veac mai târziu, în 1635.

Desvoltarea rapidă a Mediaşului din trecut se datora aşezării în drumul neguţătorilor ce pătrundeau pe Valea Târnavei Mari spre răsărit, pădurilor pline de vânat ales, dealurilor însorite prielnice culturii viţei de vie, ţinutul fiind cunoscut din vremuri de mult apuse sub numele de „ţara vinului" (Weinland) şi locuitorilor harnici, protejaţi de numeroase privilegii, astfel

1937 ORTODOX	NOEMVRIE 30 zile	CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
15 **Luni** Cuv. Sfinții Mucenici Gurie, Samona și Aviv	Incepe postul Crăciunului.	Sf. Gertruda	Leopold	10 Kislev 5698
16 **Marți** Sf. Apostol Mateiu Evanghelistul	Trupele române sub comanda Domnitorului Carol I ocupă Dobrogea (1878).	Sf. Edmond	Ottomar	11 Kislev 5698
17 **Miercuri** Cel dintre Sfinți Păr. nostru Grigorie Episcopul	La 1508 apare Liturghia Slavonă a Sf. Ioan Hrisostom, tipărită în zilele lui Mihnea I-iu și lucrată de Macarie monahul în Brașov.	Sf. Grigore	Hugo	12 Kislev 5698
18 **Joi** Sfinții Martiri Platon și Roman († 396, 305)	Marea adunare dela Alba Iulia hotărește unirea Ardealului cu patria mumă (1918).	Dedic. Biseric. Sf. Petru și Pavel	Gelasiu	13 Kislev 5698
19 **Vineri** Sf. Prooroc Avdie și Sf. Martir Varlam	† Poetul Al. Vlahuță (1918).	S-ta Elisabeta († 1321)	Elisabeta	14 Kislev 5698
20 **Sâmbătă** Sf. Grigore Decapolitul	Pomenirea moaștelor Sfântului Grigore Decapolitul la mânăstirea Bistrița (Jud. Vâlcea).	Sf. Felix de Valois	Gottlieb	15 Kislev 5698. Sabath
21 **Duminecă** † Intrarea în Biserică a Sf. Fecioare Maria	† Dumineca 26-a după Rusalii. — Vovidenia. 50 de ani dela moartea lui Petre Ispirescu (1887). Repaos duminical.	† Intrarea în Biserică a Sf. Fecioare Maria	Intrarea în Biserică. Pom. morților.	16 Kislev 5698

că meseriile și comerțul îi îmbogățiră în scurtă vreme. In deosebi înfloritoare între bresle erau: a frînghierilor, a clopotarilor, a croitorilor, a fierarilor etc.

Foto V. Armeanu

Mediaș. — Turnul Honterus

E x c u r s i u n i. Imprejurimile sunt atrăgătoare și constitue locul de recreație al locuitorilor, iubitori prin tradiție de viața în aer liber și ai drumeției în grup.

1. In G r a w e l, partea N a orașului, se ajunge în ½ oră, urcând ușor pe valea unui pârâiaș, printr'o pădure romantică până la o poeniță, cu restaurant și cofetărie, loc de odihnă vara și cu pante bune pentru ski, iarna.

2. In partea S. V. a orașului, la pădurea de brazi se ajunge pe mai multe alei bine îngrijite, în ½ oră, deschizându-se frumoase priveliști asupra orașului și a văii.

3. Pe — F o i ș o r (Hohe Warthe) 598 m, $^{3}/_{4}$ oră, punctul cel mai înalt din împrejurimi de unde orașul apare foarte pitoresc întovărășind cursul leneș al Târnavei, cu sălciile ce-și pleacă vârfurile până în oglinda apei. In zile senine ochiul se bucură aici de o măreață priveliște a munților Făgărașului, de alt fel ca și dela H u l a B l ă j e l u l u i punctul culminant al drumului ce urcă șerpuind strâns, spre Diciosânmărtin, loc frecventat iarna mai ales pentru ski atât spre Valea Târnavei cât și spre Blăjel ori Bazna.

Foto V. Armeanu

Mediaș. — Biserica luterană (turnul e înclinat)

4. La băile B a z n a înconjurate de păduri frumoase 13 km din gara Mediaș, 1 ½ ore cu trăsura, ce are 6 izvoare de ape cloruro-iodice cu un conținut în brom, iod și hidrogen sulfurat (în nămol) printre cele mai ridicate din țară; vizitate în timpul sezonului (15.V.—30.IX.) de sute de bolnavi. Cu piciorul, tăind direct prin pădure pe la Hula Blăjelului, se ajunge în o oră la băi.

D e v i z i t a t î n M e d i a ș: bi-
serica ortodoxă, biserica luterană fortificată
(1640) cu muzeul din curtea ei, fabrica de
sticlă Vitrometan, fabrica de geamuri, țe-
sătoria Irți, țesătoria de mătase Klinger,
fabrica de piele Kares, uzinele de modelat
și emailat, Westen, Școala Aeronautică; di-
recția, palatul și atelierele societăților de
gaz metan, etc.

N o t e. Pentru stațiunea balneară
Bazna toate datele relative la analiza a-
pelor, stabilimente balneare, indicațiuni te-
rapeutice, etc. a se cerceta „România Bal-
neară și Turistică" de E. Ț e p o s u și V.
P u ș c a r i u (1935), scoasă sub auspiciile
T.-C. R.

In Mediaș funcționează în afară de Secția S. C. A. din Sibiu, din 1936 și un c e n t r u t u r i s t i c al Secției T.-C.R. „Frăția Munteană" din Cluj.

1937 ORTODOX	NOEMVRIE 30 zile	CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
22 Luni Sf. Apostol Filimon	Trupele române ajung la Tisa (1919).	Sf. Cecilia	Ernestina	17 Kislev 5698
23 Marţi Sf. Părinte Amfilochie Episcopul Iconiei	Alexandru Basarab Domnul Ţării Româneşti, bate oştile ungureşti ale lui Carol Robert, regele Ungariei la anul (1330).	Sf. Clement Papa	Clement	18 Kislev 5698
24 Miercuri S-ţii Mucenici Clement Papa al Romei şi Petru	Moartea lui Ion I. C. Brătianu (1927).	Sf. Flora	Soter	19 Kislev 5698
25 Joi Sfânta Martiră Ecaterina şi Sf. Martir Mercurie	Moartea poetului Grigore Alexandrescu (1885).	Sf. Ecaterina	Ecaterina	20 Kislev 5698
26 Vineri Sf. Cuv. Stelian Paflag. şi Păr. Alipie Stâlpnicul	Oştile lui Vlad Ţepeş bat pe Turci şi silesc pe Sultanul Mahomed al II-lea să încheie pace (1640).	Sf. Silivestru Ap.	Conrad	21 Kislev 5698
27 Sâmbătă Sf. Mart. Iacob Persanul (399—402)	Inaugurarea primei linii a tramvaiului electric din Bucureşti (1894).	Sf. Virgiliu	Loth	22 Kislev 5698. Sabath
28 Duminecă Cuv. Păr. Ştefan cel nou († 766)	† Dumineca 7-a după Rusalii. Repaos duminical.	† Dumineca Adventulu. Sf. Sosthene	Dumineca Adventului. Rufu	23 Kislev 5698

SINAIA
PEŞTERA LUI BOGDAN
MUNTELE PIATRA-ARSĂ

DE MIHAI HARET
Preşedintele Touring-Clubului României, şi
FLORIAN ŞTEFĂNESCU
Secretarul T.-C. R.-secţia alpină a Bucegilor

Există în muntele Piatra-Arsă din Bucegi, nu departe de carierele cu acelaş nume, o peşteră curioasă şi necunoscută de marele public, sau mai exact uitată azi; reamintită, ea va forma pentru Sinăieni şi Buşteneni, o ţintă de plimbare interesantă.

A fost prima dată semnalată în 1884 de către fostul stareţ al Mănăstirei Sinaia, Arhimandritul Nifon, fondatorul de neştearsă amintire al Muzeului acestei vestite mănăstiri.

In 1907, graţie obiceiului pe care unul din autorii (M. Haret) acestor rânduri, l'am avut de totdeauna, de a face explorări prin locuri uitate, neumblate sau chiar sălbatice, am dat întâmplător de ea, descriind-o în lucrarea; „In munţii Sinaiei, Rucărului şi Branului" din 1910 (azi de negăsit) sub numele de „Peştera lui Bogdan", ca un omagiu adus acelui alpinist premergător care era Nicolae Bogdan şi care a iniţiat în alpinism o serie de tineri din toate categoriile. Numele dat atunci, a fost găsit nimerit, a plăcut şi a fost adoptat.

După marele războiu însă multe s'au uitat şi altele s'au născut; tot asemenea cu plimbările în jurul Sinaiei, astfel că potecile cari duceau la „Peştera lui Bogdan" neumblate şi neîngrijite, s'au distrus de ape şi intemperii, vizitatorii Sinaiei neglijând complet această formaţie naturală, demnă de a fi văzută, mai ales că este atât de aproape încât constitue una din plăcutele plimbări de o jumătate de zi în jurul acestei localităţi.

Trei sunt variantele prin cari se poate ajunge la Peştera lui Bogdan şi anume:

1.— De la „Mănăstirea Sinaia" se urmează „Drumul Sfânta Ana" (denumit momentan aleea Alex. Sc. Ghika) pe marcajul — albastru — galben — roşu — verde — orizontal, până sus în strada „Furnica", unde aceasta din urmă se termină în „Calea Codrului", în „drumul Principele Carol" şi în „drumul de automobile spre Sfârşitul Lumei şi Poiana Reginei". Se merge pe acest din urmă drum până unde se despart marcajele — roşu-verde — de — albastru-galben —; apoi o luăm la dreapta pe o bună potecă marcată cu aceste două din urmă culori şi în plus cu roşu — vertical. Poteca aceasta înconjură împrejmuirea parcului Castelelor Regale, traversează „Valea Peleşului" şi urcă în sus spre Poiana Reginei, pe un alt traseu, de cât acela al drumului de automobile.

1937 ORTODOX	NOEMVRIE 30 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
29 Luni S-ţii Mart. Paramon († 250) şi Filimon († 270)	Moartea generalu'ui Alexandru Mărgineanu cuceritorul Mărăştilor (1930).	Sf. Saturnin († 259) / Noach / 24 Kislev 5698. Aj. de Chanuka
30 Marţi Sfântul Apostol Andrei	Şedinţă solemnă la Academie, în cinstea Basarabiei (1919).	Sf. Ap. Andrei / Apostol Andrei / 25 Kislev 5698. Chanuka, ziua I-a
1 Miercuri Sf. Prooroc Naum (721 în. Chr.)	DECEMVRIE Zi 'ntâi de Undrea.	Sf. Eligiu (Eloi) († 659) / Arnold / 26 Kislev 5698. Chanuka, ziua II-a
2 Joi Sf. Prooroc Avacum (599 a. Chr.)	Moare în Iaşi marele scriitor Ioan Creangă (1889).	Sf. Bibiana / Silvia / 27 Kislev 5698. Chanuka, ziua III-a. Sabath
3 Vineri Sf. Prooroc Sofonia († 610 a. Chr.)	In 1838 în timpul domniei lui Alexandru Ghica, prin stăruinţele lui Mihalache Ghica fratele domnitorului şi ministru de instrucţie, ia fiinţă „Muzeul de Istorie Naţională".	Sf. Francisc Xaveriu / Cassian / 28 Kislev 5698. Chanuka, ziua IV-a
4 Sâmbătă S-ta Mart. Varvara şi Cuv. Păr. Ioan Damaschin		S-ta Barbara († 290) / Barbara / 29 Kislev 5698. Chanuka, ziua V-a. Sabath
5 Duminecă Cuviosul Sava cel Sfinţit († 533)	† Dumineca 37-a după Rusalii. Repaos duminical.	Sf. Saba († 533) / Abigail / 30 Kislev 5698. Chanuka, ziua VI-a

După un parcurs de peste un km (15 la 20 minute de mers) o părăsim, continuând la dreapta prin pădure, numai pe roşu-vertical, d'alungul conductei care aduce apa din Valea Babei la Castelul Foişor, pe o dist. de aprox. 500 m (10 la 15 minute), după care vine un urcuş apreciabil cam pe 400 la 500 m şi apoi iarăşi drum uşor până ce dăm în o altă potecă ce vine tot dela „Poiana Reginei". Coborâm acest drum spre N—E cam pe un km lungime, pe o potecuţă pierdută în frunziş şi vegetaţie, suim după aceea o mică pantă şi apoi printr'un bolovăniş mare intrăm în nişte serpetine repezi cari ne scot direct la gura Peşterii.

Drumul este numai de picior şi cere încălţăminte mai groasă; dist. de la Sinaia de aprox. 6 la 7 km se parcurge uşor în 2 la 3 ore maximum.

2.— Al doilea traseu este de la „P o i a n a R e g i n e i". Se urmează pe marcajul galben-vertical, un vechi drum spre E cca. un km prin locuri foarte plăcute, după care parcurs dăm în potecuţa pe care am venit dela Sinaia pe conducta de apă, descrisă mai sus. Dist. Poiana Reginei — Peştera lui Bogdan 2½ km şi timp nec. 1—2 ore.

3.— Al treilea traseu este din şoseaua naţională colţ cu fosta str. Palatului (azi str. Regina Maria) dela transformatorul electric, prin „P o i a n a S p i n t e c a t ă" (greşit denumită poiana lui Oppler) şi pe drumul Castel-Poiana Ţapului, însemnat din vechime cu tăbliţe numerotate din sută în sută de metri. După ce lăsăm la stânga o potecă spre Poiana Reginei, ajungem după 4 km la Carierile Piatra-Arsă. Dincolo o luăm la stânga în sus pe o veche potecuţă naturală numai de picior, care sue din greu panta muntelui. După un urcuş mare de câteva sute de metri, urmează un mic coborâş în zig-zag pe o potecă prăpăstioasă şi foarte rea, apoi iarăşi un scurt urcuş, şi iată-ne la gura Peşterii.

„P e ş t e r a l u i B o g d a n", adâncă de 70 m, are o intrare de 6 m înălţime şi 4 m lăţime. Este deci destul de mare. Intrând în Peşteră cu lumini, după 10 m de parcurs ajungem într'o grotă spaţioasă, foarte înaltă şi lată de 15 m. De aci se continuă în partea stângă, printr'un culoar foarte îngust, până la fundul peşterii, unde pe o lespede de piatră sunt săpate cu dalta următoarele cuvinte şi semne neînţelese

1882

România   R. ✝ geia

Sociewenecassi Wagzucha Ballarin

Peştera mai prezintă şi alte deschideri mai mici şi deocamdată imposibil de pătruns. Intreg interiorul ei este acoperit cu calcar aşa de moale, încât pare că se topeşte şi în curgerea lui prezintă formele cele mai ciudate şi extravagante, de rămâi înmărmurit. Acest calcar se numeşte „l a p t e d e p i a t r ă"; el se ia pe îmbrăcăminte pe care o pătează, aşa că în Peşteră trebue intrat numai cu haine oropsite, mai ales că şi terenul este foarte alunecos.

Explicaţia ştiinţifică a „l a p t e l u i d e p i a t r ă" este următoarea: exudaţiile apoase încărcate cu bicarbonat de calciu, se fac prea repede spre a lăsa un depozit cristalin sau măcar consistent şi îşi depun calcarul lor sub formă nămoloasă.

DECEMVRIE

1937 — **31 zile**

ORTODOX		CATOLIC / PROTESTANT / EVREESC
6 Luni † Sf. Nicolae Archiep. Mirei Lichiei († 312)	Sân-Nicoară. Magazinele deschise.	† Sf. Nicolae Arhiepiscopul Mirei († 312) Nicolae 1 Teveth 5698. Chanuka, ziua VII-a
7 Marți Sf. Păr. Ambrosiu și mucenița Filoteea fecioara	La Curtea de Argeș se face slujba Moaștelor Cuvioasei Filoteea.	Sf. Ambrosiu Ambrosiu 2 Teveth 5698 Chanuka, ultima zi
8 Miercuri Cuviosul Părinte Patapie		† Neprihănita zămislire a Sf. Fecioare Maria Concepțiunea Mariei 3 Teveth 5698
9 Joi Zămislirea S-tei Ana	Inlocuirea limbei grecești din toate bisericile românești (1865).	S-ta Valeria și Leocadia Ioachim 4 Teveth 5698
10 Vineri S-ții Martiri Mina, Ermogen și Eugraf († 253)	† Profesorul Gavril Muzicescu marele compozitor muzical (1903).	Sf. Melchiade Papa (1314) Iudita 5 Teveth 5698
11 Sâmbătă Cuv. Păr. Danill Stâlpnicul († 490)		Sf. Damaschin (Damas) Waldemar 6 Teveth 5698. Sabath
12 Duminecă Sf. Păr. Spiridon Ep. Trimitundei († 350)	† Dumineca 28-a după Rusalii. Repaos duminical.	Sf. Epimachu Epimachu 7 Teveth 5698

EXCURSII PE RARĂU ȘI GIUMALĂU (MUNȚII BUCOVINEI)

DE FRANCISC JELENICI
Membru în Comitetul T.-C. R. — secția Bucovinei „Iorgu G. Toma".

Luăm ca punct de plecare frumoasa stațiune climatică Câmpulungul-Moldovenesc (a se vedea despre această stațiune Calendarul 1935, săpt. XVIII, aci este și sediul T.-C. R. secția Bucovinei „Iorgu G. Toma") pe care o părăsim cu acceleratul de dimineață, prin Valea Pojorâtei, care la 7 km distanță are o stațiune climatică, de un pitoresc neasemuit cu munții săi „Muncelul-Pojorâtei" (1.286), și vârfurile gemene „Adam și Eva". Mai departe urmăm Valea Tinișului spre Valea Putnei (15 km dela Câmpulung), unde asemenea sunt poziții încântătoare. Intr'o jumătate oră suntem în „Valea Putnei", de unde o luăm la drum pe jos, spre Castelul Regal de vânătoare. Părăsim șoseaua națională, care urcă în serpentine minunate la „Pasul Mestecănișului" (1.099), spre Iacobeni și Vatra Dornei, și curând ajungem la acest Castel Regal, frumos așezat în „Poiana Ițcani" sub masivul „Giumălău" (7 km din gara Valea Putnei și 22 de la Câmpulung).

Foto Fr. Jelenici

Castelul Regal de Vânătoare din Poiana Ițcani

Dela Castel apucăm pe o potecă, care ne duce prin păduri dese, ce se întind la poalele Giumălăului, prin minunatele „Poiana Dranca" (1.191) — unde pe un brad la 5 m înălțime se află un adăpost de pândă pentru vânat — „Poiana Scăldătorilor" (1.427), care este și ultimul punct de pe Giumălău unde se mai poate găsi apă. Un popas eventual se poate face în „Căsuța Verde", adăpostul de serviciu al brigadierilor silvici; după aceea ne îndreptăm spre „Poiana Ciungilor (1.602). Trecem prin o pădure seculară de o sălbătecie și frumusețe rară, din care ieșind ne apare deodată în față, vârful impozant al „Giumălăului" (1.857 — 8 km dela Castel). Urcând prin urmare din „Poiana Ciungilor", timp cam de o oră, ajungem pe vârful celui mai înalt pisc al munților din Nordul-Moldovei, de unde ni se deschide un peisaj măreț.

Foto Fr. Jelenici

Serpentinele „Mestecănișului"

Urmând poteca prelungă a șirului de munți ce duce peste obcine spre „Rarău", suntem cam după trei ore la răscrucea drumurilor (1.508): spre Nord — prin pârâul „Izvorul Giumălăului" — la Pojorâta, și spre Sud la sălbateca „Valea Colbului" bogată în păstrăvi, ale cărei ape argintii saltă în cascade mititele până la „Bistrița Aurie".

DECEMVRIE

1937 — 31 zile

ORTODOX		CATOLIC PROTESTANT EVREESC
13 Luni. S-ţii M. Eustratie, Auxentie şi alţii († 290)	† Mitropolitul Dosoftei (1693).	S-ta Lucia († 304) Lucia 8 Teveth 5698
14 Marţi. S-ţii Mart. Tirs, Calinic şi Leuciu († 250)	Intrarea în Bucureşti a Domnitorului Carol I. după războiul cu Turcii în anul (1877).	Sf. Nicasiu Israel 9 Teveth 5698
15 Miercuri. Sf. Martir Eleutheriu († 226)	Lupta lui Ştefan cel Mare la Baia (1467).	Sf. Eusebiu. († Quatember) Valeriu 10 Teveth 5698. Asora-Be-Teveth
16 Joi. Sf. Pr. Agheu (250 în. Chr.)	Domnitorul Carol I, scrie din Poradim către M. S. Doamna făcându-i un raport asupra evenimentelor de pe front (1877).	S-ta Adelaida Anania 11 Teveth 5698
17 Vineri. Sf. Prooroc Daniel cu cei 3 tineri	Se înfiinţează în Bucureşti Liga Culturală a tuturor Românilor (1880).	Sf. Lazăr. († Quatember) Lazăr 12 Teveth 5698
18 Sâmbătă. Sfântul Martir Sebastian († 287) şi Zoe	Moartea lui Spiru Haret (1912).	Sfântul Graţian. († Quatember) Graţian 13 Teveth 5698. Sabath
19 Duminecă. Sfântul Martir Bonifaciu († 290)	† Dumineca înaintea Naşterii Domnului Hristos. Repaos duminical	Sf. Nemesiu Manase 14 Teveth 5698

De aici tot pe culme, în drum către Rarău, ni se desfăşură splendide privelişti şi pe dreapta şi pe stânga drumului. Surprizele ne vin una după alta. Cea mai impresionantă este de sigur apusul soarelui, care ne găseşte încă pe culmea muntelui „Muncelul Rarăului" (1.591). Repede se lasă noaptea; cerul înstelat ne luminează drumul, şi după două ore de urcuş prin frumoase alee de bradet întrerupt ici-colea de poeni romantice, ne pomenim sosiţi de odată la adăpostul T.-C. R., Casa Rarău „Mitropolitul Nectarie" a secţiei Bucovinei.

A doua zi dimineaţă urcăm pe un drum uşor accesibil jumătate oră la piscul golaş al masivului, „Piatra Şoimului" (1.653), care se înalţă prăpăstios cam la două-trei sute m de casă.

Vederea din acest vârf este considerabilă. Spre Est, peste culmi împădurite vedem Piscul „Teodorescului" (1.622) şi pădurea seculară din „Slătioara" (vezi introd. din acest volum). Spre Nord jos la poale se întrezăreşte Valea Câmpulungului cu şirul munţilor „Tomnatec", „Tepeş", „Runc", „Bodea", etc. La Vest Masivul Giumălăul şi culmilor munţilor Călimanilor, iar spre Sud „Pietrosul-Bistriţei" (1.800), „Valea Bistriţei-Aurii", pe ale cărei ape se văd alunecând ca nişte jucării de copii, plutele cari duc la vale, bogăţiile pădurilor de conifere; iar departe, departe în zare, masivul Ceahlău cu vârul lui Toaca, străluceşte în soarele dimineţii.

Scoborând pe aceiaşi cărare care ne-a dus la vârf, părăsim Rarăul şi pornind la vale, trecem pe lângă caracteristicele stânci „Pietrele Popii" (1.275), iar prin „Pârâul Limpede" şi „Pârâul Izvorului Alb", ajungem înapoi la Câmpulung de unde am pornit.

Foto Fr. Jelenici

Răsărit de soare de pe Rarău

DECEMVRIE

1937 — 31 zile

ORTODOX		CATOLIC	PROTESTANT	EVREESC
20 Luni. Sfântul Martir Ignatie Teoforul († 209)	• Andrei Şaguna (1808).	Sf. Liberatu	Amon	15 Teveth 5698
21 Marţi. Sfânta Martiră Iuliana din Nicomedia († 299)	Răspunsul Domnitorului Carol I la adresa Senatului din 1878 prin care mulţumeşte Senatului la urările făcute pentru Războiul Neatârnării.	Sf. Apostol Toma	Toma	16 Teveth 5698
22 Miercuri. Sfânta Martiră Anastasia Isbăvitoarea († 290)	† Vintilă I. C. Brătianu (1930). Inceputul iernei.	Sf. Flavian	Beàta	17 Teveth 5698
23 Joi. S-ţii 10 Martiri din Creta († 25)	Umblă copii cu Moş-Ajunul (seara şi peste noapte).	Sfânta Victoria	Ignaţiu	18 Teveth 5698
24 Vineri. Cuv. Martiră Eugenia Fecioara	Ajunul Crăciunului. Se umblă cu Icoana Naşterii Domnului.	Adam şi Eva	Adam şi Eva	19 Teveth 5698
25 Sâmbătă. † Naş. Domnului Nostru Isus Hristos	Repaos duminical.	† Naşt. Domnului nostru Isus Hristos	Naşt. Domnului	20 Teveth 5698 Sabath
26 Duminecă. †Sob. Prea Cuvratei Născ. de Dumnezeu	† Dumineca după Naşterea Domnului Repaos duminical.	Sf. Ştefan Arhidiaconul	Ştefan	21 Teveth 5698

CASA PIETRILE A TOURING-CLUBULUI ROMÂNIEI DIN MASIVUL RETEZAT

DE MIHAI HARET
Preşedintele T.-C. R.

Masivul Retezat constitue cea mai de seamă entitate geografică din Carpaţii României, atât prin aspectele şi peisajele sale, prin formaţiile şi greutăţile alpine ce le oferă escursioniştilor cât şi — mai ales — prin masivitatea lui şi subiectele de studiu ce se prezintă la fiece pas. Retezatul propriu-zis cuprinde peste 800 km p suprafaţă (faţă de 250 km p ai Bucegilor), iar Retezatul în genere cu masivele adiacente acoperă aproape 4.800 km p, adică pe axa N-S are 60 km. în linie dreaptă din câmpia Haţegului (Râudemori) până în sub-Carpaţii Olteniei şi pe axa E-W, cam 80 km din regiunea Sebeşului până în dealurile Timişului.

Fiind aşa de compact, masiv, izolat şi cu un relief aspru şi sălbatec, încât îl putem califica de diabolic pentru mers, datorită exclusiv celei mai intense glaciaţiuni ce se poate imagina, Retezatul este greu de vizitat. De aceea — cu rare excepţii — rămăsese în umbra necunoscutului până acum 3—4 ani.

Touring-Clubul României se mândreşte a fi dat primul la o parte vălul acestei necunoaşteri, astfel că din 1932 se umblă şi în Retezat, din ce în ce mai mult. Faimoasele sale lacuri de altitudine (peste 50 în total, cu mari cu mici) au început a fi vizitate, cunoscute, deci dorite, şi escursiile ce se organizează anume către ele, sunt tot mai numeroase.

Deschizând turismului acest masiv, era natural ca T.-C. R. să-şi intocmească un program de lucru, spre a da posibilitate de găzduire excursioniştilor.

Programul acesta conţine deocamdată construcţia a patru case de adăpost şi marcarea a peste 300 km de poteci sau itinerarii.

Una din calităţile T.-C.R., este şi aceea de a lucra pe tăcute, fără a se lăuda, rămânând ca publicul să judece singur opera sa strălucită. De aci şi mirarea ce a provocat ştirea, că încă o casă în Retezat a fost construită. Această operă, începută în 1933, a realizat până în prezent următoarele:

S'a cumpărat la „Gura-Zlatei", pe „Valea Râului Mare", la 784 m alt, un teren superb, pe care se va construi — probabil chiar în

Foto Niculae Dinu

Casa Pietrele a T.-C. R. în construcţie (finele lui August 1936)

1937 ORTODOX	DECEMVRIE 31 zile	CATOLIC PROTESTANT EVREESC
27 Luni † Sf. Arhidiacon Ștefan	Magazinele deschise	Sf. Ioan Evanghelistul / Ioan Evanghelistul / 22 Teveth 5698
28 Marți S-ții 20 mii Martiri din Nicomidia († 303)	Apare „Rolul monumentelor în istoria unui popor. Monumentul Plevnei", de C. Exarcu (1882).	Copii martiri uciși de Irod / Copii martiri uciși de Irod / 23 Teveth 5698
29 Miercuri Cei 14 mii de copii uciși de Irod	Asasinarea Primului Ministru al țării I. G. Duca (1933).	Sf. Toma Cantorberi / Ionatan / 24 Teveth 5698
30 Joi Sf. Iosif și S-ta Mart. Anisia din Tesalonic	Colonelul Petre Vasiliu-Năsturel dă la lumină „Noua Pascalie" sau Calendar etern bisericesc, precedată de explicarea vechilor Pascalii (1901).	Sf. Sabin și David / David / 25 Teveth 5698
31 Vineri Cuvioasa Maica Melania Romana (410)	Ajunul Anului Nou. Seara se cântă colinde de Anul Nou.	Sf. Silvestru / Silvestru / 26 Teveth 5698

1937—1938 — o casă de adăpost, care va servi pentru regiunea N-Westică cât și pentru cea S-Estică (Zănoaga). Dela Deva, capitala jud. Hunedoara, la Gura-Zlatei, sunt 80 km de șosea bună de automobil, ceeace înseamnă că „Casa Gura-Zlatei" va fi ușor de atins.

S'a construit în 1934—1935 „Casa Baleia" descrisă în acest Cal.

S'a construit în 1936 — și va fi dată funcționării în 1937 — „Casa Pietrile" despre care se vorbește aci mai jos.

S'a construit d'alungul „Râului Nucșoara", până la „Casa Pietrile", un drum admirabil, de cal și de picior, de 15 km lungime, grație căruia accesul la acest adăpost alpin este foarte lesnicios, și

S'au marcat în 1936, primii — aproximativ — 30 km de poteci, lucrare care a costat 15.000 lei.

Aceste marcaje sunt următoarele: roșu orizontal dela Nucșoara — prin Capu Dealului — Casa Pietrile la vârful și curmătura Bucura și albastru orizontal, dela Hobița — Casa Baleia — Dealul Cozma — Stâna din Râu (1.563) — vârful Custura (2.463) — Vârful Buții (1.907) — creasta Drăcșanului — vârf Albele (2.013) — Stâna Scoroții — pe la Scocul Mare la Casa Câmpușel. Aceasta din urmă marcare nu e complet terminată, fiindcă suma de 15.000 lei alocată n'a fost suficientă. Mai sunt proectate a fi marcate încă alte 10 itinerarii în decursul anilor viitori.

In „Calendarul I pe 1934—XXXIX", s'a scris despre adăpostul de vânătoare al lui Ștefan Ocskay din Simeria, amenajat în casă de adăpost și denumit „Casa Pietrile", care a ars în Noemvrie 1935. Acesta — atât ca confort, cât și din punct de vedere al capacității — era departe de a corespunde cerințelor, astfel că încă din 1934, Consiliul de Administrație al T.-C.R. hotărîse în ședința sa din 25 Aprilie 1934 (Proces-verbal No. 29) ca de îndată ce va fi posibil, la Pietrile să se construiască de către însăși centrala T.-C.R. o bună casă de adăpost, care să satisfacă nevoilor crescânde ale „retezatismului". Iată că anul 1936 a fost favorabil acestei dorințe, care s'a putut îndeplini cu prisosință, și azi putem aduce la cunoștința generală, că adăpostul „Casa Pietrile" din Retezat, este o frumoasă realitate, care face onoare Touring-Clubului României.

Noua „Casă Pietrile" este tot pe proprietatea Ștefan Ocskay.

Adăpostul se află situat (1.550 m alt aprox.), chiar la punctul unde capul lanțului „Stânișoara", ce coboară din vârful cu acelaș nume, este atins de „Valea Isvorul Stânișoara", adică acolo unde se desparte cărarea care sue pe „Valea Pietrile" sus spre „Bucura" și „Retezat". El are la parter o sufragerie, trei camere, cămară, cameră de bae, hol și antreu, iar la etaj sunt șapte camere splendide, coridor și două balcoane. Va putea avea 35 paturi jos și 20—21 la etaj. Până în prezent lucrarea, cu material cu tot, trece de 200.000 lei și dacă s'a putut realiza, aceasta se datorează d-lui Niculae Dinu din Deva, membru în Consiliul de Administrație al T.-C.R., care s'a însărcinat cu conducerea lucrărilor, acceptând să suporte și de astădată numeroasele și inevitabilele plictiseli pe cari le provoacă întotdeauna o construcție în munte. De aceea — și pe această cale — aducem viile noastre mulțumiri devotatului tecerist Dinu.

Dela „Casa Pietrile" se poate merge cu ușurință la vârfurile Retezat—Bucura—Peleaga—Galeșul, precum și la faimoasele lor lacuri.

Casa este actualmente păzită, iar din Mai 1937 va avea îngrijitor.

CUPRINSUL VOLUMELOR I—IV.

Intocmit de VAL. PUŞCARIU
Membru în Cons. de Adm. al T.-C. R.

1. Articole generale.

2. Banat.

3. Bucovina.

4. **Dobrogea.**

5. **Maramureş.**

6. **Moldova.**

7. **Munţii Apuseni.**

8. **Munţii Bârgăului şi Călimani.**

9. **Munţii Bucegi, Gârbova, masivul Leaotei.**

10. **Munţii Ciucului şi Teleajenului.**

Prețul Lei 80.-